

XXXXVII

APLEC de la SARDANA

2012

L'ESCALA

Agrupació Sardanista
Escalena "Avi Xaxu"

Dies 1, 2 i 3 de juny
Dedicat al 75è aniversari de l'Escola Empúries
i a l'ensenyament de la sardana de l'Escala

SERVEI MUNICIPAL D'AIGÜES

Sorea

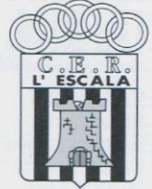
Ronda del Padró, 5
17130 L'ESCALA

Tel. 972 771 624 / 972 772 731

Passeig del Mar, 4
17130 L'ESCALA (Girona)

Tel. 972 770 289 - -72 770 666
Fax 972 773 297

Escalencs, escalencs, visitants, lectors i fidels a la rodona:

Iniciem, enguany, el llibret amb aquest escrit, les primeres línies del qual volen ser de doble agraïment, primer per a tots els fidels col·laboradors que han aportat algun escrit, com venen fent any rere any. Malauradament, en el present no comptem amb l'habitual, esperada i puntual col·laboració de l'amic, company i cronista escalenc Ricard Guanter i Flaqué (epd), que ens abandonà al febrer; un sentit record i homenatge a títol pòstum.

En segona instància, un ferm agraïment a totes les empreses i establiments que, tot i la greu situació econòmica que s'està passant, un any més han renovat la seva confiança en els organitzadors de l'Aplec, concorreguda activitat (l'any 2011 hi participaren un miler de persones) que l'any 2012 serà possible mercès a la seva aportació econòmica i a la de les persones que han participat en la col·lecta ciutadana voluntària, vist el perill de no celebrar-se l'acte degut a la retallada patida en les subvencions públiques rebudes, situada a l'ordre del 40%. A tots ells, sincerament i de tot cor, gràcies per fer viable l'Aplec d'enguany.

Segons l'article núm. 3 del Reglament de Règim Intern (art. 9 dels antics estatuts) de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines, *"es considera Aplec de la Sardana tota manifestació sardanista formada per dues sessions de sardanes (matí-tarda o tarda-nit) interpretades un mateix dia amb un mínim de tres cobles per cadascuna, formacions les quals s'intercalaran en la interpretació de les sardanes"*.

Doncs bé, la 37a edició de l'Aplec de la Sardana de l'Escala, que creiem que ha de ser i s'ha de mantenir com la "Festa Major de la Sardana" a la nostra vila, és dedicada a l'Escola Empúries amb motiu del seu 75è aniversari (l'any 1986 ja es dedicà l'11è Aplec amb motiu del 50è aniversari) i, amb relació amb la docència, aquest aplec també és dedicat a totes aquelles persones que, a l'Escala, han dedicat el seu temps i esforç a l'ensenyament musical de la sardana, sigui com a dansa o en la interpretació d'instruments. Per tant, també vol ser un reconeixement als monitors de sardanes de l'Agrupació i a en Manel Mañogil i Lucas (epd), que ens deixà el passat gener, per la seva abnegada dedicació a ensenyar els instruments de cobla, tot i no tenir-ho gens fàcil.

Desitgem que participeu dels actes programats pel primer cap de setmana de juny (del divendres 1 al diumenge 3) que, un any més, els organitzem amb molta il·lusió, imaginació i el convenciment que, no obstant tot els obstacles soferts, la unió de les entitats culturals pot reportar molts beneficis per a la cultura popular i tradicional catalanes, pel país i per la nostra vila.

Hi esteu totes i tots convidats!

Visca l'Escala! Visca l'Aplec! Visca la Sardana!

La Comissió Organitzadora

MILAR

electro rivera valentin sl

VENDES

Exposició

Electrodomèstics

Parament de la llar

Imatge i so

Telefonia

INSTAL·LACIONS

Taller

Gas

Llum

Aire condicionat

Aigua

Calefacció

C/ Ave Maria, 36

Tel. 972 770 423

17130 L'ESCALA (Girona)

Fax 972 776 023 - riveravalentin@wanadoo.es

C/ Rubens, 18

Tel. 972 772 754

Restaurante
Mesón del
Conde

Sant Martí d'Empúries

Sant Martí d'Empúries

L'Escala - Tel. 972 770 306

LA PUNTA
ESPECIALITATS EN
TAPES I MARISCOS

C/ Passeig Josep

Maria Isern, 3

Tel. 972 772 201

17130 L'ESCALA

Susi
calçats

1985

C/ Picasso, 1 (Poble Sec)

Av. Montgó, 31 (Riells)

Tel. 972 772 474

17130 L'ESCALA

Farmàcia BALLESTA

Rosa-Maria Ballesta Llinàs

Av. de Girona, 25

17130 L'ESCALA (Alt Empordà)

GIRONA

Tel/Fax 972 771 575

BAR
C.E.R.

C/ Garbí, 6

17130 L'Escala

(Girona)

Tel. 972 770 430

FOTO EXPRESS

C/ Alfoli, 5

Tel. 972 772 200

Snack - Bar - Cafeteria

TREVI

Xamfrà: Sant Pere - Avi Xaxu

Tel. 972 771 601

17130 L'ESCALA

LAILA TOUATI I PAGÈS
Pubilla de la Sardana de l'Escala 2011

Restaurant - Pizzeria
VOLANTÍ

GELATERIA - CAFETERIA - CREPERIA
Terrassa sobre el mar
Menús especials per a grups
i reunions

Ronda de l'Olla - Tel. i Fax 972 770 728
17130 L'ESCALA (Alt Empordà) Girona

**INSTITUT
LAURA**

**BELLESA I
ESTÈTICA**

Depilacions
Tractaments facials i corporals
Manicura - Estètica del peu
Maquillatge - Solàrium vertical

C/ Sta. Màxima, 38 B
17130 L'ESCALA
Tel. 972 772 396

ANTONI GERARD

PERRUQUER

C/ Enric Serra cantonada amb
Travessia del Sòl de'n Saguer
17130 L'ESCALA
Tel. 972 771 981
antonigerardperruquer@gmail.com

RENAULT

Closa d'en Llop, 34
Tel. 972 772 301 - Fax 972 774 227
17130 L'ESCALA (Girona)

**REPARACIONS
COPEES I TROFEUS ESPORTIUS**

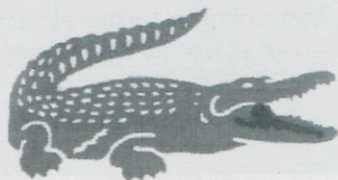
C/ Pintor Joan Massanet, 26
17130 L'ESCALA
Tel. 972 770 548

*Can
Ramon*

MENJAR PER EMPORTAR
Fruites, verdures, carns i congelats

Av. Girona, 65 - Local B - Tel. 972 776 689
17130 L'ESCALA

BOUTIQUE LACOSTE

C/ del Port, 23 - Tel. 972 774 946
17130 L'ESCALA (Alt Empordà)

**Fines
BALLESTA**

Agència Immobiliària

**VENDA - LLOGUER - ADMINISTRACIONS
COMUNITATS - ASSEGURANCES**

www.finesballesta.com
Av. Riells, 46 A - Tel. 972 770 104
17130 L'ESCALA

Durant 37 anys i de forma interrompuda l'Escala, en arribar el primer diumenge de juny, gaudeix de l'aplec de la sardana. Aquest any l'aplec va dedicat a una institució que també durant molts anys està present a la nostra vila i fa un paper molt determinant. Es tracta de l'escola Empúries, que celebra el seu 75è aniversari.

Quan es va iniciar el curs escolar 1936-37 es varen començar les classes en el que llavors era un edifici nou, acabat de construir. Fou un edifici singular, distingit per una gran bellesa i una indiscutible harmonia. Un espai idoni per encabir-hi un important nombre d'alumnes. Setanta-cinc anys després es recorda i commemora aquest llarg període en el qual l'escola ha esdevingut el testimoni mut de la formació de milers d'escalencs i escalenques, de la vida professional de centenars de mestres i de les inquietuds i vivències d'una part important de la vila.

El col·legi Empúries, edificat durant la República, ha estat testimoni de les èpoques dures del franquisme, del creixement de l'Escala i de l'arribada de la democràcia, i ha estat i és sense cap mena de dubte un dels principals factors de cohesió social que qualsevol col·lectivitat necessita. Avui, l'Escala té deu mil habitants, dues escoles de primària, un institut de secundària i de batxillerat, escola bressol municipal, escola municipal de música, i diverses classes d'adults. Sens dubte, el col·legi Empúries n'és el degà, el vaixell insígnia. Durant el curs 2011- 2012 ha tingut 550 alumnes amb una cinquantena de docents i encara que per quantitat té poc a veure amb les tres aules per a nois i les tres per a noies i els sis mestres de plantilla amb els quals va començar, no ha renunciat mai a la seva tasca de formar els més joves.

Quan celebrem l'aplec ja s'hauran celebrat la majoria d'actes que durant aquest any han anat commemorant aquesta efemèride. L'aplec, la diada sardanista més important de l'any a l'Escala, no podia deixar passar l'ocasió de fer el seu petit homenatge, igual que es va fer durant el seu 50è aniversari, al bressol educatiu dels escalencs.

Tant als sardanistes que cada any fan possible la celebració d'aquesta diada, com a la comissió i tots els col·laboradors que han portat a terme els actes de commemoració dels 75 anys de l'escola, es mereixen el nostre agraïment per la tasca que han portat a terme.

Benvinguts amics sardanistes, a l'aplec de l'Escala.

Bon aplec a tothom,

Estanislau Puig
Alcalde de l'Escala
L'Escala, abril de 2012

LA NOVA JUNTA DE LA FEDERACIÓ

Drets: Quim Rutllant i Valls, Víctor Sallés i Bofill, Carles Santiago i Roig, Josep Amores i Adroher, Joan Aranda i Berengué, Josep Maria Rosset, Joan Casals, i Francesc Salas.
Asseguts: Imma Pujol, Enric Capdevila i Vallès, Joaquim Rucabado i Aguilar, Xavier Tresserras i Ribas, i Montserrat Gili.

Nou equip, noves idees i noves il·lusions a la Federació Sardanista de Catalunya

El passat 17 de març es va procedir a la renovació de càrrecs a la Junta Directiva de la Federació. En presentar-se només una sola candidatura, va ser proclamada pels assistents a l'Assemblea General.

Els components del nou equip són:

President	Joaquim Rucabado
Vicepresident	Xavier Tresserras
Tresorer	Enric Capdevila
Secretari	Josep Amores
Vocal comunicació	Rut Martínez
Vocal informàtica	Joan Aranda
Vocal ensenyament	Imma Pujol
Vocal La Sardana de l'Any	Carles Santiago
Vocal assessoria	Joan Casals
Vocal Capital de la Sardana	Víctor Sallés
Vocal innovació i projectes	Quim Rutllan
Vocal comarques lleidatanes	Josep Maria Rosset
Vocal comarques meridionals	Francesc Salas
Vocal comarques barcelonines	Joan Ventura o Montserrat Gili

El propòsit del nou equip directiu de la Federació Sardanista de Catalunya és el de treballar creant una única estructura organitzativa, on totes les entitats, siguin colles, cobles o agrupacions, s'hi sentin representades i que, a la vegada, doni resposta i suport a tots els sectors i territoris implicats en la sardana; construint ponts de diàleg amb administracions i mitjans de comunicació, públics i privats, perquè la sardana recuperi el seu prestigi social; incidint en tots els agents culturals del país per retornar a la sardana i a la música de cobla tots aquells valors artístics, lúdics i relacionals que, per unes causes o d'altres, s'han anat perdent pel camí; buscant solucions a les necessitats de qualsevol tipus que es puguin presentar a les entitats confederades i aixoplugant les iniciatives que aportin nous valors a la sardana per a afavorir-ne el seu estudi, planificació i desenvolupament.

La feina serà engrescadora. Ens hi hem de posar per treballar tots plegats en la mateixa direcció, perquè ha començat el temps de la unificació i del diàleg entre tots els estaments sardanistes. La Sardana necessita la col·laboració de totes i cada una de les entitats sardanistes del nostre país. Per això, les entitats s'han d'enfortir i han de ser referents en el teixit social i cultural que les envolta.

Joaquim Rucabado i Aguilar

President de la Federació Sardanista de Catalunya

illa **Mateva**
CÀMPING RESORT

Tel. 972 770 200

RESTAURANT SNACK-BAR
MAR I CEL

Av. Riells, 50 - Tel. 972 771 751

HOSTAL - RESTAURANT

POCH

C/ Gràcia, 10 - Tel. 972 770 092- 17130 L'ESCALA

Gran varietat en
lloguers de pel·lícules
DVD, Blu-ray i PS3

Tel. mòbil: 671 675 410
Ronda del Pedró, 10-12 - L-2

L'AnXova
Milionària

C/ Enric Serra, 9 bis
17130 L'ESCALA
Alt Empordà (Girona)
Tel. 972 770 552
Fax 972 774 466

ADMINISTRACIÓ DE L'ESCALA - L'ESCALA - L'ESCALA

Suma®

SUPERMERCATS

Av. Girona, 8
Telèfon: 972 770 646
17130 L'ESCALA

CUINA EMPORDANESA
I MEDITERRÀNIA

C/ R. de Corbera, 1
Port de la Clota
Tel: 972 771 201
17130 L'ESCALA

TAPES - FLAUTES - BAR - RESTAURANT

m
1869

Obert tot l'any

C/ del Port, 11 - Tel. 972 776 888
17130 L'ESCALA

Dra. M.G. NICOLAU

Obstetrícia i Ginecologia
núm. col·legiat 3801

Hores convingudes

Ronda Pedró, 8 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 771 949

La dansa de tots

Benvolguts sardanistes escalencs,

A principis del mes de juny arriba a l'Escala el so de la tenora per indicar que ha arribat l'hora de fer l'aplec, la Festa Major de la sardana, aquest any per 37a vegada.

La Sardana, la Dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan, la dansa nacional de Catalunya, etc. I jo em pregunto, segur?

Perquè sigui tot això, els catalans hauríem d'anar tots a una, que quan

es faci un acte important tots hi siguem representats, que quan algú proposi alguna cosa, se l'escolti, que quan algú vulgui posar-s'hi se'l deixi, que sigui oberta a tothom, que s'hi construeixi al seu voltant, se li faci costat, etc.

A Organyà, última Ciutat Pubilla després de l'Escala, sense comptar als representants del vostre poble i als de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines, no hi havia ni un gironí més. A Tarragona, a la presentació de les guies d'aplec d'enguany, tan sols érem 3 persones de les nostres comarques.

Els gironins ens hem de creure que som també catalans i, per tant, hem de defensar les nostres idees per tot el país. Hem de participar a tots els esdeveniments que es produeixin arreu. La Sardana necessita de tots i de tothom, perquè les institucions, els mitjans de comunicació, els que diuen que és avorrida, els que contínuament la posen en dubte, vegin, d'una vegada per totes, que no és veritat.

Us recomano un article que va sortir a la revista Enderrock el dia 29/02/2012 que s'anomena Operació Sardana, en el que la Gemma Ruiz, periodista que fa tots els reportatges de cultura de TV3, ens deixa ben clara la potencialitat de la sardana.

Si no ens ho creiem, segur que no vindrà ningú que s'ho cregui per nosaltres. És, des de la militància activa a tots els recones del nostre país, que farem que la Sardana sigui cada cop més estimada, més compresa, més volguda i més Dansa Nacional de Catalunya.

Visca la Sardana i visca l'Aplec de l'Escala.

Xavier Tresserras i Ribas

President de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines
Vicepresident de la Federació Sardanista de Catalunya

El president de la Junta s'acomiada

Benvolguts amics sardanistes de L'Escala,

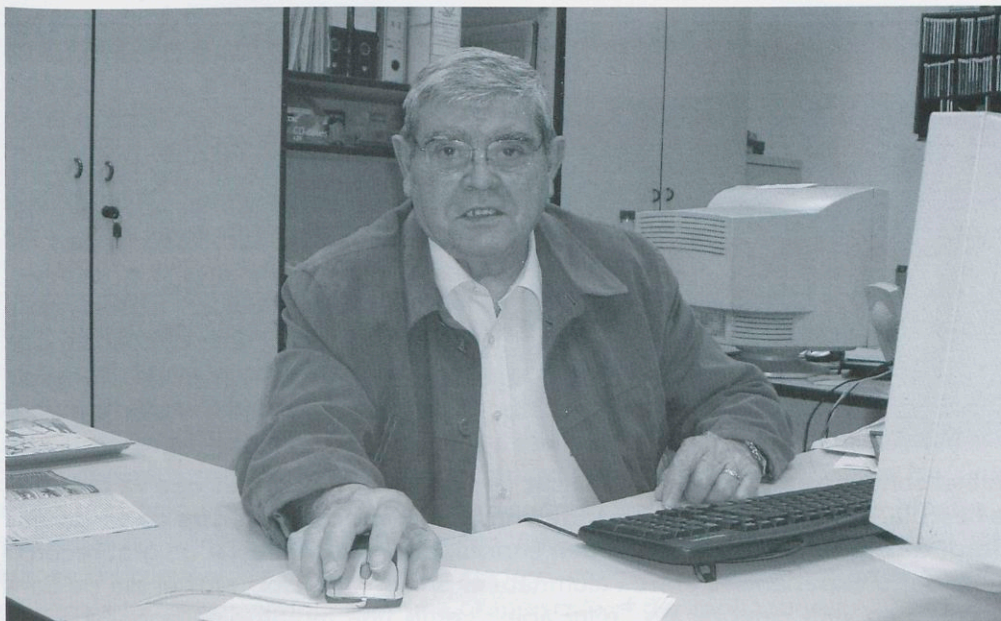
Quan rebreu aquest butlletí farà dies que estareu assabentats que el dia 17 de març, a l'assemblea general ordinària de la Federació Sardanista de Catalunya es va nomenar una nova junta que regirà d'ara endavant el destí de l'entitat. És evident que les renovacions naturals de persones que han dirigit les entitats en el transcurs de més de dotze anys són sempre positives perquè a vegades calen idees noves per actualitzar i adaptar les federacions capdavanteres.

Vull explicar a tothom que per a mi presidir la Federació Sardanista de Catalunya ha estat un plaer i un orgull de la meva vida sardanista. Ha estat una experiència plena de bons moments que valoro molt, ja que he tingut l'oportunitat durant tot aquest període de tractar amb els diversos companys del nostre col·lectiu. Amb ells, al llarg de totes les etapes d'aquests anys, he compartit la responsabilitat de participar a les diferents diades sardanistes que han organitzat a les seves poblacions a través de tot el territori. És en aquestes manifestacions en què es balla i es gaudeix tant de la dansa com de la música on m'he sentit més proper a la sardana.

Ha estat una experiència que sempre recordaré, encara que a vegades els punts de vista de les entitats sardanistes no coincidissin amb la meva gestió. Si ha estat així estic segur que era perquè totes dues bandes volíem el millor per a la sardana i us asseguro que sempre he fet el que creia necessari per promoure la nostra dansa a tots els nivells.

A les juntes directives de totes les entitats sardanistes de Catalunya us demano que no us deixeu acomplexar pels tòpics i que procureu renovar-vos i adaptar-vos a la societat d'avui. Vivim en un món en procés constant de transformació, i no podem viure del record de temps passats que ja no tornaran. Us voldria recomanar que doneu pas a la gent jove, que no us deixeu influir pels mals presagis, sigueu fidels a Catalunya i a l'esperit de la sardana, defenseu-la i adapteu-vos als canvis socials. Continueu amb energia la vostra tasca i treballeu per ampliar la rotllana acostant-la a la gent d'avui.

Finalment, vull fer arribar una forta abraçada als amics sardanistes de l'Escala. Ells sempre estaran en el meu record mercès als dies que vam estar junts organitzant la celebració de la 50a Ciutat Pubilla de la Sardana. Són tots molt bons amics que per la seva dedicació sempre els tindrè presents i més ara que amb

el nou projecte de la 'Capital de la Sardana' les antigues Ciutat Pubilla de la Sardana dependran de l'Obra del Ballet Popular, entitat que encara tinc l'honor de presidir.

He deixat la presidència de la Federació Sardanista de Catalunya, però no renuncio a cap de les meves conviccions i fins a l'últim instant seré un sardanista més entre tots vosaltres.

Bartomeu Duran i Olària
President de l'Obra del Ballet Popular

C/ Enric Serra, 1
Tel. 972 770 134 - Fax 972 770 796
17130 **L'ESCALA** (Girona)

L'Escola Empúries, ara que fa 75 anys

Les meves primeres paraules volen ser de sincer agraïment a l'Agrupació Sardanista "Avi Xaxu" per haver pensat en l'escola Empúries ara que celebra el seu aniversari, l'escola de l'Escalada des de fa 75 anys. Em fa molta il·lusió poder dedicar aquest breu escrit aprofitant una efemèride tan destacada per l'escola com és haver arribat als 75 anys d'existència.

Fa dos cursos l'escola ja va viure de ple el contacte amb el món sardanístic amb el curs de sardanes que va tenir lloc a l'escola, destinat a tot l'alumnat de Primària a càrrec del "mestre de sardanes" Jordi Gallegos, una experiència ben enriquidora i que va deixar un grat record i un munt d'experiències entre l'alumnat i el professorat, sobretot el dia de Sant Jordi quan vam celebrar un "mini aplec" amb una multitudinària ballada per cursos i conjuntament tots els integrants de l'escola.

L'escola Empúries va "néixer" en uns moments ben durs i incerts l'any 1936, amb una guerra civil acabada d'iniciar, a la qual li van seguir uns anys de postguerra amb totes les mancances i dificultats que aquest fet suposava. L'escola però va anar superant obstacles i va passar de ser un edifici situat dalt d'un turó als afores del poble a trobar-se al bell mig del nou eixample de l'Escalada. Els anys 70, amb l'escola ben consolidada, ja es va començar a fer petit l'edifici que s'havia construït gairebé 40 anys abans. Es va veure com s'engrandia per donar cabuda als nous alumnes del boom dels anys seixanta, amb noves aules adossades a l'edifici central i la creació de les aules de parvulari.

Es va haver d'esperar a finals dels anys noranta, amb una nova necessitat de creixement de l'escola, per veure la major transformació del centre i la que hauria de ser definitiva; amb l'enderroc dels afegits a l'edifici antic dels anys 70 per convertir-lo en el pati dels til·lers (o de menjador) i hort que és actualment, l'enderroc de l'antic menjador-gimnàs per donar pas al nou edifici de Primària connectat amb l'edifici original i la creació d'un nou menjador-cuina i un nou gimnàs. L'any 2001, amb tots els espais anteriors en funcionament, es va iniciar la remodelació interna i externa de l'edifici antic i, finalment, l'any 2003 va tenir lloc l'ampliació del parvulari i la creació de la nova pista del pati. Tot plegat, amb una durada de 5 anys (el curs 2004-2005 es van donar per acabades les obres amb l'estrena de les noves aules d'Educació Infantil), ha permès que l'escola hagi donat cabuda als més de 550 alumnes actuals, tot i que l'ampliació no ens han permès encara alliberar-nos del mòdul prefabricat de Cicle Inicial que tenim al pati per compensar la manca d'aules a l'edifici de Primària.

Aquests darrers anys, amb l'objectiu de seguir millorant el centre s'han instal·lat noves estructures de joc als patis d'Infantil i de Primària, s'ha pavimentat el pati de Cicle Inicial, s'ha enderrocat l'antiga paret i fet una nova tanca i nova entrada al pati del carrer Rusiñol, s'ha cobert la sorrera d'Infantil i s'ha pavimentat també part del pati dels til·lers.

Així doncs hem arribat als 75 anys d'existència, alhora que un servidor arribava als 15 anys de director, amb una escola ben renovada i rejuvenida sense haver-se mogut de la seva ubicació original. Mirant cap a l'Escala i cap al mar, com un far que ha assenyalat el camí de moltes generacions d'escalencs i escalenques que se l'han fet seva i la continuen estimant.

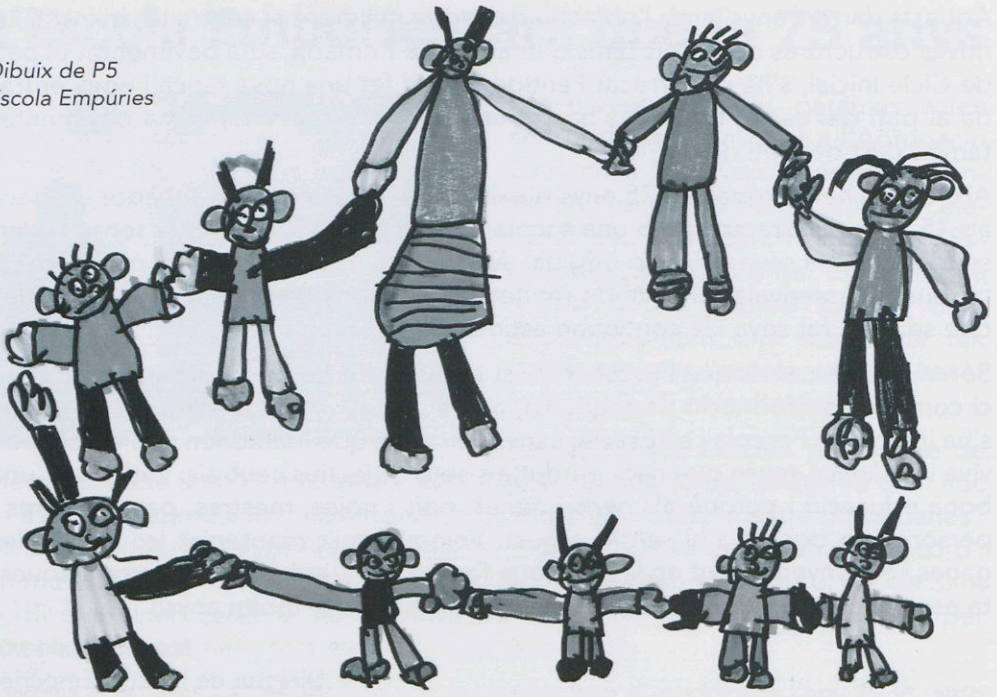
Són molts els canvis que l'escola ha vist passar, tant de transformació de l'edifici com de transformació pedagògica, nou alumnat vingut d'arreu del món que s'ha integrat a l'escola i a l'Escala, canvis continus que mantenen una escola ben viva i dinàmica sense que hagi perdut els seus objectius centrals: vetllar per una bona educació i perquè els nens i nenes, nois i noies, mestres, pares i mares i personal no docent s'hi sentin a gust. Volem seguir mantenint les forces, les ganes i el convenciment en la feina que fem, continuar treballant perquè aquesta escola tan gran continuï sent una gran escola...i per molta anys!!

Narcís Vidal i Mir
Director de l'Escola Empúries

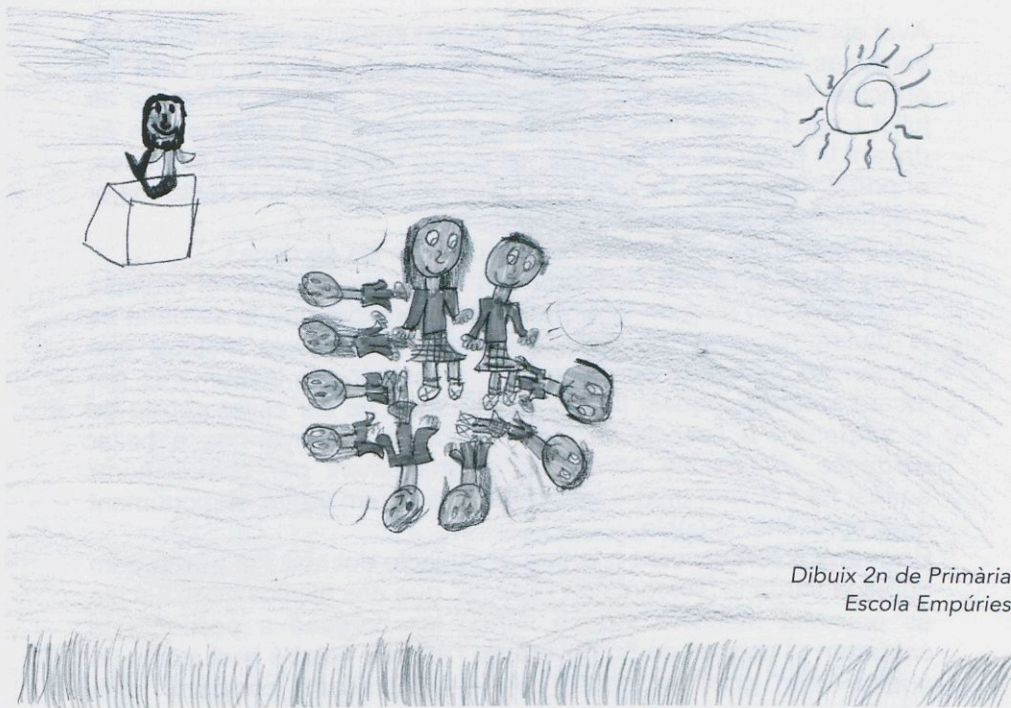
Dibuix de P4-B
Escola Empúries

Dibuix de P5
Escola Empúries

Dibuix 2n de Primària
Escola Empúries

Dibuix 2n de Primària
Escola Empúries

Dibuix 2n de Primària
Escola Empúries

Avui els nostres mestres ens han explicat que a l'Escala l'afició a les sardanes ve de lluny. Antigament hi havia una cobla que es deia "La principal de l'Escala". Des de fa molts anys tots els dimecres de juliol i agost, a les deu de la nit a la plaça de la sardana que és davant la platja de les barques es poden ballar i escoltar sardanes, el primer diumenge de juny és l'aplec de l'Escala i a la festa major mai han faltat les audicions de sardanes.

Nosaltres també en sabem moltes coses de les sardanes.

L'any 2010 estàvem fent primer i com que vam fer el projecte "Catalunya, un país de tradicions" vam aprendre que la sardana és la dansa nacional de Catalunya., que la formació musical que toquen les sardanes es diu cobla i quins són els instruments per tocar sardanes. Aquest mateix any l'Escala va ser ciutat pubilla de la sardana i a l'escola va venir un noi a ensenyar-nos a ballar sardanes. A l'Escala es va fer un monument per commemorar aquest fet i el vam anar a visitar i també varem visitar el monument que representa la cobla.

Enguany a tercer, com que fem el projecte del mar i la pesca hem après la sardana "Records de l'Escala" que ens explica que l'Escala és una vila marinera i quan surten les barques a pescar, i la cantarem al concert de primavera de l'escola. També hem après un poema d'un pop sardanista que ens agradaria compartir amb vosaltres perquè estem convençuts que aquest pop s'amaga entre les roques del cargol, al port d'en Perris o al passeig marítim i que a l'estiu escolta i balla les sardanes tal com diu el poema.

Dibuix 3r de Primària
Escola Empúries

El poema d'Enric Larreula diu així:

EL POP

Era un pop tan sardanista
que organitzava ballades
sota les aigües calmades,
amb una gràcia d'artista.

I de forma encisadora
amb les potes, ell tot sol,
feia sonar la tenora,
tambori i flabiol.

I amb les potes aixecades
si es tractava de saltar,
o les vuit ben abaixades
quan tornava a començar
engrescava les sardines,
els llobarros, els taurons
les anguiles, els seitons
les estrelles i peixines
a les ballades marines
que organitzava en el fons.

I tots aquells animals
que vivien a la vora
paraven i feien salts
Al crit de: "Dos, tres, fora!"

I dansaven i suaven
fins que quedaven ben xops,
feliços perquè saltaven
al compàs de tots són pops

Dibuix 3r de Primària
Escola Empúries

Serveis a l'usuari

Serveis a les embarcacions

CLUB
NÀUTIC
L'ESCALA
[info]

OFICINA CENTRAL:
Port la Clota, s/n - 17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 770 016 - Fax 972 770 158
club@nauticescala.com - www.nauticescala.com

sanimat ^{Grup} GAMMA

ceràmiques • banys • cuines • sanitaris

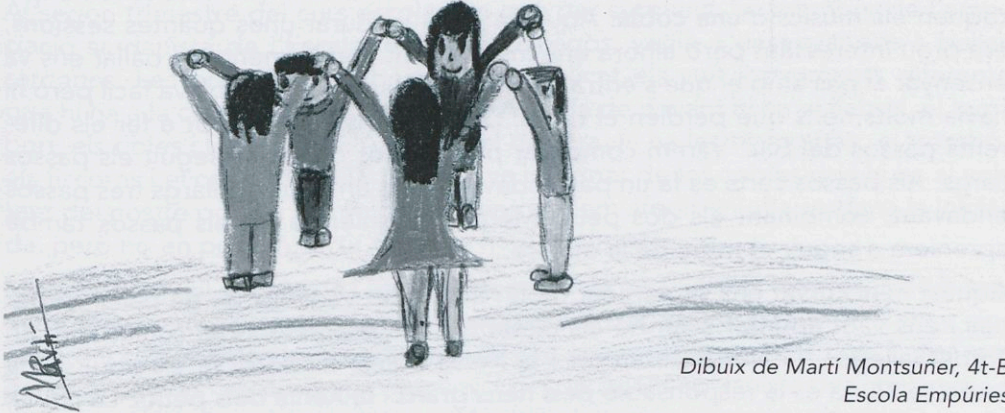
Carrer Lleida, 10 (Poble Sec)
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 770 414 - Fax 972 776 905
sanimat@gamma.es
www.gamma.es

ràdio l'escala
EMISSORA MUNICIPAL

parlem
de tu!

SARROGINES

Dibuix de Martí Montsuñer, 4t-B
Escola Empúries

HIMNE ESCOLA EMPÚRIES

Alumnes

Núria Pacheco i Ma.Assumpció Brugués

Prop del mar la nos-traes-co - la va néi-xer entre ca-nons-i pis to - o - les A - vis, pa-res, tiets, co-sins tots han
es - tu-diat aquí dins. Mol - tes fe - li - ci-tats! Són se - tan - ta - cinc anys. Mol - tes fe -
-li - ci - tats, can - tem tots ple - gats! L'Es - co-laEm-pú - ries ja s'ha fet
gran ja s'ha fet gran. L'Es co-laEm-púr - ries sem-prehi se - rà a l'Em - por - dà!

Al matí sempre resaven i cantaven separats.
I ara nens i nenes a l'aula estudiem il·lusionats.

Moltes felicitats són setanta-cinc anys.
Moltes felicitats, ballem tots plegats,

El fort vent hi és present, tramuntana o llevant.
Esmorzars, pilotes, tot acaba donant mil voltes.

M'agrada l'hora del pati per jugar, ballar i descansar.
Teatre, colònies i sortides fem cada any.

Moltes felicitats, són setanta-cinc anys.
Moltes felicitats, saltem tots plegats.

Cuineres, monitores, alumnes, mestres i conserge.
Pares, mares, direcció, tots fem una escola millor!

Gràcies escola Empúries per tots els records que ens has donat
Molts alumnes hi hem passat i tots junts t'hem estimat.

Moltes felicitats, són setanta-cinc anys.
Moltes felicitats, cridem tots plegats.

L'Escola Empúries ja s'ha fet gran, ja té molts anys.
L'Escola Empúries sempre hi serà a l'Empordà!

Carta als lectors.

L'ESCOLA, SARDANES I DIVERSIÓ

Fa un parell de cursos va venir en Jordi Gallegos a l'escola a ensenyar-nos a ballar sardanes. Vàrem començar per aprendre els noms dels instruments que toquen els músics d'una cobla. Aquesta feina va durar unes quantes sessions, era prou interessant però alhora una mica avorrit. Per començar a ballar ens va ensenyar el pas amb el que s'entra per formar la sardana, semblava fàcil però hi havia molts nens que perdien el ritme. Després ens va ensenyar a fer els diferents passos del ball. Vàrem començar pels passos curts, tot seguit els passos llargs. Als passos curts es fa un pas endavant amb un peu i als llargs tres passos endavant, combinant els dos peus. Mentre apreníem a fer els passos també apreníem a seguir el ritme de la música.

Aquest mini curset ens va agradar molt i ens va fer venir ganes de ballar sardanes i ens vam apuntar a fer-ho els dissabtes. Els professors del curset són: en Jordi Gallegos, la Núria Casamort i la Xènia Solés. En Jordi fa els adults a la tarda, la Núria és la responsable dels nens grans i la Xènia dels petits. La Núria, a més a més d'ensenyar a ballar sardanes, toca en una cobla. L'activitat comença tocant algun instrument, fent-ne algun amb plastilina. Cada any ens fem una samarreta per portar-la a les sortides. Quan ja hem fet aquestes activitats, després comencem a ballar sardanes i la Núria ens ensenya a puntejar els curts i els llargs; també aprenem a fer passos lliures com el de l'indi, la festa, la bomba, el super 3, el galop d'entrada... També ens deixa inventar passos o ens posa una cançó i la ballem com si fos una sardana. A les nenes més grans els ha ensenyat a comptar i repartir les sardanes. A nosaltres ens sembla molt difícil això.

Alguns diumenges, del mes de març i fins al juny, fem sortides. Són les trobades infantils. Anem a diferents pobles veïns a ballar sardanes. En aquestes trobades és quan portem la samarreta que ens hem fet. També tenim una mascota, és un mono que es diu Crispetes. Aquest nom el vàrem triar entre tots. Porta una samarreta amb una foto de tots els nens i nenes que ballem sardanes.

Una de les sortides és a la Catalunya Nord. Hi anem amb autobús i ballem sardanes amb els nens d'allà. Sempre ens donen una medalla de record. Els pares porten el dinar fet de casa i dinem tots junts. Ens ho passem molt bé.

A l'estiu, quan ja no hi ha curset ni trobades, ens trobem els dimecres a la platja per ballar tots junts, amb la Núria.

A nosaltres ens agrada molt ballar sardanes i l'ambient que s'hi respira. Animem a tots els nostres companys de l'escola perquè s'hi apuntin amb nosaltres.

Natàlia Bonilla i Díaz
Sidney Fernanda Careaga i Coronel
Irene Sánchez i López
Alumnes de 5è de l'Escola Empúries

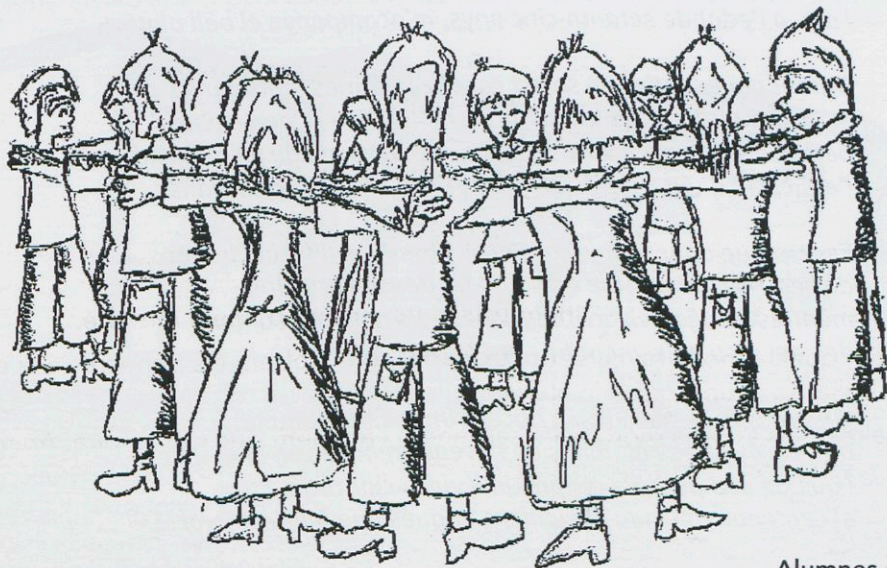
Les sardanes a l'escola

L'Escala és un poble amb una gran tradició sardanista. El 2010 va ser escollida com a Ciutat Pubilla de la Sardana. Per commemorar-ho, l'escola va decidir organitzar cursos perquè els nens aprenguessim a ballar la dansa típica del nostre país.

Al segon trimestre del curs escolar, un cop per setmana, un membre de l'associació sardanista de l'Escala, en Jordi Gallegos, venia a ensenyar-nos a ballar sardanes. Les primeres sessions ens va explicar els vuit instruments diferents que hi ha a la cobla i com estan situats. A la fila de davant hi ha el flabiol, el tamborí, els tibles i les tenores. A la fila del darrera, hi ha les trompetes, el trombó, els fiscorns i el contrabaix. També ens va informar de les cobles que hi ha al voltant del nostre poble i ens va dir que ens podem afegir en una sardana ja iniciada, però no en podem sortir fins que hagi finalitzat.

Més endavant, al gimnàs de l'escola, ens ensenyava a puntejar els passos de la sardana. Dansàvem agafats de la mà i en rotllana al compàs de la música. Com a cloenda del curset, tots els alumnes vam formar una rotllana immensa per ballar sardanes al pati de l'escola amb companyia del president sardanista de Catalunya.

El ball ens va semblar una mica complicat. Mentre ballàvem havíem d'alçar els braços i acabàvem cansats. Alhora, ens costava seguir els passos indicats. Si ara mateix ens poséssim a ballar sardanes no ens en recordaríem, però si ens fessin una demostració prèvia, de seguida retornaria el que vam aprendre. Això sí, valorem molt positivament el fet que a l'escola s'ensenyin les tradicions del país que tant estimem.

Alumnes de 6è
Escola Empúries

L'Escola Empúries de l'Escala: RECORDA

*Vaig nàixer cofoia dalt d'un tranquil muntijol
des d'on s'advertia la bellesa, l'esveltesa i la gràcia de l'entorn;
un bell paisatge terrestre i mariner m'encerclava tendrament,
deixant-me enlairada a la vista de tothom.*

*Vaig obrir l'ampla porta l'any mil nou-cents trenta-sis
quan els escalencs feia temps que m'esperaven.
El meu desig d'acollir alumnes era tan ferm i impacient
com el goig que sentia de tenir-los a les aules.*

*Educadors i educands, iinstal·lats adequadament a l'edifici,
van relacionar-se com calia en el gran marc de l'escola,
la pedagogia instructiva transmetia experiència i coneixements,
a l'ensems que l'alumnat aprenia les lliçons que s'hi impartien.*

*Sóc el paradís didàctic de la cultura i el saber,
niu d'aprenentatge de les generacions passades, presents i futures,
espill refulgent que reflecteix la tasca de mestres i professors,
icona permanent que denota un bon progrés en l'ensenyament.*

*Després d'una infància i joventut de lluita constant
vaig complir vint-i-cinc anys amb el cor d'argent massís,
vint-i-cinc anys després l'argent donava pas a l'or
i ara, a l'edat de setanta-cinc anys, m'acompanya el bell platí.*

*Durant aquest anys he sofert canvis, penúries, entrebancs...
m'he adaptat a unes lleis d'educació d'efímera persistència,
però la meva tenacitat i els avenços escolars m'han fet tirar endavant
l'educació d'uns infants que, a hores d'ara, ja són ancians.*

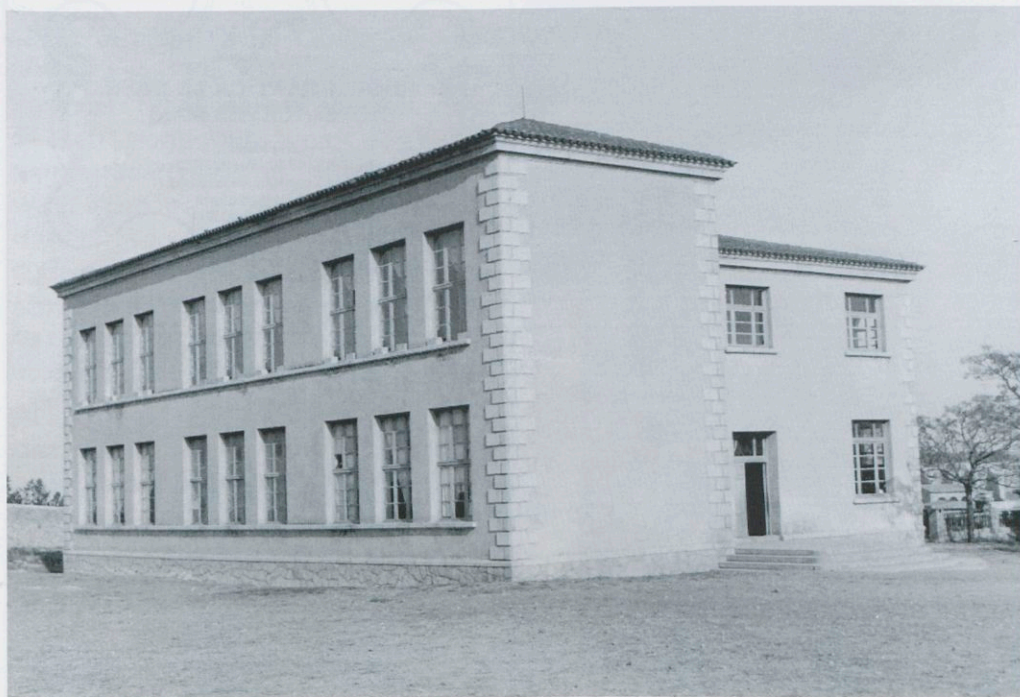
*Espero que aquest any, escalencs i forans em facin l'honor
de seguir estimant-me com han fet des del principi,
mentrestant, jo avivaré alegrament els records d'antany
des del meu naixement fins ara que ja sóc gran.*

*Voldria que la meva tasca docent tingués continuïtat,
que els mestres i alumnes de l'avenir treballessin amb il·lusió
i que un cop passats els pròxims vint-i-cinc anys
el centenari del meu naixement tingués una feliç celebració.*

Pilar Pellicer, de Gispert
L'Escala, 3 d'abril de 2012

Tal com era abans

Fotos de Joan Lassús - Arxiu Històric de l'Escala

Can Joan

la clota 17130 L'ESCALA (Girona) - La Llar dels Pescadors 972 77 42 61

RESTAURANT CA LA NEUS
(HOTEL NIEVES MAR)

Passeig Marítim, 8
Tel. 972 77 03 00 - Fax 972 77 36 05
e-mail: mail@nievesmar.com
www.nievesmar.com
17130 L'ESCALA
(Girona)

Ave Maria, 2 - Tel. 972 770 272 - Fax 972 770 157
e-mail: guanter@grn.cat
Av. Riells, 46 - Tel. i Fax 972 770 040
e-mail: finquesguanter@grn.cat
www.guanter.com

expert
Lindan

Electrodomèstics

ALARMES - ANTENES - INTERFONS
REPARACIONS D'ELECTRODOMÈSTICS
Plaça de les Escoles, 8 Tel. 972 770 490
17130 L'ESCALA Fax 972 770 355

MARIANO
FERNÁNDEZ JUÁREZ

Jardines
Riegos automáticos
Mantenimiento de piscinas

Passatge Modigliani, 11 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 773 856 - Mòvil 619 517 536

Carrer Santa Màxima, 1
17130 L'ESCALA
Tel. 972 770 364

fiona
1978

maranges, 4 - 17130 l'escala
(+34) 972 77 15 79
bastrop_2000@yahoo.es

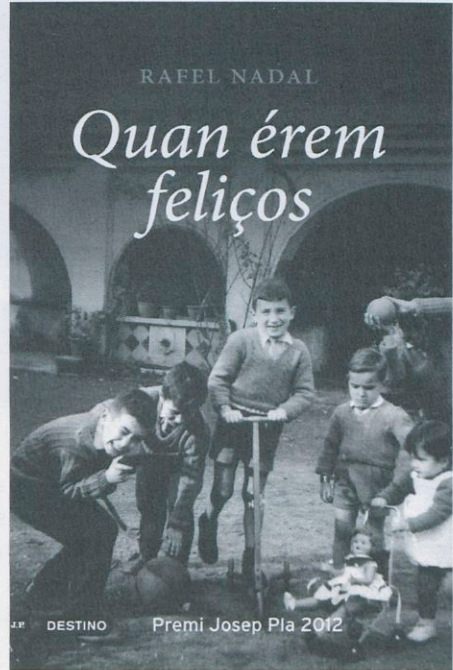

C/ del Mar, 2 - Tel. 972 770 601
17130 L'ESCALA

Més que un relat històric

Llegir el llibre titulat *Quan érem feliços* (Premi Josep Pla 2012), de Rafael Nadal i Farreras (1954), per mi ha estat un plaer. El seu contingut amè, amarat d'un extraordinari realisme, no pot passar inadvertit a cap lector, tenint en compte la fluïdesa del seu redactat i la història real viscuda per una família triplement nombrosa (doze fills) o quatre vegades nombrosa si es considera que, actualment, tres fills ja li atorguen aquesta categoria.

Al llarg dels seus nombrosos capítols s'hi distingeix una naturalitat sorprenent quan l'autor exposa els diàlegs entre els germans, entre els pares i els fills, entre els germans i els pescadors de la Fosca, de Palamós –el seu principal lloc d'estiueig– o amb els pagesos del seu mas d'Aiguaviva, on s'instal·laven durant tres setmanes de setembre després de tancar la casa de la Fosca.

El llenguatge emprat és diàfanament popular i col·loquial, circumstància que el fa accessible i més pròpiament nostre (dels catalans). De tot es deriva una lectura impregnada de naturalitat, senzillesa i realisme que la fa captivadora i apassionant.

Els germans Nadal Farreras, a la Fosca, practicaven la natació i la pesca. Es capbussaven al mar com peixets que neden a escarada. Els rogers, els sards, els serrans, els tords, les escòrpores, les gambes blanques..., no els hi eren impossibles. En pescaven en gran quantitat, com els calamars, musclos, garoines... A pagès corrien i jugaven pel bosc o pel camp i practicaven les feines pròpies de la pagesia servint-se de tràmeccs, cavics, aixades... guiats pels masovers.

De la ciutat de Girona en parla a bastament, centrant-se principalment en el Barri Vell. Descriu, de manera exhaustiva, els seus carrers més aviat estrets, com una mena de mercat on totes les botigues –que eren moltes– eren petites. Si no hi havia botigues de queviures o carnisseries, peixateries, cellers..., els baixos estaven ocupats per lampistes, fusters, mecànics, carboners... Quan evoca els carrers, les places, els ponts sobre el riu Onyar d'aquella Girona grisa, humida, fosca..., em fa recordar la meva estada a la capital del Gironès l'any que hi vaig viure per motiu dels meus estudis (curs 1955-56) i faig memòria de les peculiars llambordes a gran part dels seus carrers i com esdevenien més fosques i brillants quan la pluja hi queia.

Canal
10
E m p o r d à
www.canal10.cat

Serralleria
A. Ramió

TREBALLS DE FERRO, FORJA I INOX.
Automatismes, portals vasculants,
ballestes i teles

C/ Riera, 47 - 17130 L'ESCALA
Tel/Fax 972 770 664

**FERRETERIA &
BRICOLATGE**

Es traspassa

CAN RÒMUL

Ma Rosa Pérez Cara

Av. Montgó, 71
Tel./fax 972 774 089
17130 L'ESCALA (Girona)

*Moules à
la Belge*

Bar
LOS COMPADRES

*Spécialité
de Paco*

Alfons Caparrós (Sito)

C/ Bonaire, 13 - Tel. 972 770 855 - 17130 L'ESCALA

L'autor parla dels seus pares amb evident respecte. El matrimoni Nadal-Farreras es pot dir que es va covar a la Fosca. Els Nadal, de Cassà de la Selva, s'hi van instal·lar per primera vegada l'any 1925 i els Farreras, de Girona, el 1936. D'allí sortí el festeig de Manel Nadal i Montserrat Farreras i el casament, l'any 1947. Fruit del matrimoni són els germans següents: en Quim, en Pep, en Nando, en Jordi, en Manel, en Rafel, la Maite, en Jaume, en Toni (e.p.d.), l'Anna, la Mercè i l'Elena.

Es donava el cas que la Maria Ferrer (1924), de l'Escala, vídua de Pasqual Cortal, era la cuinera de la família Nadal Farreras i la seva germana, Joana Ferrer (1934) (e.p.d.) feia de mainadera dels nens i els portava a la platja. Com que l'estiu el passaven a la Fosca tenien ocasió de veure els pescadors de l'Escala que hi anaven puntualment a fer tenda cada final de juny. En Nac, el primer any; després, en Neron i darrerament, en Papat, que més tard hi anà acompanyat del seu fill Pasqual. Els germans Nadal Farreras –tal com ho explica l'autor del llibre– quan veien una immensa tenda blanca a la platja Gran i una barca a la sorra hi anaven corrents per veure'ls. La Maria Ferrer i en Pascual Cortal començaren a festejar a l'estiu i el novembre següent es van casar (1950).

Amb motiu de la XVIII Festa de l'Anxova, a l'Escala, l'any 2008, l'autor va ser convidat per l'alcalde, Estanislau Puig, a fer el pregó. La seva amitat ve de quan tots dos estudiaven al Col·lell. Referint-se a les germanes Maria i Joana Ferrer, diu textualment: "estaven assegudes a primera fila. La Maria em va regalar dues cireres de llana que es veu que porten sort i en sortir totes dues van voler que ens retratessin plegats".

Jo també tinc cireres de llana amb fulles verdes fetes per la Maria. Me les va regalar fa, aproximadament, quatre anys. Guardar-les sempre, va dir-me, perquè porten sort. I això és el que he fet.

La infantesa de l'autor, segons he deduït va estretament lligada al col·legi del Col·lell. En destaca la situació, la foscor i el fred a tot l'internat. Al menjador hi havia poca llum a l'hora de sopar, il·luminat amb bombetes de vint-i-cinc watts. El toc de campana cada matí a les set, a excepció del diumenge que els cridaven a les vuit. El nombre de capellans, una trentena, aproximadament, eren professors molt competents. L'estricta i rígida disciplina que hi regnava donava peu a un sovinteig de càstigs inflexibles que, en algunes ocasions, marcaven l'alumne. Una experiència viscuda per l'autor del llibre diu literalment: "Em van

*Pilar Pellicer
mostra les seves cireres*

**Carns
i embotits
SEBASTIÀ**

**elaboració
pròpia**

Ave Maria, 29 - Tel. 972 773 954
17130 L'ESCALA

FARMACIA M Rosa Planas

Av. Riells, 8 - Tel. 972 771 473
17130 L'ESCALA

el
Pelly..

CAFETERIA

Tel. 972 770 001

**CONSTRUCCIONS
ROBEMAR-RIELLS, S.L.**

Riells de Dalt, 75 - Tel. 972 772 041
17130 L'ESCALA

canmiquelhotelrestaurant

Platja de Montgó, s/n - 17130 L'ESCALA
Tel. rest. 972 771 002 / Tel. hotel. 972 771 452
Fax 972 776 293
www.canmiquel.com

M & M

Classes particulars

E.P. - E.S.O. - Batxillerat
Grau Mitjà - Grau Superior - Oposicions
Francès - Anglès - Català per a estrangers

Camí Ample, 9 - 17130 L'ESCALA
Tels. 972 771 150 - 696 077 287
696 043 887

**PINTURES
M. VICH S.A.**

Venda
al major i detall

«COLORS A L'INSTANT»

Pintures, barnissos, maquinària, eines,
parquet, moquetes, roba de treball

Avinguda Riells, 26 A
Tel.-Fax 972 773 013 / Mòbil 669 207 777
17130 L'ESCALA
E-mail: pinturesmvich@hotmail.com

Salaons Solés, SA
Closa d'en Llop, 40 - 17130 L'ESCALA - Apt. de correus 210
Tel. 972 770 357 - Fax 972 774 171 - A/e: soles@anxoves.com

castigar tota una setmana fora de classe i em van retirar el permís per sortir a dinar amb els pares el següent dia de visita". Els seus pares anaven anaven a veure'ls cada tres setmanes i els portaven a dinar pels prats i pels boscos del voltant. Aquell dia els seus pares i els seus germans degueren anar a dinar al prat de les Delícies –lloc on anaven més freqüentment– segons va intuir el castigat en veure'ls quan marxaven. Hi afegeix: "Jo vaig plorar més que mai no havia plorat, tant que, després, de gran, de vegades m'ha costat trobar més llàgrimes i he pensat que aquells anys al Collell i, sobretot aquell diumenge, vaig acabar-les."

L'autor relata que va entrar com a alumne intern al Collell el dia que complia 9 anys (2-10-1963). Quan Girona celebrava les fires en honor a Sant Narcís ni se n'adona-va perquè durant cinc anys les va passar al Collell i, de mica en mica, va oblidar-les. El mateix devia passar als seus germans que també van estar interns al mateix col·legi. Foren en Quim, en Pep, en Nando, en Jordi i en Manel. Tots eren més grans que ell. En Rafel (l'autor del llibre) havia estat gairebé dos anys rondinant, botzinant que volia anar al Collell i quan hi va ser, només pensava com marxar-ne.

De la seva estada allà se'n capta un extens i complex relat històric, una ressenya autènticament tangible, inqüestionable, que ajuda el lector a fer-se la idea de com funcionava l'internat i quin aire s'hi respirava.

També explica l'autor que, un cop l'any, el Grup Excursionista i Esportiu Gironí "el Grup", organitzava una mena d'excursió a peu al santuari dels Àngels. Aquesta pujada ja s'ha convertit per a ell i la seva esposa en una cita tradicional. El 2010 (finals de març) hi van anar amb el Grup. Només tres setmanes després ja hi tornaven, perquè els seus pares feien seixanta-tres anys de casats i el dinar familiar el van traslladar a l'hostal del santuari. Entre fills, néts i parelles, en total, eren cinquanta.

Aquest escrit que vaig acabant podria servir de preàmbul del llibre que a grosso modo acabo de comentar. Fou presentat a Girona, el dijous 9 de febrer d'enguany, a la sala Centre Mercadal, gairebé a la mateixa hora de ser-ho el llibre *Mestres 68-2006*, de Xavier Besalú, professor de pedagogia de la Universitat de Girona. Aquest fou presentat a la sala de graus de la Facultat de Ciències de l'Educació, de la mateixa Universitat. Tracta de la biografia i obra de Salomó Marquès i Sureda –natural de l'Escala– gran pedagog i catedràtic d'Història de l'Educació. Com que els horaris de les dues presentacions no foren del tot compatibles vaig optar per assistir a la presentació d'aquest últim. No per això he deixat de llegir el primer, el qual fou presentat també a l'Escala el dissabte 3 de març d'enguany.

El contingut d'aquests llibres m'ha agradat. Els dos són interessants. La temàtica és diferent i l'estil literari propi de cada autor, també. Són llibres que deixen un bell record i ganes de rellegir-los.

Pilar Pellicer, de Gispert
L'Escala, 7 d'abril de 2012

DES DE 1892

SASTRERIA

Vilabrú

C/ Port, 30
Tel. 972 770 221
17130 L'ESCALA

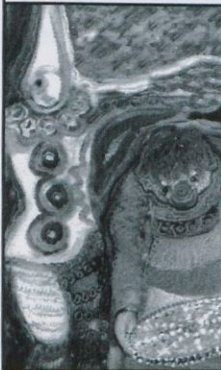
RESTAURANT - BAR

CAL

GALAN 1996

C/ La Torre, 18 - Tel. 972 770 140
17130 L'ESCALA

PIZZA PIZZA

Av. Riells, 72
Tels. 972 773 920
972 774 441
Av. Riells, 47
Tels. 972 770 327
17130 L'ESCALA
www.pizzapazza.cat

PASTISSERIA - BOMBONERIA
FUNDADA EN 1854

R. MINISTRAL
C/ Maranges, 6
Tel. 972 770 180
17130 L'ESCALA
(Costa Brava)

F A R

gestions

Port d'en Perris, 4 - Apartat 198
17130 L'ESCALA
Tel. i Fax 972 773 069 - fargestions@terra.es

NOVETATS
MARGARIDA

ARTICLES DE PELL

Maranges, 22 - Tel. 972 770 087
17130 L'ESCALA

Tot en instruments musicals
cd's, dvd's, samarretes i més...

C/ Joan Massanet, 31 Tel. 972 776 270
C/ Enric Serra, 34 Fax 972 772 047
17130 L'ESCALA - E-mail: sonabemusic@hotmail.com

ALABAU

PISCINES I RECS

Av. Riells, 28 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 776 729 - e-mail: alabau@girona.com

Jo no crec en la tristor

*Jo no crec en la tristor
ni que la joventut sigui només lluita.
Hi ha, també, l'alegria i el batec
que puny des del fons bramulós de la sang.*

*Tens impulsos ardorosos
somnia de sensualitat desfermada
i un inquiet desfici d'atracció
dins els cossos de càlida exhalació.*

*Tot té una provisió d'esperances
mai fallides en la desesperança
i una vaga sensació de llunyania
dins la benaurança d'un tendre amor.*

*És, només, en el record
que tot agafa pesantor
i ets a l'ombra d'antigues remembrances
on l'horitzó es desfà en grisors desaparebudes.*

Joan Barceló i Coll

Ratxelet
vins i licors

Closa d'en Llop, 4 - Tel. 972 774 500
17130 L'ESCALA
ratxelet@gmail.com

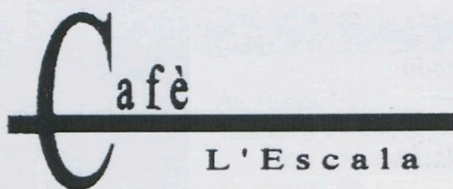
T E N D A L S

Ros

FABRICACIÓ I INSTAL·LACIÓ DE:
tendals i automatismes
corredissos i paravents per a terrasses
velles - cobriments per a piscines
lones de PVC confeccionades de tot tipus

Tel. 972 774 569

La Platja - Tel. 972 772 611
17130 L'ESCALA

**FARMÀCIA
PIETAT
COLOMER**

Av. Ave Maria, 3
Tel. 972 770 477
17130 L'ESCALA

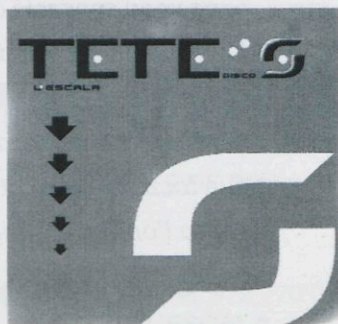
XARCUTERIA

ROCA

FUNDADA L'ANY 1825

Embotits artesanals
cria, matança i elaboració pròpia

Av. Girona, 59, local 1 - Tel. 972 773 921
17130 L'ESCALA

Ideal per al món de l'hostaleria

Expositors amb diferents tipus de marcs,
per a menús i cartes de bars i restaurants

Menú Board

Elegant pestanya
de perfil el·líptic
d'alumini amb marc
inclinat per a la
presentació de
menús i similars.

Mides: A3 i A4
Alçada pal: 98 cm
Fàcil de posicionar,
horitzontal-vertical.

roger

Av. Marignane, 26 baixos
FIGUERES
Tel. 972 509 921
info@roger.es

carnisseria

joan pages

Carnisseriajoanpages@gmail.com
Tel/Fax 972 772 181 - Av. Girona, 56
17130 L'ESCALA

Diccionari escolar escalenc

Petit diccionari escalenc, amb designació, expressions i locucions pròpiament locals i englobades per grups temàtics.

75 anys fent escola

Estudis: Nom comú de l'escola o col·legi. Anar als estudis: Anar al col·legi. Actualment: cole.

Classe: Espai de l'escola on el mestre ensenyava els alumnes. Actualment: aula.

Sala Nord: Classe situada a la part nord de l'edifici escolar. Hi solíem fer la gimnàstica els dies de mal temps, diapositives en comptades ocasions... Actualment hi ha les escales i despatxos.

Classe de les banderes: Classe situada a la part sud del pis de dalt anomenada així perquè durant un temps s'hissava la bandera "espanyola" a la finestra.

Recreo: Espai de temps d'esbarjo entre classe i classe. Anar a recreo. Actualment: pati.

Enciclopèdia: Llibre de text que contenia totes les matèries escolars. A més de les clàssiques també hi havia: "Agricultura, Industria, Comercio, El Estado Español, Educación Social, Moral Cívica, Historia Sagrada y Biografias". Ara: llibres de text.

Catecisme: Llibre on s'explicava la Doctrina Cristiana. Ensenyament de la Doctrina. Anar a Catecisme. Als assistents ens donaven una "sortida" que servia per anar al "cine" de Ca Les Monges. Actualment: Catequesis.

Religió: Matèria que estudia el culte a la divinitat, conjunt de dogmes i practiques d'una confessió religiosa. Actualment: Ètica, alternativa a la religió.

Història Sagrada: Ciència històrica que explica la historia del "poble elegit" (el jueu) basant-se en les Sagrades Escripures (La Bíblia).

Urbanitat: Estudi d'unes pautes de comportament que s'han de complir per aconseguir una millor relació amb les persones amb qui convivim. Matèria que contenia l'Enciclopèdia. També Educació Cívico-Social. Actualment: No hi és amb la falta que fa.

Gimnàssia o gimnàstica: Conjunt d'exercicis corporals. Actualment: Educació Física.

Mates, natu, reli: Abreviacions de matemàtiques, naturals i religió.

Català: Idioma propi de Catalunya. Llengua prohibida.

Castellà: Idioma propi de Castella. Única llengua obligatòria.

Pere Blanch Coll

Pensió - Hostal Mediterrà

www.hostalmediterrà.com

Carrer Riera, 24 - Particular: Riera, 25

Tel. (+34) 972 770 028

17130 L'ESCALA (Girona - Costa Brava)

Pintura i Decoració

Lluís Romero Bruguera

C/ Gregal, 26

17130 L'ESCALA

Telèfon: 972 773 221

GARATGE SALA

Av. Girona, 31

Tel/Fax 972 770 943

17130 L'ESCALA

Plaça Víctor Català, 6

17130 L'ESCALA

Telèfon: 972 770 093

PERRUQUERIA

UNISEX

MARIA

Rosa Miàs

C/ Germans Masferrer, 23

Telèfon: 972 770 067

17130 L'ESCALA

Pl. Escoles, 3 - Tel. 972 771 466

17130 L'ESCALA

Pizzeria - Geladeria

Grill - Creperia

Port d'en Perris, 1 - 17130 L'ESCALA

Abierto: 12 mañana a 3 madrugada

Carnisseria

FERMÍ VILA

C/ La Torre, 43 - 17130 L'ESCALA

Tel. 972 771 402

Falange: "Formación del Espíritu Nacional". Nom del llibre de text que explicava la doctrina de José Antonio Primo de Ribera. Doctrina o ideologia. Durant un temps matèria obligatòria. Actualment: No existeix dintre del Currículum.

Evangeli: Narració de la vida, mort i resurrecció de Jesús.

Consigna: Lema de la doctrina falangista. Era costum, el matí dels dissabtes, copiar-los a la "llibreta en net".

Lliçó: Contingut que l'alumne havia d'aprendre. Estudiar, saber, dir la lliçó.

Taules de multiplicar: Organització en files i columnes del producte dels números des de l'1 al 10. Saber, preguntar les taules de multiplicar.

Memòria: Capacitat per recordar una cosa. Abans es cultivava molt estudiant les taules de sumar, restar, multiplicar i dividir que solien ser a la portada del darrere de la llibreta. També s'estudiaven les preposicions, els reis Gots, els rius, muntanyes...

A: Primera preposició de la sèrie que estudiàvem de memòria i que seguia amb "ante, bajo, cabe, con, contra"... i acabava amb ... "tras".

Suspensio: Qualificació més baixa. Seguia: "Aprobado, bien, notable y sobresaliente". Fins fa poc: Progressa adequadament i Necessita millorar. Actualment: Insuficient, bé, notable i excel·lent.

Examen: Prova que mesurava el nivell de coneixement d'una matèria. Actualment: avaluació d'una part de la matèria i control d'una lliçó o tema.

Costura: Matèria que ensenyava a cosir a les nenes.

FORN
EL PILANET

Camp del Pilans
17130 L'ESCALA

FUSTERIA

Geli-

TOT EN FUSTA I VIDRE

C/ Closa d'en Llop, 3 - 17130 L'ESCALA
Tel/Fax 972 770 347

VIATGES I
ACTIVITATS
MARÍTIMES

C/ Maranges, 3 - Tel. 972 773 797 - Fax 972 770 332
17130 L'ESCALA - www.creuers-marenostrum.com

*Comas
Bricolatge*

Passeig Lluís Albert, 6 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 770 775 - Fax 972 770 068

VIVERS I GARDEN
MONER SL

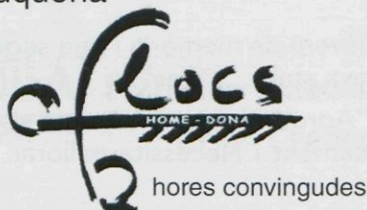

Tel. 972 771 326 - Fax 972 771 390
Ctra. d'Orriols, 15 - 17130 L'ESCALA

Plaça Església
C/ Enric Serra, 25
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 771 958 - escot@escot-lescala.com

Perruqueria

C/ Ave Maria, 24 - Tel. 972 775 000
17130 L'ESCALA

DISCOTECA PUB - MÚSICA EN VIU

CENT TRENTA

Passeig Marítim, 1 - 17130 L'ESCALA

Lectura: Saber pronunciar les paraules escrites. Abans era molt estesa aquesta pràctica. La lectura era molt fluïda. Actualment: Hi ha molts problemes de lectura.

Regla de tres: Forma de resoldre problemes. Buscar el quart terme coneixent els altres tres. També en dèiem la "regla dels burros".

Repàs: Classes extres després de l'horari escolar o durant les vacances de l'estiu.

Permanències: Classes de 12 a 1. Es pagava una quota mensual.

Coeducació: És l'educació d'ambdós sexes en comú. Durant molts anys prohibida. Actualment és permesa des del curs 1973-74.

Inspector: Mestre llicenciat que visitava els col·legis amb la finalitat de revisar si l'ensenyament funcionava. Solia preguntar i mirar les llibretes dels alumnes de la primera fila.

Eскурça: Nom escalenc de la maquineta de fer punta al llapis. Actualment: Punxatx, maquineta i en alguns casos n'hi ha que conserven aquesta denominació d'origen. La Viquipèdia contempla aquesta forma escalenca.

Goma d'enganxar: Substància de procedència vegetal utilitzada a l'escola per a enganxar. La més utilitzada era l'"aràbiga". Actualment: pegamento lmedio, cola...

Goma (d'esborrar): Estri escolar que servia per esborrar escrits en llapis. Existia una goma d'esborrar elaborada amb molla de pa.

Pluma, plumilla: Estri escolar metàl·lic que servia per escriure amb tinta. S'introduïa dins el mànec de fusta (en dèiem "mango"). Actualment: s'usa el bolígraf.

Tinter: Recipient de fusta o vidre que contenia la tinta. Els de fusta solien estar enganxats al pupitre.

Tinta: Líquid que contenia pigments de colors. La més utilitzada era la blava o la tinta "xina".

Secant: Estri escolar utilitzat per a "secar" la tinta sobrant i evitar les taques.

Redondilla, gòtica: Tipus de lletra. Amb la plumilla fèiem cal·ligrafia.

Boli: Abreviació de bolígraf. Estri que porta la tinta "emmagatzemada".

Pissarra (amb potes, de paret): Consistia en una planxa pintada de negre on s'escrivia amb guix. Actualment: Pissarra plàstica amb retolador i l'última tecnologia de pissarra digital.

Pupitre: Taula amb un caixó que es tancava amb una tapa inclinada sobre la qual l'alumne realitzava les seves tasques escolars. Actualment: Taula.

Plumier: Capsa generalment de fusta per a guardar els estris escolars. N'hi havia de "dos pisos". Actualment: "estutx", estoig.

Bola del món: Model de la Terra tridimensional a escala i sense patir distorsió. Actualment globus terraquí.

Llibre d'assistència: Llibre on s'anotaven les faltes dels alumnes. S'hi anotava una ratlla vertical o horitzontal segons si faltava al matí o a la tarda.

Llibreta de rotació: Llibreta en la qual participàvem tots els alumnes amb activitats de totes les matèries. El treball estava encapçalat per un títol i un dibuixet.

Mapa d'España: Representació plana de l'estat "español". Obligatori. Actualment: Mapa de Catalunya.

Foto Franco, José Antonio, Verge, Crucifijo: Elements patriòtics i religiosos que presidien les classes.

Bata: Peça de roba que ens posàvem a l'escola. Uniforme.

Calces curtes: Pantalons curts que solíem portar els nens. A l'hivern i a l'estiu. Quan es desgastaven solíem portar uns pedaços a les natges (en dèiem llibres) i si eren llargs es posaven als genolls. Actualment: Pantalons de xandall o texans.

Faldilla: Peça de roba pròpia de les nenes que anava des de la cintura i que tapava les cames parcialment (en aquella època quasi tot). Actualment: Totes porten pantalons.

Pa amb vi i sucre: Berenar típic dels anys 60 al sortir dels estudis. També es berenava "pambolisal", "pambolisucre", pa amb una "presa de xocolata"... Actualment: "bollería", "snacks".

Puig de les Sorres: Paratge natural format per dunes de sorra procedents d'Empúries. Estava situat a la zona del Palau. Era costum d'anar a fer-hi berenades. Actualment: No existeixen.

Ca la Gràcia: Botiga del carrer de l'ajuntament on anàvem a comprar coses dolces. De passada anant als estudis. Actualment: No existeix.

"Esprit", "regalíssia", sidral, "carmelos": Dolços que compràvem a ca la Gràcia. La "regalíssia" l'anàvem a comprar a cal Campaner. Actualment: "xutxes".

"Rúbia": Moneda amb la qual pagàvem la xocolata, els dolços que compràvem a les botigues de l'Escala (ca la Gràcia, cal Gall, cal Sabateret, ca la Tarra, can Pere Ros, ca la Rallona, can Farigola, can Llonch...) abans o després d'anar als estudis. També pagàvem amb 5 i 10 cèntims o amb un, dos rals i, els que tenien més amb deu rals.

Mal de canyó, galteres, catarro: Malalties freqüents entre la mainada i que els obligava a restar a casa i no assistir a l'escola. Mal de canyó: faringitis. Galteres: Inflamació d'una de les glàndules salivals. Ens feien anar amb un mocador aguantant les galtes i lligat al cap. Catarro: "xarrampió", "pigota cristallina".

Perellons: Inflamació acompanyada de picor generalment a les orelles, dits de les mans i peus produïda per la constant fred.

Fer Campana: No assistir a l'escola. Prové de quan encara no existien escoles públiques i els nens anaven a la rectoria amb els capellans. Quan no assistien els castigaven a tocar les campanes. Actualment: Faltes d'assistència.

Mes de Maria: Mes dedicat a la Verge Maria. Es muntava un petit altar amb la figura de la Verge, se li portaven flors i se li resaven unes oracions. Es feia durant el mes de maig.

Domund: Campanya de col·lecta de donatius destinats a projectes socials.

Señor, srta.: Formes de cortesia que es posaven davant del nom del mestre/a. Actualment: En, la.

Fila: Col·locació dels alumnes un darrera l'altre.

De cares a la paret: Càstig que consistia en posar l'alumne en situació mirant la paret.

Llet en pols, formatge i mantega: Aliments de procedència americana com a premi de la col·laboració espanyola amb els EE.UU. Era costum fer fila amb el got, amb un tall de pa (a vegades solia ser la "torna") esperant la ració de llet o de formatge.

Bèlit, baldufa, mangotero, boles, saltar i parar, soldat plantat, a pilota...: Jocs d'abans propi dels nens. Actualment: futbol i poca cosa més.

Mansana (a palet), palomato, pidraltes...: Jocs d'abans propis de les nenes. Actualment: Pilla, pillà

Bistri, la rutlla, a l'anell, al telèfon,...: Jocs d'abans de nens i nenes.

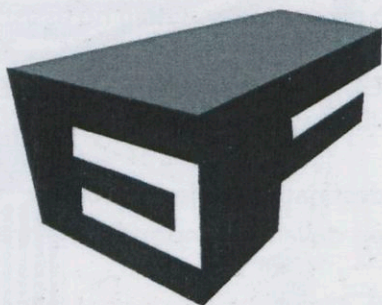
Jordi Piqué i Sagrera
Ex alumne 1952-1960
Ex mestre 1972-2007
Escola Empúries

Braseria Pizzeria

Camí Ample N. 60/62
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 773 805 - Fax 972 774 119

www.migmelo.com

EDIFRED

**Maquinària d'hosteleria
i alimentació**

Ctra. de Roses, 33

17600 **FIGUERES**

Tel. 972 501 855 - 972 508 702

Servei urgències 24 h:

608 514 141

Fax: 972 514 008

www.edifred.com

E-mail: info@edifred.com

Hostal El Roser

Carrer Església, 7 - 17130 **L'ESCALA**

(Costa Brava - Girona)

Tel. 972 770 219

Fax 972 770 159

e-mail: restaurant@elroserhostal.com

<http://www.elroserhostal.com>

FINQUES "XAXU"

GESTOR INTERMEDIARI EN PROMOCIONS I EDIFICACIONS

(G.I.P.E.) TITULAR PROFESSIONAL Núm. 985 AICAT 1853

LLOGUERS, COMPRA, VENDA

Carrer Ave Maria, 12

Apartat correus 255

17130 **L'ESCALA** (Girona - Costa Brava)

www.fiquesxaxu.com - info@fiquesxaxu.com

Tel. 972 771 540

Fax 972 773 523

L'ESCALENC, una icona cultural en perill

L'anunci fet pel consell de redacció de *L'Escalenc*, en el número del mes de gener d'enguany, de què la revista passa a ser bimensual a causa de la disminució en el nombre de subscriptors i anunciants, així com a causa de les retallades en les subvencions públiques, ha estat una molt mala notícia pel món cultural del nostre poble, l'Escala, i una mala manera de començar l'any 2012. Perquè *L'Escalenc* no és una publicació qualsevol.

Des del seu naixement fa més de trenta anys, *L'Escalenc* ha ofert una pàgina en blanc als vilatans i a les entitats del poble perquè l'omplin amb les seves opinions i informacions, així com amb els seus neguits i les seves aspiracions. També s'ha brindat com a espai de debat obert a tothom, però sobretot, la seva funció més primordial, ha estat recollir, en centenars d'escrius i excel·lents entrevistes, una gran quantitat de testimonis de la memòria històrica local, que són impagables.

En aquest sentit, *L'Escalenc*, com a eina cultural que està al servei del poble és mirada amb enveja des de moltes viles de l'Empordà. En podem estar orgullosos. Tanmateix, no tot és meravellós, no ens enganyem pas. També és cert que *L'Escalenc* té defectes, i molts, però aquest és el preu que s'ha de pagar en tot projecte que no té ànim de lucre i en què els qui estan entre bastidors i els qui hi escriuen hi dediquen el seu temps de forma totalment altruista.

L'Escalenc, pel que representa i pels seus més de trenta anys d'història, en què ha sortit cada mes puntualment, sense fallar mai, no es mereix el mal tràngol pel qual està passant. Ara toca superar-ho i mirar endavant amb optimisme. Hi ha 10.000 vilatans que el necessiten.

És per tot plegat que els sotasignants volem agrair als membres del consell de redacció, especialment a F.X. Vila, ànima de la revista, i a tots els que els han precedit, en particular els fundadors J. Donjó i J. Saderra, la seva dedicació i confiança en el projecte al llarg del temps. Fem extensiu l'agraïment als col·laboradors que hi han escrit des de l'inici, entre els quals cal destacar a l'històric i entranyable Ricard Guanter, que enguany malauradament ens ha deixat per sempre més. L'esforç de tots els aquí esmentats, juntament amb el suport dels lectors, és el que ha fet possible que l'aventura de *L'Escalenc* continuï ben viva.

Així mateix, per assegurar-ne el futur i per tornar a recuperar la sortida mensual de la revista, fem una crida a les administracions públiques perquè hi contribueixin donant-li suport econòmic i als veïns de l'Escala perquè hi col·laborin fent-se subscriptors, posant-hi anuncis o simplement comprant-la als quioscos. En definitiva, es tracta d'aconseguir que *L'Escalenc* continuï essent, per molts anys, un dels referents culturals del nostre poble.

Signen: **Albert, Lluís; Armengol, Joaquim; Boix, Jordi; Colomeda, Lluís; Gallegos, Jordi; Juhé, Pere; Llorens, Valentí; Piqué, Jordi; Poch, Dolors; Prats, Marisa; Rueda, Mercè; Salvat, Jaume; Sau, Rosa M.; Solés, Lúdia; Tero, Josep; Torrent, Àngel.**

La música de Bou i la cobla Marinada, a l'Escala

Després de l'èxit de crítica i públic del projecte "La música de Nino Rota", Esteve Molero i la cobla Marinada us proposen un altre concert innovador i alhora respectuós amb la tradició: *BOU REVISITED, LA MÚSICA DE VICENÇ BOU*.

Vicenç Bou i Geli (1885-1962) va ser un dels compositors de sardanes més populars del segle XX. La

seva música, aleshores i encara ara, forma part del repertori imprescindible de les cobles per a ballades i aplecs. És, sense cap mena de dubte, un autor que ha entrat a la categoria de clàssic per dret propi.

Per al 2012, quan s'esdevé el cinquantenari de la mort del músic, la cobla *Marinada* li vol fer un homenatge a manera de concert, però de concert especial, com l'ocasió mereix. N'ha encarregat el projecte a Esteve Molero, medalla al mèrit musical 2011 de l'Obra del Ballet Popular per les seves aportacions a la nova música de cobla, i director titular de la formació.

La proposta de concert *Bou revisited, la música de Vicenç Bou* és doble. D'una banda, ofereix al públic una selecció de sardanes de Vicenç Bou en format original, tal i com l'autor les va escriure seixanta, vuitanta o cent anys enrere. D'altra banda, es presenten noves versions (nous arranjaments de sonoritats, harmonies i ritmes) d'algunes de les seves sardanes més populars. Tot plegat, combinat amb explicacions sobre la biografia de Vicenç Bou per part del director de la cobla.

I per què aquesta revisió de la música de Bou? Doncs perquè aquesta és la força que tenen els clàssics, que inspiren a les noves generacions. Hi ha molts exemples (des de les melodies de Georges Gershwin per a Broadway fins a les suites de Edvard Grieg per al teatre) de melodies clàssiques que han servit d'inspiració per a versions posteriors. El tema més versionat de la història de la música, segons els entesos, és precisament *Summertime* de Gershwin (escrit originalment per a l'òpera *Porgy & Bess*). I per què no fer-ho, doncs, amb Vicenç Bou? Les seves melodies, de fet, ja van ser versionades a l'època per artistes de cuplet com Raquel Meller, La Goyita, Pepeta Iris, Mercè Seròs, fet que va contribuir moltíssim a la seva popularitat. Altres cantants, com Emili Vendrell o Conxita Panedés també van incloure versions de les sardanes de Vicenç Bou en el seu repertori. Ara és el torn de les versions de la cobla Marinada i el seu director, Esteve Molero.

BOU REVISITED, LA MÚSICA DE VICENÇ BOU, clàssics en format original i clàssics actualitzats. La millor manera d'assaborir l'obra i la vida d'aquest compositor cabdal de la música per a cobla.

Els components de la cobla Marinada

Flabiol i tamborí:	Albert Fontelles
Tibles:	Xavier Piñol i Marta Fina
Tenores:	David Estañol i Miquel Cisa
Trompetes:	Carles Raya i Jesús Cuello
Trombó:	Jordi Montasell
Fiscorns:	Daniel Navarro i Martí Fontclara
Contrabaix:	Pep Vidal
Percussió ètniques:	Luis Chacón
Direcció i presentació:	Esteve Molero

GARATGE FERRER, S.L.

SERVEI OFICIAL CITROËN

C/ Closa d'en Llop, 81 - 17130 L'ESCALA
Tels. 972 771 264 - 620 107 256
E-mail: garatgeferrer@activain.com

PLANXA I PINTURA

Plaça Major, 1
SANT MARTÍ D'EMPÚRIES
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 770 053
www.esculapi.com
info@esculapi.com

L'ESCULAPI
Restaurant - Pizzeria

PEIXATERIA
XIFRA

C/ Germans Masferrer, 17
Tel. 972 770 057
17130 L'ESCALA- (Costa Brava)

eo!tech

www.cotech.es

informàtica

Reparació
Venda de material
Servei tècnic
Manteniment

Av. Riells 29, l'Escala - 972 772 314

ICE TITUS

DISTRIBUCIÓ I VENDA AL DETALL
de productes congelats

c. Closa d'en Llop, 108 - 17130 - l'Escala (Girona)
Apt. correus: 252 - Tel. 972 77 04 04
www.icetitus.com - info@icetitus.com

JUNOR

C/ de Gràcia, 4 - Tel. 972 770 747
Av. Riells, 70 - Tel. 972 773 286
17130 L'ESCALA

JUANPE
HERRERA ORTIZ
Lampista

C/ Cadaqués, 24 - 17130 L'ESCALA
Tel. mòbil 607 910 021
Tel despatx / Fax 972 774 195
lampjuanpe@msn.com

GARATGE UNIVERSAL

HNS. LAGARES, S.C.

Garatge multimarca
Venda de vehicles
nous i d'ocasió

CLOSA DEL LLOP, 78 - 17130 L'ESCALA
TEL. 972 771 174 - FAX 972 775 474

Actes previs de l'aplec

Sempre al Centre Cultural Xavier Vilanova (c/ Garbí, 6)

Divendres, 1 de juny de 2012

TARDA, a 2/4 de 8 (19:30 h), a la sala d'actes del CER (c/ Garbí, 6)

L'art de compondre sardanes,

Xerrada a càrrec de la compositora **Montserrat Pujolar**

NIT, a les 10 (22:00 h), a la sala d'actes del CER (c/ Garbí, 6)

Concert i presentació del disc compacte

"BOU REVISITED, LA MÚSICA DE VICENÇ BOU"

a càrrec de la cobla Marinada, de Badalona

(Socis: 9 €; no socis: 12 €)

Dirigeix i presenta: **ESTEVE MOLERO**

Dissabte, 2 de juny de 2012

LA TARDA DE LA CULTURA CATALANA

TARDA, a les 5 (17:00 h), carrers i als jardins del CER (c/ Garbí, 6)

**Actuació dels geganters i capgrossos de l'Escala,
acompanyats del grup de grallers i percussió**

TARDA, a les 6 (18:00 h), a la sala d'actes del CER (c/ Garbí, 6)

Concert i presentació del disc compacte

"BOU REVISITED, LA MÚSICA DE VICENÇ BOU"

a càrrec de la cobla Marinada, de Badalona

(Socis: 9 €; no socis: 12 €)

Dirigeix i presenta: **ESTEVE MOLERO**

VESPRE, a les 8 (20:00 h), a la sala d'actes del CER (c/ Garbí, 6)

43a elecció de la Pubilla, l'Hereu,

la Pubilleta i l'Hereuet de l'Escala 2012

Actuació del grup de danses La Farandola del CER

Al final, tots ballarem la Farandola

XXXVII Aplec de la Sardana de l'Escala

Organitzat per l'AGRUPACIÓ SARDANISTA ESCALENCA "AVI XAXU"
Adherit a l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines

AGRUPACIÓ
D'APLECS SARDANISTES
DE LES COMARQUES
GIRONINES

Amb el patrocini de l'AJUNTAMENT DE L'ESCALA,
la DIPUTACIÓ DE GIRONA, la GENERALITAT DE CATALUNYA i la Caixa

Diumenge, 3 de juny de 2012

En cas de mal temps, a la pèrgola de plaça Catalunya (c/ Camí Ample)

MATÍ, a 2/4 d'11, al passeig Lluís Albert

Cobles

FLAMA DE FARNERS - CIUTAT DE GIRONA - LA PRINCIPAL DE L'ESCALA

Flama	Marinereta¹	Josep Vicens, Xaxu
C. de Girona	Ferms	Jesús Ventura i Barnet
Principal	D'un gran mestre a Besalú	Conrad Saló i Ramell
Flama	L'anell de prometatge²	Vicenç Bou i Geli
C. de Girona	La plaça de Banyoles	A. Torrent i Batlle
Principal	El pati de l'artesa	Carles Santiago i Roig

26a Trobada Sardanista Infantil de l'Escala

(l'espai central, davant les cobles, serà destinat a la mainada)

Galop: **Toc de festa**

Flama	L'ermita de St. Ponç (7 tirades)	Lluís Buscarons
C. de Girona	Per tu Manuel (7 tirades)	Ramon Vilà i Ferrer
Principal	Petó i natjada (7 tirades)	Enric Vilà i Armengol

Flama	Alba	Jaume Roca i Delpech
C. de Girona	Voliaïnes²	Vicenç Bou i Geli
Principal	La font de l'Ermedà¹	Josep Vicens, Xaxu

TARDA, a 2/4 de 5, al passeig Lluís Albert

Cobles

FLAMA DE FARNERS - CIUTAT DE GIRONA - LA PRINCIPAL DE L'ESCALA

Flama	Cordial	Jesús Ventura i Barnet
C. de Girona	Bona llavor	Conrad Saló i Ramell
Principal	El saltiró de la cardina	Vicenç Bou i Geli
Flama	S'estufadora (reestrena)	J. Puig i M. Mañogil
C. de Girona	XXXX	XXXX
Principal	XXXX	XXXX
Flama	Sant Pol, quina hora és? (obl. cobla)	Jordi León i Royo
C. de Girona	Què bonica n'és l'Escala! (estrena)	Joaquim Hostench
Principal	Aplec vora la mar (reestrena)	Lluís Albert i Rivas

Acte d'homenatge i reconeixement, parlaments i proclamació de la Pubilla de la Sardana 2012

Conjunt	L'Aplec de l'Escala	E. Vilà i Armengol
Flama	La sardana del monitor	Francesc Mas i Ros
C. de Girona	La font del bou'	Josep Vicens, Xaxu
Principal	Colla Roca	Jordi León i Royo
Flama	En Nela i el Gat Vell	Pau Marons
C. de Girona	El país a l'escola	Carles Santiago i Roig
Principal	Noies de Calella	Francesc Mas i Ros

1 Sardanes recuperades

2 Amb motiu del 50è aniversari de la mort de Vicenç Bou i Geli (1885-1962)

PERRUQUERIA JULI

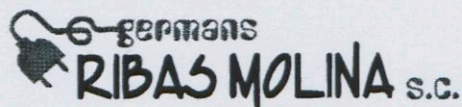

C/ de la Torre, 45, 1r pis
Tel. 972 770 118
17130 L'ESCALA

MERCERIA - LLENCERIA - CONFECCIÓ

Santa Màxima, 17 - Tel. 972 770 478
17130 L'ESCALA (Girona)

**ELECTRICITAT - FONTANERIA
CALEFACCIÓ - GAS**

Av. de Girona, 6 i Rubens, 2
Telèfon: 972 770 655
17130 L'ESCALA (Girona)

ROSTISSERIA

Camí Ample, 1
Av. Ave Maria, 1
Tel. 972 774 558
17130 L'ESCALA

JARDINER

Joaquim Parals Moner

Av. Girona, 41 A-2
17130 L'ESCALA
Telèfon: 659 140 019

Can Català

Plaça de les Escoles - Tel. 972 770 443
17130 L'ESCALA (Costa Brava)

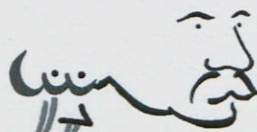
PEUGEOT

TALLERS PLAJA

Agent Peugeot

DES DEL 1920 AL SEU SERVEI
VEHICLES NOUS I D'OCASIÓ,
SERVEI DE PLANXISTERIA, MECÀNICA, PINTURA

Crta. Closa d'en Llop, 104
Tel.: 972 770 591
17130 L'ESCALA

Agrupació Sardanista
Escalenca "Avi Xaxu"

Us desitja molt bon Aplec!

Estrena, reestrenes i recuperacions de l'aplec

En aquest XXXVII Aplec de la Sardana, l'Agrupació Sardanista Escalenca Avi Xaxu té l'honor d'oferir a tots els sardanistes l'estrena d'1 sardana, la reestrena de 2 altres i la recuperació de 3 més:

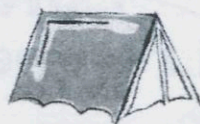
- ✓ **Marinereta.** La primera sardana recuperada és de l'Avi Xaxu. L'estrenà l'antiga *Principal de l'Escala* l'estiu de 1946 i és dedicada, com resa a la coberta, "a l'incomparable amic Pompeu Crehuet". En els llargs, inclou un fragment de la popular barcarola *La Calma de la mar*, de Nicolau Guanyabens (1826-1889), altrament coneguda com *Quan jo en tenia quatre/pocs anys*.
- ✓ **La font de l'Ermedà.** Una altra sardana recuperada de Josep Vicens, de la qual es sap que fou tocada per la *Banda del Regiment de St. Quintí* a la Rambla de Figueres el vespre del diumenge 14 de setembre de 1924. El títol fa referència a una antiga font situada en el paratge del mateix nom del veí municipi de Viladamat.
- ✓ **S'estufadora.** És la primera de les reestrenes. Una sardana composta a dues mans, entre en Joan Puig i Fornis i en Manel Mañogil i Lucas (epd), al qual s'homenatja en l'Aplec d'enguany. Una sardana obligada de tenora que fou estrenada per la cobla *Cadaqués* el diumenge 31 de maig de 1992 (fa 20 anys) amb motiu del 17è Aplec de la Sardana de l'Escala.
- ✓ **Que bonica n'és l'Escala!** Una nova sardana del compositor local Joaquim Hostench i Duñabeitia, en *Quimet*, resultat de l'admiració de totes les bel·leses que té la vila de l'Escala.
- ✓ **Aplec vora la mar.** La segona de les reestrenes és deguda al mestre Lluís Albert. Dedicada per l'autor a l'Agrupació Sardanista Avi Xaxu, s'estrenà el diumenge 22 de maig de 1983 de conjunt per 4 cobles en el marc del 8è Aplec de la Sardana de l'Escala.
- ✓ **La font del bou.** La tercera peça recuperada del Xaxu, en aquest cas la darre-ra composició de l'autor abans del parèntesi compositiu que per a ell comportà la Guerra Civil i l'exili francès (1936-1941). Fou estrenada la primavera de 1936 i fa referència a una antiga font, avui desapareguda, del llavors paratge solitari de Montilivi de Girona, ciutat on visqué entre 1931 i 1939.

LA CASONA BLAVA

MIQUEL MOYA
INTERIORISME

C/ Port, 48 - 17130 L'ESCALA - Tel. 972 773 990
info@casonablava.com www.casonablava.com

CAMPING RIELLS

Camp Rabassa, s/n - 17130 L'ESCALA
Apart. 34 - Tel./Fax 972 770 027
E-mail: info@campingriells.com
Girona - Costa Brava

Joan Palau

Pintor Joan Massanet, 74

**ELECTRICITAT - AIGUA
CALEFACCIÓ**

Telèfon 972 771 805 - 17130 L'ESCALA

helène

Maranges, 15 - Tel. 972 770 073 - L'ESCALA
Monturiol, 2 - Tel. 972 501 670 - FIGUERES

FISIO L'ESCALA

CENTRE DE FISIOTERÀPIA I RECUPERACIÓ FUNCIONAL

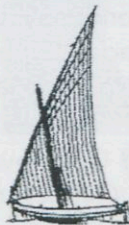
Marta Barretina Ginesta
Fisioterapeuta col. 834

Ronda del Pedró, 12
17130 L'ESCALA
Tel./Fax 972 771 475

CONSTRUCCIONS NAVALS • ESPECIALITZATS EN VELA LLATINA

DRASSANES SALA

Salvador Feliu Sala

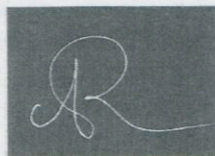
Port La Clota, 8
Tels. 972 770 734 - 972 772 205
17130 L'ESCALA
(Costa Brava - Girona)

Blau-mar
estètica & spa
HOME & DONA

NÚRIA ROIG CREIXELL

- Tractaments facials i corporals
- Depilacions
- Manicures i estètica del peu
- Massatges
- Maquillatges
- Solarium vertical
- Spa

C/ Germans Masferrer, 38 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 773 617

C/ Salador, 2
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel i Fax 972 772 488
Mòbil 690 150 051
aluminisramio@hotmail.com

ALUMINIS RAMIÓ

fusteria d'alumini

Aluminier
TECHNAL

L'ensenyament de la sardana a l'Escala: cursets, monitors i trobades sardanistes

En el present escrit, i sense cap pretensió de fer un rigorós estudi, em dispenso a comentar alguns aspectes que tenen en comú l'ensenyament de la sardana a l'Escala, especialment en el seu vessant de dansa.

Des de sempre, la vila marinera de l'Escala ha tingut un forta tradició sardanista, ja sigui amb músics, cobles i compositors de sardanes, però també pel que fa a balladors, dansaires i fidels a la rodona. Una afició i tradició ben arrelada, tal com demostren les paraules del malaguanyat mestre Josep Donjó i Callol (1897-1990): *"La vila de l'Escala, com moltes altres viles i pobles, ha vist aparèixer els seus músics (...), puix que, quan a una població li agrada de puntejar les alegres melodies de la seva dansa nacional, i l'escalenc hi és molt aficionat, es precisa que hi hagi qui composi aquestes melodies i qui les executi musicalment (...)"*.

Tal com demostren algunes instantànies del fotògraf escalenc Josep Esquirol i Pérez (1874-1931), en un principi foren només els homes/nois, en una expressió de rivalitat, competència i habilitat masculina, els qui ballaven sardanes, però després s'hi sumaren les dones, l'element femení al qual es volia atraure. Doncs bé, les escalenques i els esclencs, des de ben petits, es veien abocats a la rotllana i, amb la pràctica a les audicions i ballades, allà era on aprenien a ballar les sardanes. Un altre espai on alguns vilatans aprengueren a ballar la dansa nacional fou les "camarilles" del Centre de Pequín, aquell centre d'irradiació cultural i de lleure per moltes generacions. No es pot obviar ni oblidar el paper d'aquell pare, d'aquell avi, d'aquell l'oncle, d'aquell amic o, simplement, d'aquella persona anònima o aquell sardanista empedreït que n'ensenyava a d'altres, com ara en Joan Pellicer i Leonart, en *Joan Quicus*, o d'altres escalencs.

Sardanes a l'Escala durant la festa major de 1895.

Vegí's com les anelles són formades per homes i nois, mentre les dones i noies s'ho miren.
(foto: J. Esquirol)

CAMPING Cala Montgó

Oficina central
B.E.T.S.A.

Nou 139, entresol

17600 Figueres - Girona (Espanya)

Tel. 972 674 519 - 972 674 501

Fax 972 674 495

WEB: www.Betsa.es

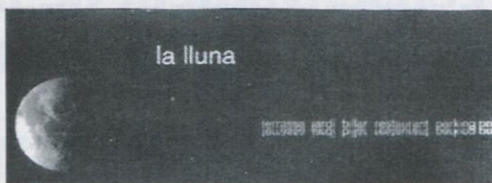
E-mail: CalaMontgo@betsa.es 17130 L'ESCALA (Espanya)

Av. Montgó, s/n

Tel. 972 770 866

Fax 972 774 340

la lluna

TELÈFON 972 773 052

Camí Ample, 50 - Tel. 972 773 052
17130 L'ESCALA

Nova botiga

Degustació

Anxoves - Olives
Boquerons - Bonito
Crema d'anxova - Olivades
Escalivada

C/ del Mar, 14 - Tel. 972 774 602
17130 L'ESCALA

imperi

perruquers

unisex

Olga

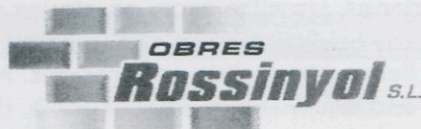
Av. Montgó, 27 (Riells)
Tel. 972 771 003
17130 L'ESCALA (Girona)

CONSTRUCCIONS J.A. AGUILERA I FILL

C/ Sert, 4
17130 L'ESCALA

Tel. 972 772 523
Mòbil 649 845 992

C/ Salvador Gimeno, 10
17130 L'ESCALA
Tel. 972 773 509
www.obresrossinyols.com

VIATGES
ESCALATOUR, S.L.

AGÈNCIA DE VIATGES, G.C. 85

M. Rosa Portell
Directora

Av. Ave Maria, 43 - 17130 L'ESCALA
Tel. 34 972 770 218 - Fax 34 972 773 040
escalatour@intercomgi.com
www.escalatour.group-team.com

TAXIS AYALA

Més de 40 anys al seu servei

Alfons: 619 75 02 40
Anna: 609 62 07 65
Nit: 660 23 64 03
taxisayala@hotmail.com

Carrer Ponent, 8-B · 17130 L'ESCALA (Girona)

Si bé de 1933 a l'esclat de la guerra civil existí una Agrupació Sardanística a l'Escala (formada per comerciants, estiuejants i sardanistes) i el 1948 es creà una altra entitat sardanista local de vida també efímera, l'any 1969, amb la creació de la secció sardanista del CER, es posaren els fonaments per a la creació dels cursets d'ensenyar a ballar i comptar la sardana. Segons algunes dades orals (que no he pogut corroborar amb cap mena de documentació), a l'inici, es desenvoluparen sessions a l'era de can Punton i, després, al darrera de l'antic forn de cal Gall, ambdós espais al carrer Enric Serra (antic carrer Major), i encara posteriorment, algunes jornades es dugueren a terme a sobre de ca l'Helena, edifici que s'hagué d'abandonar pel perill que es corria de prendre mal, ja que les infraestructures no eren les adequades.

No obstant això, els Cursets de Sardanes, tal com els coneixem fins avui en dia, s'iniciaren l'any 1971 i s'han celebrat ininterrompudament fins als nostres dies, a excepció de l'any 2005; per tant, enguany 2012, s'ha celebrat la 41a edició. Els espais de desenvolupament dels cursets han canviat en el decurs del temps. Des de l'inici i fins l'any 1986, l'espai de desenvolupament dels cursets foren la sala polivalent del Centre Cultural Xavier Vilanova, entitat de la qual l'Agrupació Sardanista *Avi Xaxu* formava part com a secció. La independència de l'entitat sardanista a partir de 1987, però, suposà que també variés l'emplaçament d'assaig del curset, el qual a partir de llavors seria el Col·legi Públic Empúries. Del centre educatiu s'utilitzà l'antic gimnàs (en comptades ocasions) i l'antiga pista nord de bàsquet, en la majoria d'ocasions, encara que quan plovia calia fer les sessions en els passadissos de l'escola. Ha estat arran de la darrera ampliació del centre, a partir de l'any 2006, que el Curset ha passat a desenvolupar-se al nou gimnàs, que és substituït per la pista quan el bon temps ho permet.

Pel que fa als dies i horari de desenvolupament del curset, durant la major part dels anys el dia tradicional fou el divendres a la tarda-vespre, però des de l'any 2006, amb la nova junta de l'Agrupació Sardanista, es canvià pel dissabte. Si bé a l'inici es feia una única sessió de 7 a 8 del vespre (19 a 20 h) que, posteriorment, a partir de 1994 es desdoblà (de 7 a 8 del vespre per infants i de 8 a 9 del vespre per a adults), a partir del 2006, amb el canvi de jornada, les sessions no es feren seguides: de 12 a 1 del migdia es destinà a la mainada de 3 a 14 anys i de 3 a 4 de la tarda (15 a 16 h), per a majors de 15 anys.

El nombre d'alumnes dels cursets també ha anat variant. Si durant els anys 70 i 80 els grups es situaven entre la seixantena i setantena de dansaires, durant la dècada dels anys 90 el nombre de participants anà minvant contínuament, tot i que actualment s'ha viscut un lleuger repunt: des de l'any 2006, a la sessió matinal sempre hi ha hagut una mitjana de 30-35 infants i, a la sessió de la tarda, sempre una mitjana d'unes 10-12 persones, que enguany ha arribat a la vintena. D'aquest darrer grup, el 75% és format per gent resident a l'Escala, però nascuda a d'altres països (França, Alemanya, Suïssa, Austràlia, Anglaterra, Bèlgica, etc.), i del 25% restant, alguns són de la vila marinera i d'altres de poblacions de l'entorn (Torroella de Fluvià, Sant Pere Pescador o Foixà).

*Els estrangers residents a l'Escala també han volgut familiaritzar-se amb la sardana.
(foto cedida per Carles Pous)*

Pel que fa als monitors, des l'inici dels cursos s'han anat succeint diferents persones, però algunes d'elles s'han mantingut fermament i continuen desenvolupant la seva tasca i missió amb la mateixa il·lusió del primer dia: ensenyar i perpetuar la sardana entre els escalencs i nous. Aquestes persones, implicades activament en l'ensenyança de la sardana i en el decurs del temps, han estat:

LLISTA DE MONITORS DES DE 1971

Joaquim Hostench i Duñabeitia

Carles Pous i Puig

Lluís Vilabrú i Ballester

Joaquim Hostench i Duñabeitia

Carles Pous i Puig

Jordi Casamort i Rivera

Miquel Esteva i Badosa

Ma. Rosa Pous i Font

Carles Pous i Puig

A partir de 2006:

MAINADA

Núria Casamort i Llos

Jordi Casamort i Rivera

Eva Guinart i Costals

Vanessa Hereu i López

Ma. Rosa Pous i Font

Xènia Solés i Hostench

ADULTS

Jordi Gallegos i Córdoba

Carles Pous i Puig

A tots els monitors de sardanes

*La sardana
una tradició
popular i catalana
que hi ha força afició.*

*Gràcies a aquests monitors
que mai la deixaran morir
que s'hi fan amb tot el cor
i a nosaltres ens la fan sentir.*

*La mainada que puja avui dia
si no fos pel vostre esforç
segurament ja es perdria
i ni tan sols quedarien records.*

*El nostre PARE
monitor no va ser
però ell dintre la portava
i per ella molt va fer.*

*Vosaltres a ballar-la vau començar a ensenyar
i nombrar-vos a tots molt llarg seria
per això us demanem que seguïu ensenyant-la a ballar
i molta il·lusió de ser com vosaltres ens faria.*

Josep i Eva Callol i Duran
L'Escala, 9-12-1984

*Els monitors
de sardanes que
molts escalencs
han tingut;
d'esquerra a dreta:
Carles Pous,
Miquel Esteva,
Ma. Rosa Pous,
Jordi Casamort i
Joaquim Hostench.
(foto cedida per
Carles Pous)*

I en darrera instància, parlem de les trobades sardanistes. En moltes poblacions es feien cursets de sardanes i per fer la cloenda dels respectius cursets, o bé s'a-profitava qualsevol audició de sardanes o pròpiament es celebrava una trobada sardanista infantil. A mesura que proliferaren, es veié la necessitat de crear un ens que aglutinés tot aquest moviment i fou com, l'1 d'agost de 1981, 10 poblacions constituïren l'Agrupació de Trobades Sardanistes Infantils de les Comarques Gironines, la qual passà a ser presidida per l'escalenc Joaquim Hostench, que el 1996 fou substituït per na Glòria Boada de St. Jordi Desvallés i que, des de novembre de 2008, és encapçalada per l'escalenca Núria Casamort.

Pel que fa a l'Escala, el diumenge 13 d'abril de 1980 es celebrà, a les pistes del Col·legi Públic Empúries i amb l'actuació de la cobla *La Principal de Llagostera*, la cloenda de la 10a edició del curset de sardanes de l'Escala. Arran de la constitució de l'Agrupació de Trobades, però, la vila també es sumà a la resta de poblacions que duïen a terme una trobada, encara que els escalencs hagueren d'assessorar-se prèviament per tal de desenvolupar aquesta nova activitat sardanista que veuria la llum. En l'apartat de lleure del butlletí *L'Escalenc*, corresponent al mes de maig de 1982, s'anunciava:

*"El dia 9 de maig, les 5 de la tarda, en el Camp d'Esports "Miramar" hi ha anunciada, organitzada per l'Agrupació Sardanista "Avi Xaxu", d'acord amb l'Agrupació de Trobades Sardanistes Infantils de les Comarques Gironines, una **Trobada Infantil de Colles Sardanistes**, amb motiu de la CLOENDA DEL XII CURSET D'ENENYAMENT. La cobla BAIX EMPORDÀ, oferirà el següent repertori: "Volguda Calella", de Josep Ma. Tarridas; "Sóc de Girona", d'Albert Clarín; "Per tu Emília", de Francesc M i Ros; "Maria de les trenes", de Josep Saderra; "Cors gironins", de Ricard Viladesau, i "Esclat d'amor", de Josep Vicens "Xaxu". La coneguda locutora de Ràdio Figueres, l'amiga Emília Pla, tindrà cura de la presentació i comentaris. A les notes d'interès es fa constar que les tres primeres sardanes seran en exclusiva per als petits dansaires, que hi haurà servei de bar, que no es tracta d'un concurs de colles sardanistes, sinó d'una trobada sardanista infantil, i que l'entrada al recinte serà lliure".*

Era el mateix butlletí *L'Escalenc* el que, en la seva secció de lleure del juny de 1982, publicava el balanç de l'activitat:

"La trobada –que anunciàvem en el nostre darrer número– organitzada per l'Agrupació Sardanista "Avi Xaxu", d'acord amb l'Agrupació de Trobades Sardanistes Infantils de les Comarques Gironines, amb motiu de la Cloenda del XII Curset d'Ensenyament, se celebrà la tarda del diumenge 9 de maig en el Camp d'Esports Miramar. Fou un èxit extraordinari. Un preciosa festa que aplegà a uns cinc-cents sardanistes infantils vinguts de les poblacions d'Albons, Bescanó, Bonmatí, Camallera, Cervià de Ter, Foixà, Salt, Sant Jordi Desvallés, Torroella de Montgrí, Ullà, Ventalló, Viladamat i, naturalment, el nombrós grup de l'Escala. Que boniques les rotllanes al mig del camp! Quina afició! Bell presagi de la continuïtat de la nostra dansa! Naturalment pares i familiars acompanyaren als petits dansaires

a la festa; l'especte del camp de Miramar feia un conjunt perfecte. L'amiga Emília Pla, de Ràdio Figueres, tingué cura de la presentació i comentaris; de la part musical s'encarregà la Cobla "Baix Empordà", de Palamós. En resum, una de les festes que es recorden i de les que es desitja una continuïtat".

L'ESCALA

DIUMENGE 9 DE MAIG DE 1982 — TARDA A LES 5

CAMP D'ESPORTS "MIRAMAR"

L'AGRUPACIÓ SARDANISTA "AVI XAXU" DEL C.E.R., EN COL.LABORACIÓ
AMB L'AGRUPACIÓ DE TROBADES SARDANISTES INFANTILS DE LES
COMARQUES GIRONINES, ORGANITZA UNA

TROBADA INFANTIL DE COLLES SARDANISTES

AMB MOTIU DE LA CLOENDA DEL XII CURSET D'ENSENYAMENT

LA COBLA BAIX EMPORDÀ

OFERIRÀ EL SEGÜENT REPERTORI:

VOLGUDA CALELLA	JOSEP M ^o . TARRIDAS
SOC DE GIRONA	ALBERT CLARIN
PER TU EMILIA	FRANCESC MAS I ROS
MARIA DE LES TRENES	JOSEP SADERRA
CORS GIRONINS	RICARD VILADESAU
ESCLAT D'AMOR	JOSEP VICENÇ "XAXU"

LA CONEGUDA LOCUTORA DE RADIO FIGUERES, L'AMIGA EMILIA PLA, TINDRÀ CURA DE LA PRESENTACIÓ I comentaris

NOTES:

LES TRES PRIMERES SARDANES SERAN PER BALLAR. LES EXCLUSIVAMENT ELS PETITS DANSAIRES.
HI HAURÀ SERVEI DE BAR.
ENS PERMETEM RECORDAR QUE LA FESTA NO ES UN CONCURS DE SARDANISTES, SINO UNA TROBADA
INFANTIL DE COLLES SARDANISTES.
ENTRADA LLIURE.

Cartell anunciador de la 1a Trobada Sardanista Infantil de l'Escala,
celebrada el 9 de maig de 1982 (cedit per Carles Pous)

Grups de sardanistes escalencs infantils que, amb l'habitual autocar, acudien a les trobades de diferents poblacions de les comarques gironines. (foto cedida per Carles Pous)

Fou la primera trobada, de la qual precisament enguany se'n compleixen 30 anys, i fou tot un èxit. La satisfacció i il·lusió traspuava en l'escrit dels escalencs que figurava en el 1r Butlletí de les L'Agrupació de Trobades Infantils, editat el 1983 i en el qual es deia:

"(...) Pràcticament un curset enllaça amb l'altre. Ha estat el 1982 el primer any que s'ha celebrat la trobada sardanista infantil, d'acord amb l'AGRUPACIÓ DE TROBADES SARDANISTES DE LES COMARQUES GIRONINES, que es va fer al Camp d'Esports MIRAMAR, la tarda del diumenge 9 de maig, amb la participació de tretze poblacions, amb un total de prop de cinc-centes dansaires, d'ells 70 de l'Escala, nombre amb el que la nostra població acudeix a totes les trobades de la comarca. Aquesta jovenalla, a la que el mestre Tomàs Gil i Membrado va dedicar la composició MAINADA ESCALENCA que es va estrenar en el sisè Aplec, és el fruit d'aquests cursets d'ensenyament i la satisfacció i orgull de monitors, familiars i tot el poble".

Pel que fa a la data de celebració de les trobades, gairebé sempre s'han dut a terme el segon diumenge del mes de maig, data que fins als nostres dies ha estat la tradicional de l'Escala. Des de l'any 1982, a l'Escala es celebrà anualment una trobada infantil fins a l'any 2002, amb la 21a edició, i a partir de llavors es combinà amb la població de Bellcaire d'Empordà la seva celebració, un any sí un any no. D'aquesta manera, el 2004 és dugué a terme la 22a edició, el 2006 la 23a, el 2008 la 24a, i el 2010, any de Ciutat Pubilla, la 25a; per tant, enguany 2012, quan s'acompleixen 30 anys de la primera activitat, es celebrarà la 26a edició de la Trobada Sardanista Infantil de la nostra vila.

Grup de sardanistes escalencs infantils i monitors junt als petits dansaires de Viladamat, guiats per Anna Malagraba i Miquel Gasull. (foto cedida per Carles Pous)

Dos altres aspectes de les trobades són els assistents i les cobles actuant. Pel que fa al nombre de participants, ha anat variant i canviant: si bé l'any 1982 hi hagueren prop de 500 dansaires, xifra que es mantingué durant la major part de la dècada, a partir dels anys 90 el nombre total de petits sardanistes començà a disminuir paulatinament, fins que a les darreres trobades escalenques l'assistència s'ha situat a l'entorn dels 200-250 infants. I respecte les formacions musicals actuant en les trobades també han estat diverses: l'any 1982, la cobla *Baix Empordà*; el 1983, la cobla *Foment de la Sardana*; del 1984 al 2002, la cobla *La Principal de Banyoles*; els anys 2004 i 2006, la cobla *La Principal de l'Escala*; el 2008, la cobla *Selvamar*, i l'any 2010, la cobla *Els Casanoves*.

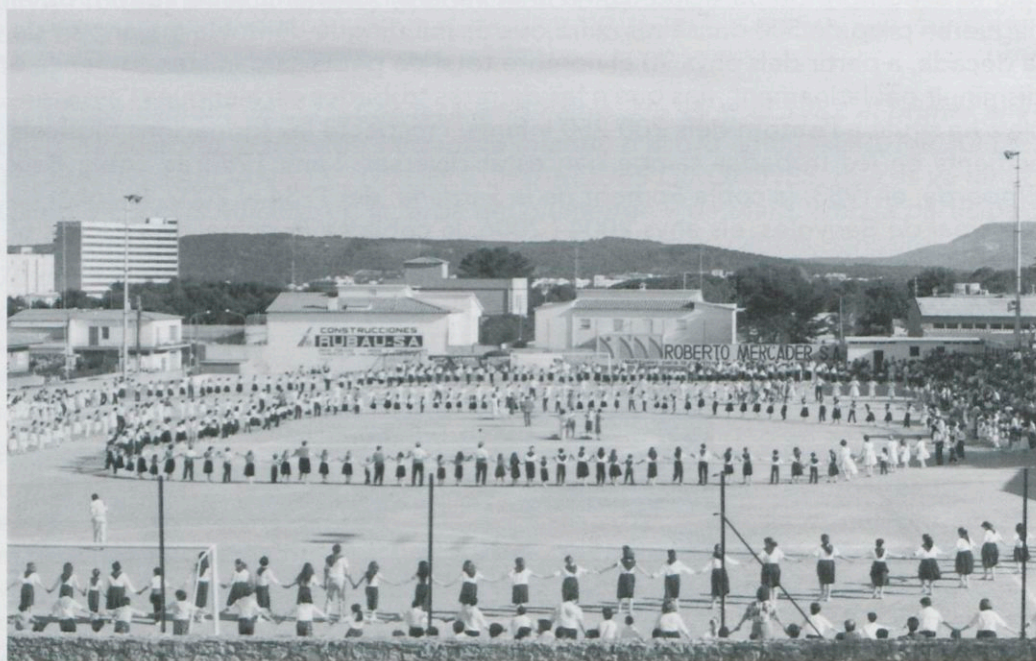
Una imatge de la darrera Trobada Sardanista de l'Escala, celebrada el diumenge 9 de maig de 2010 i la qual comptà amb 197 participants. (foto: Robert Carmona)

En darrera instància, els espais de celebració de les trobades també han anat canviant segons els anys: des de 1982 a 2001, es celebraren al Camp d'Esports Miramar (actual plaça Catalunya), a excepció del 1991, quan la trobada es dugué a terme a la plaça de l'Ajuntament; l'any 2002, davant l'inici d'obres de desmantellament de l'antic camp esportiu, la trobada s'hagué de traslladar a les pistes del CEIP Empúries i, des de llavors, s'han desenvolupat sempre al centre educatiu, a excepció de l'any 2008, quan s'hagué de dur a terme al pavelló municipal d'esports davant la inestabilitat meteorològica. Enguany, l'espai de celebració de la 26a Trobada Sardanista Infantil de l'Escala serà el passeig Lluís Albert i durant el matí del 37è Aplec de la Sardana.

Tot i que de forma resumida, fins aquí s'han comentat alguns aspectes referents a l'ensenyament de la sardana a l'Escala, encara que som conscients que no estan de forma completa ni a bastament comentats. Tan sols s'han donat quatre pinzellades bàsiques, encara que definitivament s'ha pogut constatar, documentar i donar a conèixer el nombre d'edició del Curset de Sardanes o de la Trobada Infantil de l'Escala, detalls als qual fins ara no se'ls havia donat importància.

Només em resta afegir que, des de l'Agrupació Sardanista Escalenc Avi Xaxu, estem convençuts de la feina que duem a terme a l'Escala i en representació d'ella i que, en qüestions d'ensenyament de la nostra dansa, mantenim la finalitat que des del primer curset ens vam autoexigir: "fer conèixer la sardana als

Una imatge única de les trobades sardanistes que es celebraven a l'antic Camp d'Esports Miramar. (foto cedida per Carles Pous)

*Moltes generacions de menuts escalencs i escalenques, molts d'ells avui ja pares i mares, han sabut estimar la sardana de mans dels monitors de l'Agrupació.
(foto cedida per Carles Pous)*

més petits i, és evident que la nostra il·lusió és veure'ls gaudir amb ella i que la sardana sigui un esbarjo per passar-s'ho bé”.

l prova d'això és el projecte La Sardana a l'Escola que a l'Escala s'ha dut a terme a l'Escola Empúries i a l'IES El Pedró. Pel que fa al centre infantil de primària, durant el 2n trimestre del curs 2009-2010 (gener-abril 2010) i amb motiu que l'Escala seria proclamada 50a Ciutat Pubilla de la Sardana, un servidor va tenir el goig de ser el mestre de sardanes de tots els alumnes que llavors cursaven de 1r a 6è de Primària, fet del qual ja se'n va fer un article resum en el llibret del 35è Aplec de la Sardana, el juny de 2010. Igualment, enguany, des de gener a maig de 2012, hem pogut treballar diferents aspectes teòrics (formació de la cobla, instruments, compositors, aspectes formals de la sardana, etc.) i pràctics pel que fa a la sardana i danses catalanes (punteig tradicional i punts lliures) amb els alumnes de 3r d'ESO de l'IES El Pedró, i mercès a la predisposició dels professors de músics del centre, na Montserrat Forcada i en Marc Margall, als quals els vull manifestar el meu profund agraïment.

Que la Sardana no mori mai a l'Escala, que es mantingui ben viva i que nosaltres, amb el nostres esforç i dedicació, la fem arribar i la fem estimar a les noves generacions!

Jordi Gallegos i Córdoba
President i sardanista
Agr. Sardanista Avi Xaxu

L'aparició escrita de la paraula "sardana"

En el volum V, dedicat a la tardor, del *Costumari Català* (Salvat Editors-Barcelona, 1956), l'il·lustre folklorista Joan Amades hi explica que el 2 de setembre, diada de Santa Màxima, celebra la festa major la població de l'Escala, a la badia de Roses, i que la seva nota tradicional està constituïda per les grans ballades de sardanes que s'hi fan. "Antigament –continua–, hi havia sobresortit, per la seva galania i bon aire en el ballar, una rodona formada per cinc parelles dels minyons i hereus més garrits i de les minyones i donzelles més airoses del proper vilatge de Cinc-claus, que, segons la tradició, recordaven els cinc mariners vinguts de terres llunyes i ignotes que van establir-se a l'Empordà i van fundar la primera població d'aquesta contrada, formada fins fa quatre dies només per cinc cases, circumstància a què fa referència el títol de Cinc-claus que distingeix el poblat agregat a L'Escala". I la narració de l'Amades acaba dient: "Aquells mariners portaren la sardana de les terres d'on venien i la van ensenyar a l'altra gent de casa nostra, i els seus successors, fins fa quatre dies, eren els qui la ballaven més bé com a bons continuadors de la tradició que servaven molt curosament".

Suposant, que ja és molt suposar, que aquesta bonica llegenda –de fet, es tracta d'una simple llegenda–, recollida per Joan Amades al *Costumari Català*, fos una història certa, ben real, tampoc no ens aclariria la incògnita que sempre ha existit sobre l'origen de la sardana i, en conseqüència, continuaríem ignorant de quina terra llunyana i ignota ens la portaren aquells cinc mariners arribats al poblet de Cinc-claus, pertanyent al municipi de la vila natal de la cèlebre escriptora Caterina Albert i Paradís, *Víctor Català*, del músic i compositor de sardanes Josep Vicens, *Xaxu*, o d'Albert Martí, el rei de la tenora, com ben encertadament el batejà el mestre Pau Casals. En canvi, el que no ignorem és que la paraula "sardana" aparegué escrita, per primera vegada –no s'ha trobat res que indiqui el contrari–, a la capital de la Garrotxa. I així ens ho demostra un llibre molt gruixut, el titulat *Liber consultatius*, que es conserva a l'Arxiu Municipal d'Olot, on hi ha la relació dels afers municipals olotins, des de l'any 1520 fins al 1563, en el qual, datat el dia 5 d'agost de l'any 1522, es pot llegir el següent: "*Idem concluderunt et determinarum que's prohobisca lo ball de la sardana y altres balls deshonestis; y que sobre assò seran donats protests y requestas alls officials realls; y que los consells y fassen les provisihons y forces necessàrias; y que no's permeta en temps de Carnestoltas ni altres dies la son son*".

Aquest text (malgrat el vell i curiós català que llueix, crec que s'entén bastant bé) fou trobat i donat a conèixer per Joaquim Danés i Torras (Olot, 1888-1960), doctor en Medicina, qui, en tornar de l'exili –poc després de la Guerra Civil–, dirigí el Museu-Biblioteca i l'Arxiu d'Olot, i escrigué diverses obres destacades, tant sobre la ciència mèdica com sobre la història de la ciutat de la Verge del Tura, entre aquestes últimes el magnífic i ben documentat *Llibre d'Olot*. El cas curiós és que les autoritats olotines de l'època no recomanaven pas la sardana, ja que consideraven que el seu ball era deshonest i, fins i tot, l'arribaven a pro-

Aplec de la sardana de Cinc Claus,
celebrat tradicionalment
el dilluns de Pasqua.
Ballada davant l'ermita amb la
cobla "La Principal de l'Escala".

hibir, dictant severes sancions per a tots aquells que incomplissin allò que havien ordenat. Una prohibició que, segons es fa constar més endavant al mateix *Liber consultatius*, escrit tot a mà, no tingué l'èxit esperat i desitjat, sinó tot el contrari, tal com assenyala un altre historiador de la capital de la Garrotxa, Nolasca Rebull, qui ressalta, a més, a les pàgines del seu llibre *Als orígens de la sardana*, editat a Barcelona el 1976, que "(...) des de l'agost del 1522 fins al desembre del 1553, s'havia obert un camí, un bon camí, per a la sardana".

Això tan falaguer succeí a Olot, però no pas a moltes d'altres poblacions catalanes, ja que, poc temps més tard, el bisbe de Girona prohibí que es toquessin i ballessin sardanes a la capital del Gironès, al·legant que es cometien "molts abusos" a la catedral i a les esglésies gironines, on entraven els joglars entonant "cançons deshonestes e ballant sardanes", abusos que, tot seguit, es traslladaven al carrer. I el mateix passà a Vic, en què el seu prelat arribà a qualificar la sardana de "cosa vulgar", a Igualada, etcètera. Les autoritats civils i religioses amenaçaren de castigar durament (les religioses de la capital d'Osona àdhuc d'excomunicar) els infractors d'aquelles lleis. I no fou fins uns segles després que es reconegué que la sardana –el seu ball, sobretot– no en tenia absolutament res, de deshonest, i Joan Maragall i mossèn Jacint Verdaguer, per exemple, els dedicaren sengles i encesos elogis, fins al punt d'afirmar el primer amb contundència, en un popularíssim poema, que "la sardana és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan", afirmació que ningú no gosa discutir.

En definitiva, si l'origen de la sardana ens és del tot desconegut (alguns investigadors opinen que cal anar-lo a cercar a Grècia, mentre que d'altres sostenen teories ben diferents), no ho és pel que fa a l'aparició escrita, per primer cop, de la paraula "sardana", car aquest fet històric, acceptat per tothom, es produí a la ciutat de la Mare de Déu del Tura, el dia 5 d'agost d'ara farà exactament 490 anys, i es troba ben documentat, repeteixo, al llibre d'acords municipals olotins titulat *Liber consultatius*.

Emili Casademont i Comas
Periodista. Articulista del *Diari de Girona*

Sardanes i pírricos a Creta el 1933

Lluís Pericot i Martín Almagro, respectivament llavors professor i estudiant, i en un futur directament lligats al jaciment arqueològic d'Empúries, van formar part del parell de centenars de professors com Manuel García –cap de l'expedició–, Hugo Obermaier, Joan Maluquer de Motas i estudiants com Jaume Vicens Vives, Salvador Espriu, Julián Marías, que van estar embarcats l'estiu de 1933 (entre el 15 de juny i 1 d'agost), un cop finalitzat el curs escolar 1932-33, al *Ciudad de Cádiz* com una universitat flotant en un viatge d'estudis pel Mediterrani.

*Imatge d'una dansa pírrica semblant a la que van presenciar Pericot i Almagro.
Il·lustració: Giorti9 (www.thatallakradeniz.wordpress.com).*

Aquest creuer pel Mediterrani, a iniciativa del Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts, amb Fernando de los Ríos al capdavant, faria possible el miracle econòmic i associatiu de portar professors i alumnes de les Facultat de Filosofia i Lletres de Madrid i de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, a recórrer la Mediterrània, amb un programa que abastaria el món preclàssic (Egipte-Israel), clàssic (Grècia, Àsia Menor, Nàpols, Sicília) i musulmà (Tunísia, Turquia). Pericot era el passatger número 10 i estava allotjat en un camarot de primera; Almagro era el passatger 11 i ocupava un camarot de tercera.

El duet format per Lluís Pericot (1899-1978) i Martín Almagro (1911-1984) crearia el 1947 el Cursos Internacionals d'Arqueologia d'Empúries; els cursos més antics d'arqueologia actualment a l'Estat espanyol. Pericot s'especialitzà en el paleolític superior als Països Catalans; quan Bosch i Gimpera s'exilià el 1939 després de l'ocupació franquista, Pericot esdevingué cap de l'escola d'arqueologia

de Barcelona i vicepresident del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC). Almagro seria director del Museu Monogràfic d'Empúries (1939-1966).

Entre moltes altres escales, el Ciudad de Cádiz fondejà a l'illa de Creta. "La mar es fa d'un blau intens quan penetrem a la zona grega. Heus aquí la mar dels mites, la mar on va néixer Venus, la mar aureolada d'un aire limpidíssim, que transparenta alhora el cel i l'aigua", va escriure Guillem Díaz-Plaja. A Creta, el passatge va realitzar algunes excursions en matèria arqueològica com al palau del Rei Minos a Ksossos. També van visitar Fodele, casa pairal d'El Greco segons últimes investigacions. L'últim present que va rebre l'expedició va ser una branca de llozer i una taronja, amb l'encàrrec que ofrenessin de tornada la branca de llozer a la tomba d'El Greco a Toledo.

Tot seguit s'inicià al so d'una lira o cítara amb arc per part de vuit joves d'ambdós sexes una demostració del ball local pírric, dansa cretenca que, en paraules de Díaz-Plaja, "ens fa esclatar en un crit: és una sardana (...). El mateix ritme de peus, el mateix cercle... Aquesta deferència va ser corresposta, a iniciativa de Pericot, amb una rotllana formada per catalans que van ballar *La Santa Espina* (d'Enric Morera), la sardana més emblemàtica, davant els ulls atònits dels cretencs.

Els cretencs van quedar bocabadats en veure tant paral·lelisme entre aquelles dues danses pròpies dels dos extrems del Mediterrani. "Com la "muñeira", com els "espatadanzaris"... disciplinària, orfeònica... Amb tot, aquesta dansa conté elements coreogràfics contradictoris, com per exemple certs moviments epilèptics i rítmics, la separació dels nois i les noies i, en un moment donat, l'obertura del cercle i l'aparició d'un dansant "solista" mentre els altres actuen de "xor" (...)", va escriure Díaz-Plaja.

Tot i que hi ha qui situa els orígens de la sardana en la cultura megalítica (mil·lennis IV-III aC), la creença més acceptada és que prové d'aquelles danses militars pírriques gregues i que van ser els foces qui la introduïren a les nostres contrades després de colonitzar Empúries. Atesa la gran similitud entre la dansa pírrica i el contrapàs, esglaó anterior de la sardana actual juntament amb la sardana curta, sembla evident que la sardana prové d'aquella dansa grega.

Les danses pírriques, del grec "purrhiché", eren balls escènics o teatrals. La dansa amb armadura o dansa pírrica, d'antigor, era un ritual d'iniciació per als joves que arribaven a la majoria d'edat i estava vinculada a la preparació de la guerra. La dansa pírrica era considerada com un element essencial d'educació general i preparació militar. L'aprenentatge començava als cinc anys d'edat i consistia en exercicis preparatoris d'agilitat i el simulacre de gestos de combat. Tots els seus moviments estaven encadenats seguint el ritme d'una flauta doble i en les festes civico-religioses era ballada per homes amb el tors nu.

Aquest ball imitava els moviments, les disposicions del combat i les posicions, per intentar evitar les ferides que podien ocasionar els dards enemics, això és,

Joaquim MasPOCH Illa

ELECTRICITAT I FONTANERIA

Vilabertran, 49 - 17130 L'ESCALA
Telèfon: 972 771 609

**PISCINES GUNITADES - SERVEI TÈCNIC
TRACTAMENT D'AIGÜES
MANTENIMENT
ANÀLISIS QUÍMICS**

Avinguda Girona, 76
Tels. 972 772 834 - 972 772 199
Fax 972 772 199
17130 L'ESCALA
estradi85@terra.es

TUTERRAZAFRENTEALMAR

Escala park

Av. Riells, 48 - Tel. 972 770 757
17130 L'ESCALA - escalapark@hotmail.com

Bosses per a festes i celebracions, laminadures, caramels, fruits secs...

C/ del Port, 37
Tel. 972 773 959
17130 L'ESCALA
(Girona)

neteges l'Empordà

servis de neteja amb la màxima serietat i experiència

Telèfon: 972 772 348

**MÀQUINES RECREATIVES TIPUS B - VÍDEO JOCS
PIN.BALLS - BILLARS AMERICANS - ATRACCIONS**

Closa d'en Llop, 10
Tel. 972 770 512 - Fax 972 772 573 - Tèlex 57356
17130 L'ESCALA (Girona)

FUSTERIA ESTEVE RIBAS

MOBLES A MIDA, PORTES, FINESTRES, PARQUETS, ARMARIS,
CUINES, TOT RELACIONAT AMB EL MÓN DE LA FUSTA

Carrer Riera, 50 - Tel. 972 770 537
17130 L'ESCALA (Girona)
E-mail: e.ribas71@gmail.com

**BUGADERIA, LAVANDERIA
LAVANDRIE, LAUNDRY, WÄSCHEREI**

DOLMON

C/ Codolar, 22
17130 L'ESCALA
Tel. 972 770 015

encorbant-se, fugint, saltant i aturant-se. Les posicions de la part que ataca estaven descrites, com també el llançament del dard i les postures per ferir amb l'espasa. "Por su corte desigual y brusco, su tono, sus notas, su compás, siempre me ha parecido expresión musical de un canto salvaje de victoria, al que acompañaban los saltos de los bailadores quienes, en forma de cadena y asidos por las manos (...). Decididamente el contrapás es una danza pírrica o militar", manifesta Pella i Forgas.

La idea de relacionar les danses armades ibèriques amb les gregues i romanes apareix en els estudis dels humanistes dels segles XVI i XVII. Aquesta connexió amb els militars i la guerra va fer-se present durant la interpretació d'*El Foc de Castelló* poc després de la tercera carlinada. Els músics van tocar bombos, redoblants i plats mentre proferien crits de guerra. Les campanes repicaven i es disparaven trets amb pistoles, amb gran entusiasme per part dels balladors. El foc de Castelló fou una batalla ocorreguda prop de Castelló d'Empúries, la nit del 3 de novembre de 1874, que va enfrontar carlins i liberals en el decurs de la Tercera Guerra Carlina.

Lluís Colomeda

Bibliografia

- AYATS, J. i altres: *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes* (2006)
- DELOR, R.M.: "1933, un creuer per la Mediterrània", *Serra d'Or* 367 (1990)
- DÍAZ-PLAJA, G.: *Cartes de navegar* (1935)
- GRACIA, F. i FULLOLA, J.M.: *El sueño de una generación: el crucero universitario por el Mediterráneo de 1933* (2006)
- LAÍN, P.: *Gregorio Marañón. Vida, obra y persona* (1969)
- MARKESSINIS, A.: *Historia de la danza desde sus orígenes* (1995)
- PELLA i FORGAS, Josep: *El Ampurdán* (1883)

---

1. *El Ciudad de Cádiz* va ser enfonsat el 15 d'agost de 1937 en aigües del mar Egeu per un submarí italià quan tornava del port d'Odessa.

Josep Maria de Sagarra i la sardana

L'acte institucional d'homenatge a Josep Maria de Sagarra celebrat amb gran èxit al Palau de la Música el passat 23 de gener, amb motiu del 50è aniversari de la seva mort, ha posat en evidència, una vegada més, un fet que ja he lamentat en ocasions anteriors, el darrer cop amb motiu de l'Any Maragall el 2010. Es tracta del silenci total sobre les referències a la sardana en l'obra literària o musical de molts dels nostres més rellevants escriptors, poetes i compositors.

Sembla com si els nostres grans escriptors i compositors, amb una obra reconeguda i elogiada a bastament, quan escriuen o componen temes relacionats amb la nostra música i dansa nacional, perdin la seva qualitat i aquesta part de la seva obra esdevingui vulgar i sense atractiu. Sigui per ignorància o per una volguda marginació del fet sardanista, que a criteri de determinats preclars cervells intel·lectuals no mereixi la més mínima atenció, la realitat és que les referències a la sardana en l'obra literària i poètica de molts dels nostres escriptors no són una pura anècdota sinó l'expressió d'amor i respecte al que és un dels nostres més significatius signes d'identitat.

Una mostra d'això que exposo són les referències a la sardana en l'obra poètica de Sagarra. Els historiadors de la literatura catalana renaixentista situen la seva obra poètica com un complement a l'obra duta a terme pels dos grans poetes Verdager i Maragall. Dins l'extensa producció poètica sagarriana hi sura una alenada èpica, manifestada amb una gran riquesa de llenguatge. Des de Primer llibre de poemes, a *El poema de Montserrat*, passant per *Cançons de rem i de vela*, *El comte Arnau* i *El poema de Nadal*, la lectura de la poesia de Sagarra és un plaer i una constant evocació. Les primeres referències a la sardana, dins la seva obra poètica, apareixen al poema *L'Hereu Riera*:

*Com si mai més repiquessin campanes,
ni el capellà fes ofici i sermó,
ni a la plaça toquessin sardanes
ni ball de rams per la festa major.*

I, també, en el mateix poema:

*No dansaré la sardana galana,
ni el vestit negre aniré rumbejant,
ni tindrè jo un mal repic de campana,
ni l'Evangeli per mi cantaran.*

I, de nou, s'hi refereix a "Cançó":

*Avui fa sol, la brisa és blana,
anem, amiga de camí,
toquen a plaça la sardana,
sens com repica el tamborí?*

També hi ha una referència a la sardana al seu famós "El poema de Nadal".
Entre els 770 versos que conté el poema hi trobem:

*Amb un sac de gemecs, ple de sardanes,
i amb l'alegria d'un porró blau cel.*

Però és a la poesia "M'agrada sentir la sardana de lluny..." on el poeta evoca tot el seu lirisme, tota la seva sensibilitat, amb uns versos que penetren dins el subconscient del lector, donada la seva força evocadora:

*M'agrada sentir la sardana de lluny,
veure-la de lluny, des de la sorra,
així res xiscla ni retruny,
així tot s'esborra
i es fon i s'encanta i s'esmuny!
Veig dues, tres barques i enllà
més barques encara, i el port tot vermell,
vermell de llum i del ball que es desfà,
vestit rosa i blau i morat i rovell,
i peu per picar i repicar i puntejar...
Des de la platja m'arriba aquest so
agredolç que sospira i s'exalta...
un so que fa que jo em senti més jo,
que em posa una punta de febre a la galta
i em posa a la nina una punta de plor.
Em ve la musica sencera, suau,
garbellada per l'aire marí,
per la vela i l'engruna de blau,
que està a punt de morir...
S'ho guaita el gallaret,
S'ho guaita darrera la vinya la lluna.
Dansen les noies, cap alt i peu dret
i jo sento el perfum de cada una;
me'l porta l'airet...
No veig a ningú, són ombres, són gotes
vermelles i blaves, és pluja de foc
no veig a ningú, però les sento totes,
i a cada una dintre del joc,
que ara hi va de pressa i ara a poc a poc.
I aquests refilaments dels instruments*

de la cobla, aquest plany que no s'acaba,
aquests esgarips violents,
aquesta calma blava
i aquest petar de dents
del tamborí, se'm clava
en el viu primperat dels sentiments...
Iestic sol,
i sóc cor obert i orella viva,
la sardana s'acosta com un vol
de rossinyol i griva,
i la gavina del penyal,
m'hi posa aquesta gràcia ronca,
que ara fereix com un punyal,
i ara es marceix i ara s'estronca...
Ielles, que ballen i ballaran,
elles, poc saben elles
que jo endevino els ulls que fan,
ajagut i de cara les estrelles.

Si aquestes referències són ja prou significatives de la importància que Sagarra donava a la sardana, calia encara una prova més de la seva identificació amb tots els símbols que aquesta dansa implica i que en gran lirisme i un palès contingut èpic va traslluir en uns versos magnífics que van constituir el seu poema homenatge a la dansa catalana i que va titular "La sardana":

*Ja som a la plaça; comença la fresca
el sol se decanta, sospira el balcó;
les mans fan la tria, la cama s'engresca;
la cobla no es llença que encara té por.
Amunt! A la una! Ja canta i repica,
ja plora la flauta, ja vibra el metall,
i tot d'una volta i de mica en mica,
ull, braços i cames segueixen el ball.
Cap peu s'endormisca, cap llavi enraona,
només una punta sospira i somriu
i es fa d'una peça la viva rodona;
cada cos a dintre s'hi torna més viu.
El cercle de braços s'estreny, i fulgura
una cabellera com un gallaret...
després es desmaia, i es gronxa i s'atura
i el ritme rellisca més poc a poquet.
I ve la musica, mansa baladrera,
tan repicadeta, tan justa de to!
Passades de guatlla, ulls de cadenera,
penes de minyona que amenaça el plor.*

*Picarol que dringa, festa casolana,
 lluïssor d'estrelles, grill serení...
 de tot té una mica la fresca sardana
 feta amb la tenora i amb el tamborí.
 I si és ploranera, si és agra o és fina,
 si el sol l'aclapara, si xiula amb els vents
 a dalt a muntanya o a baix a marina
 sempre és la musica dels engrescaments.
 A totes les gleves la nostra sardana
 té aquesta manera de ritme tan franc,
 té aquesta febreta de veu catalana
 que es fica a l'orella i arriba a la sang.
 Damunt de la terra que abrandi les colles,
 dansa d'aire lliure, crit de llibertat,
 sigues per les ànimes unglà i pessigolles
 al moment del ritme més desesperat!
 Que mentre a la plaça s'hi ballin sardanes
 el cel s'adormeixi, s'aturi la nit,
 i dintre dels nervis no es morin les ganés
 de rompre cadenes que ofeguïn el pit.*

Lluís Subirana

Hi ha algú que pugui afirmar que aquestes poe-
 sies no són dignes del conjunt de l'obra poètica
 de Josep Maria de Sagarra? Doncs, per què no
 s'esmenten i es reciten en actes públics com el
 celebrat recentment al Palau de la Música? Per
 ignorància o per menyspreu? Algú sempre
 podrà dir que l'obra és molt extensa i cal selec-
 cionar-ne una mostra, que no es pot esmentar
 tot. D'acord. Però, per què sempre li toca a la
 sardana quedar-ne exclosa? No crec que això
 sigui possible amb cap altra cultura autòctona
 del món. Però aquí sí. I així ens va...

Lluís Subirana

Estudiós de la cultura catalana, escriptor i poeta.

lsubirana.blogspot.com

Per a saber-ne més:

Els poetes i la sardana. Edicions El Mèdol. 1999

La sardana. Selecció de textos. Edicions El Mèdol. 2002

Catalanisme i sardanisme. Una història compartida. Edicions El Mèdol. 2003

(extret de *Tornaveu. Associacionisme i Cultura*, núm. 49, 2a quinzena de gener 2012)

FERRO / ALUMINI INOX / P.V.C.

Polígon industrial El Recs - C/ Saladors, 6 - 17130 **L'ESCALA** (Girona)
Tel. 972 770 467 - Fax 972 775 868 - e-mail: metallsues@orangemail.es

RESTAURANT

PIZZERIA

SOTAVENT

Camí Ample, 13 • Tel. 972 773 053 • Fax 972 771 886 - 17130 L'ESCALA (Girona) • info@restaurantstotavent.com

UNIÓ DE SALADORS HISTÒRICS D'ANXOVA

SALAONS SOLÉS, S.A.

Tel. 972 770 357 - soles@grn.es

CASA BORDAS, S.L.

Tel. 972 770 085 - info@casabordas.net

FILL DE J. CALLOL I SERRATS, S.L.

Tel. 972 772 577 - info@callolserrats.com

ANXOVES EL XILLU, S.L.

Tel. 972 770 820 - elxillu@terra.es

ANXOVES DE L'ESCALA, S.A.

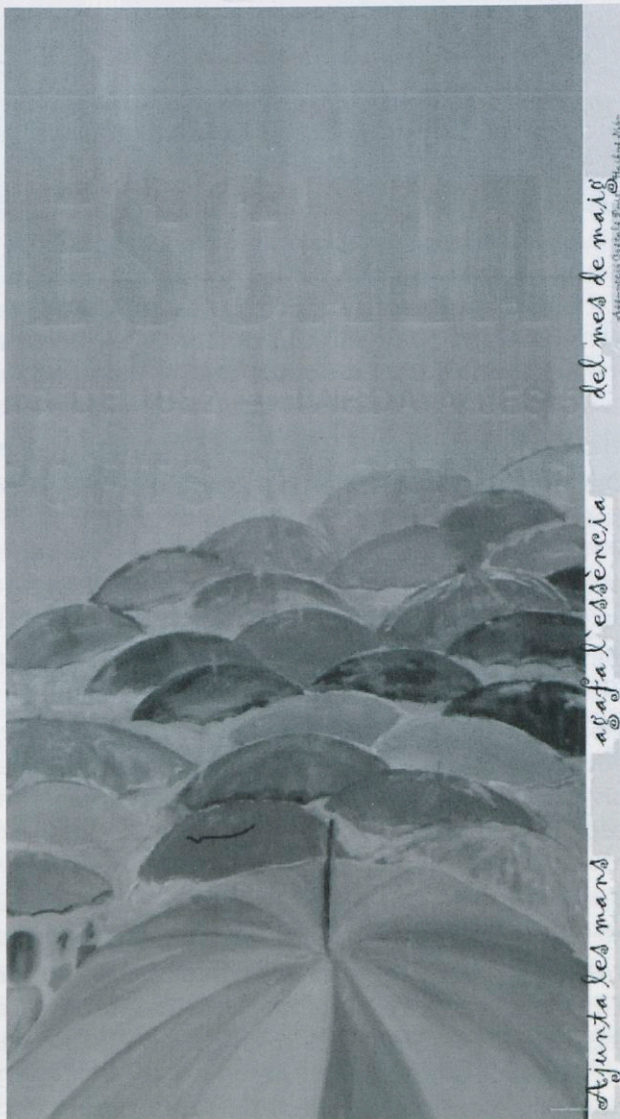
Tel. 972 770 146 - info@anxovesdelescala.es

Pas

*Tant se val si és de pardal
o de gegant colossal,
trepitja fort, viu la tendresa
de l' instant en l'aigua dolça
de la font i mira al món
amb ulls oberts.*

Lliure com l'aroma

*No et vull lligar, amic, vola
cap a l'altra punta de l'arbre
on arriba el tel dels núvols
i corren aromes lliures.
La geografia d'embut
no se'n ressent gens.
Amb prou feines
floreixen les mimoses
escampen l'aroma
arreu dels plomalls grocs
i les onades de flaïre
arriben en processó al cervell
deixant-me en un estat
proper a la fascinació.*

del mes de maig
Assumpció Costals Puig, Primavera 2012

ajafa l'essència

Ajunta les mans

Assumpció Costals Puig,
primavera 2012

Instruments estridents que refilen

El web de la Televisió de l'Escala, oficialment coneguda com a *Canal 10 Empordà*, publica una enquesta cada mes, aproximadament, en la qual demana a qui hi accedeix, i vulgui opinar, que esculli alguna de les opcions que es proposen com a resposta a una pregunta concreta. Les qüestions que es plantegen són, en general, molt diverses, però tracten sobretot temes d'actualitat referits majoritàriament a l'àmbit local.

No cal dir que això de les enquestes és una bona iniciativa, ja que són una bona eina per copsar l'estat d'opinió de la gent. Com es diu popularment, sempre va bé escoltar la veu del poble. Tanmateix, per ser representatives, les enquestes, cal que es facin sobre mostres que permetin treure conclusions. És a dir, no és el mateix que contestin vint persones, o que en responguin dues-centes, o dues mil, o una de sola. En aquest sentit, malauradament, el web de Televisió l'Escala no informa del nombre absolut de respostes que els arriben i del qual treuen els percentatges. O almenys no l'he sabut trobar.

De totes maneres, oblidem-nos de moment d'aquesta important mancança, no ens posem pedres al fetge i continuem. Del 25 d'agost al 26 de setembre de 2011, el *Canal 10 Empordà* va publicar una enquesta relacionada amb la festa major del nostre poble. La pregunta era: "Si haguéssiu de retallar activitats de la festa major retallaríeu...?" I a continuació venien set possibles respostes/opcions: les (activitats) infantils, els concerts de tarda, les sardanes, les barraques, els focs d'artifici, els espectacles de teatre i d'altres, en aquest mateix ordre.

L'opció/resposta que va guanyar, de manera destacada, i que, per tant, els votants van escollir per a ser objecte de retallades, va ser la de les sardanes amb un 43%, seguida a molta distància pels concerts de tarda amb un 14% i pels espectacles de teatre amb un 11%. Aquesta voluntat majoritària indica clarament, doncs, que en cas d'haver de reduir pressupost per als actes de la festa major, els veïns de l'Escala prefereixen, sense cap mena de dubte, que siguin les sardanes les que rebaixin el seu protagonisme.

Tanmateix, els problemes de fiabilitat que tenen les enquestes del *Canal 10 Empordà*, tal com s'ha comentat abans, obliguen a no fer gaire cas dels resultats abans esmentats, tot i que vénen de primera per recordar que la tradició sardanística a l'Escala ve de molt lluny en el temps i està prou arrelada entre la població, com perquè hagi de patir gaire a l'hora de fer front als qui la volen esbandir dels actes de la festa major a còpia de clics.

En aquest sentit, és millor deixar el present de banda, fer un pas enrere i rememorar que fa justament 70 anys, per la festa major de l'any 1942, en plena nit franquista, els veïns de l'Escala, van tenir la bogeria de fer tocar 105 sardanes a les cobles contractades, durant 5 dies seguits, segons es desprèn del document manuscrit que ara mateix tinc aquí al costat. No cal dir que l'assistència hi fou

Sardanes a la Platja. Anys 50

Vista de Tossa de Mar. Anys 30

multitudinària. A més a més, no es pot obviar que l'any 1945, va ser Josep Pla qui, a la seva obra *Viatge en autobús*, va qualificar el nostre poble com aquell on havia vist ballar més bé les sardanes, juntament amb Sant Pere Pescador.

Sense cap mena de dubte, aquells varen ser uns anys en què els veïns, i els forasters que s'arribaven a l'Escala, gatlaven amb les sardanes i omplien les places i sales del poble on refilés una tenora. L'ambient hi era increïble i m'imagino que devia ser similar en molts altres pobles i ciutats de Catalunya. Com a Tossa de Mar, per exemple. La Tossa que la irlandesa Nancy Johnstone descriu meravellosament en el seu llibre *Un hotel a la costa (Tossa de Mar, 1934-1939)*.

En aquesta obra, l'autora hi explica les vicissituds per les quals va passar, junt amb el seu marit, durant els anys que va viure a Tossa dirigint el petit hotel de la seva propietat. Entre les seves moltes vivències d'aquella època convulsa del nostre país, conta com els dies de festa major es veia incapaç de controlar els empleats del poble que tenia llogats, que es trobaven tothora neguitosos i permanentment pendents de la música de les sardanes. No sabia com enginyar-s'ho per fer que deixessin de tenir el cap en una altra banda.

Aquesta dèria de la gent de Tossa per les sardanes féu que la mateixa Nancy Johnstone se'n convertís en una entusiasta. Al llibre, s'hi refereix, des dels seus ulls estrangers i des de l'estima que professa a la terra que l'ha acollit. Així, parla d'uns estranys instruments estridents que refilen, d'un tam-tam que marca el ritme, dels músics de cobla que semblen seriosos pastors metodistes, dels complicats protocols de la sardana, de l'extraordinària resistència de les velles de Tossa per ballar-ne set o vuit de seguides, ...

Els seus comentaris no tenen pèrdua, són una delícia. Mireu sinó el següent: "Els catalans no aprenen a ballar sardanes. Tan bon punt comencen a gatejar, ja es barregen amb les rotllanes de dansaires. I quan es comencen a aguantar drets pel seu compte, ja s'incorporen al cercle... cada individu salta a la seva manera, però tots semblen anar a un ritme totalment sincronitzat"

Pere Juhé i Oriol

Despenjafigues

Punxó d'infern; canyiula; pom d'escala; turrull; menjamistos; baldragues; advocat de conillera; agaús... Es tracta d'insults divertits que es fan servir sobretot amb la canalla a Fraga i rodals. Emprenyador; escarransit; curt de gambals; esverat; sense traça; deixat; saberut; egoista; en són les respectives expressions en català estàndard. Conèixer i gaudir d'un vocabulari local tan singular, tan autèntic, ens nodreix culturalment. Aquesta mena d'aliment, no exempt d'humor, ens confirma que la nostra és una cultura potencialment seductora. Estimar-la significa garantir que serà transmesa, com un actiu valuós, a les noves generacions de fragatins. Això vol dir sentir-se un factor dinàmic d'aquest patrimoni, el qual ha de ser viscut amb orgull illuït a tothora.

Els entesos diuen que quan els insults tenen un caràcter simpàtic deixen de ser insults. El polític republicà Joaquim Ventalló (1899-1996) va demostrar molta lucidesa en el moment de traduir els renecs del capità Haddock, el llop de mar de les aventures de Tintín. Entre les innocents exclamacions que engalta el barbut bevedor de whisky n'hi ha d'inspirades arran de converses de Ventalló amb els pescadors de Port de la Selva. Tros de tifa interplanetària amb ulleres; cadell de gos sarnós; nas de mocs; cuc endimoniat; escampafems; esquitx de mico filós esdentegat i tòxic; ronya d'infidels; gep de dromedari; filibuster de pa sucat amb oli; mussol mal dissecat... són alguns dels 800 malnoms que ara han quedat recopilats a *Llamp de llamp de rellamp de contra-rellamp!* (Acontravent). Quim Torra, l'editor, diu que és "un monument lingüístic de primer ordre i un espectacular treball filològic". L'inseparable amic mariner de Tintín fins i tot disposa d'un terme que caldria incorporar en el parlar de Fraga: despenjafigues. I és que Fraga s'ha distingit pel conreu d'aquesta fruita.

En aquesta línia, la tardor passada va sortir reeditat el segon disc que va publicar el cantant Pau Riba, a començaments dels 70, intitulat *Jo, la donya i el gripau*. Riba diu: "el vaig dedicar al meu primer fill, en Pau, o gripau, que traduït vol dir gran Riba Pau" (Ara, 9-7-11). Pel poeta Enric Casasses, Riba ha sabut "ajuntar la tradició popular i la revolució" (Ara, 22-11-11).

Presentar el català com una llengua divertida, amb la qual és possible jugar amb les paraules, genera adhesions i possiblement fa augmentar el nombre de catalanoparlants. Encara diria més, viure en positiu la llengua és un requisit per a rellançar la nostra identitat lingüística. Per parlar d'uns insults que no són insultants, Quim Torra presentà a Fraga el 10-3-12 *Llamp de llamp de rellamp de contra-rellamp!* A continuació, també presentà *Honorables. Cartes a la pàtria perduda*, escrit per ell mateix, sobre personatges de referència de l'univers català del segle XX. A propòsit d'aquest segon llibre, Torra diu: "Aquí van viure un dia uns homes que m'interpel·len, que em criden a seguir-los, que m'exigeixen fidelitat a una tradició, a una llengua, a un país".

Temps enrere, Mateu Joan i Florit, editor de *L'Estel* de Mallorca, em deia que l'elevat nombre de figueres del seu Sant Joan natal, vila emplaçada al bell mig de l'illa, va alimentar molts marrecs mallorquins de la postguerra: "ens vam fer un tip de menjar figues quan a d'altres indrets passaven gana". Si ens remetem al vocabulari haddockià, la d'en Mateu va ser una generació de "despenjafigues".

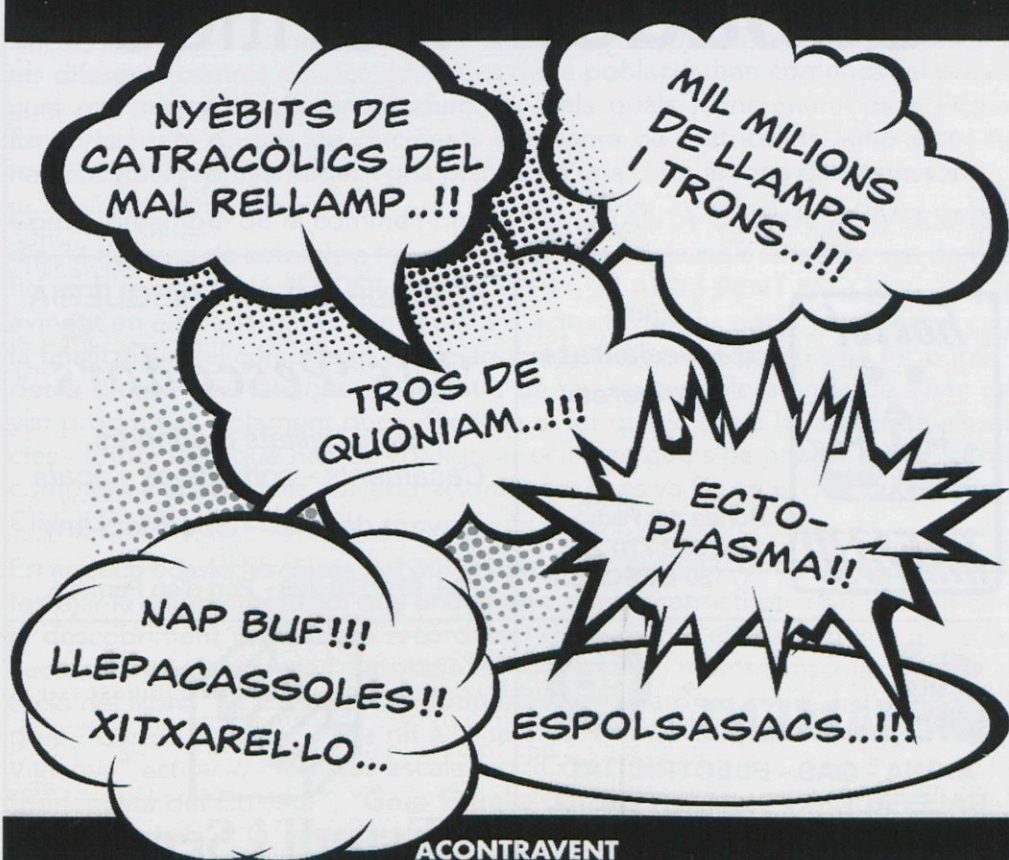
Quim Gibert
(psicòleg)

Joaquim Ventalló

Llamp de llamp de rellamp de contra-rellamp!

Pòrtic d'Eulàlia Ventalló ❖ Article de Salvador Garcia-Arbós

Apunt biogràfic de Pau Vinyes ❖ Epíleg d'August Rafanell

Presentar el català com una llengua divertida, amb la qual és possible jugar amb les paraules, genera adhesions. Joaquim Ventalló va demostrar en aquest sentit molta lucidesa en la traducció dels renecs del capità Haddock ara recopilats en aquest llibre.

B
S

SabadellAtlántico

cuina
d'especialitats
marineres

Ronda del Pedró, 4
Tel. 972 770 287
17130 L'ESCALA

RESTAURANT - MARISQUERIA

Els Pescadors

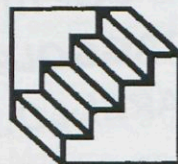
Especialitats marineres
Casaments - comunions - àpats
davant del mar - Obert tot l'any

Tel. 972 770 728 - Port d'en Perris, 5

INSTAMENT

AIGUA - GAS - ELECTRICITAT
CALEFACCIÓ - CLIMATITZACIÓ
ENERGIA SOLAR

C/ Rusiñol, 28 - 17130 L'ESCALA
www.instament.com - info@instament.com
Tel. 972 770 649

Estudi i Servei
ASSESSORIA EMPRESARIAL

C/ Puig, 3 - Telèfon 972 772 177
17130 L'ESCALA

Celebracions i esdeveniments

Els organitzadors de l'Aplec de la sardana han decidit, amb elogiable encert, que la més important manifestació sardanista anual que té lloc a la nostra vila, dediqui una menció especial al Col·legi Públic Empúries, amb motiu d'esdevenir-se en aquest curs 2011/2012 el SETANTA-CINQUÈ ANIVERSARI de la inauguració de l'edifici.

Efectivament, era el mes d'octubre de 1936 quan s'obrien les portes a la nova edificació que, tant pel que fa a l'estructura, modificació i ampliació de les instal·lacions, com pel nombre de professors i d'alumnes, s'hi han pogut apreciar evidents diferències. En aquells moments, per atendre els escolars hi havia vuit mestres/esses: les senyores Maria Trill, Magda Dalmau, "Paquita" Bassas i Dolores Condom, i els senyors Lluís Alsina, Joan Adroher, "Fernando" Resa i, alternant-se, Joan Reglà i Joan Serra. Tot i que l'ocupació de les aules era molt massificat, la xifra dels que assistien a les classes no arribava de molt a l'actual. En els diferents centres públics educatius de la població, han començat el present curs mil tres-cents cinquanta alumnes, dels quals, concretant-nos a l'Escola Empúries, n'hi ha uns de cinc-cents cinquanta de matriculats, amb vint-i-cinc nacionalitats representades i una plantilla d'una cinquantena de professors.

Com a preàmbul de la commemoració del SETANTA CINQUÈ ANIVERSARI, el dia 23 del mes de setembre fou col·locada una pancarta a la façana est de l'edifici amb la inscripció "ESCOLA EMPÚRIES – 75 ANYS FENT ESCOLA", i es feu avinent en els parlaments que la resta d'actes festius es portarien a terme cap a la finalització del curs. Quan escric aquestes ratlles, encara no s'ha fet públic el detall de les activitats que amb motiu de tan remarcable efemèride s'han previst programar. Solament puc referir-me al fet que ja són a la impremta els articles i fotografies que han de configurar el llibret que s'ha previst editar, el qual comptarà amb diverses col·laboracions, com ja es va fer en el que va recordar el CINQUANTÈ ANIVERSARI.

En aquella ocasió les dates del 30 i 31 de maig de 1987, foren les escollides per festejar la commemoració, que el dissabte al matí consistiren amb una gimcana, el descobriment de la placa recordatori de la diada, els parlaments al·lusius a l'acte, la inauguració de l'exposició de fotografies i material escolar i la presentació del llibre "50 anys del C. P. Empúries". A la tarda xocolatada i actuació del grup "Cara a la paret" i a la nit a la sala del Centre Cultural Municipal "Xavier Vilanova" actuació d'artistes escalencs: "Coral Infantil del Col·legi", "Grup Instrumentista del Col·legi", "Grup Estrella de Mar", "Coral Juvenil de l'Escala" i "Lluís Gardella i la seva bateria", finalitzant la vetllada amb l'actuació de l'il·lusionista internacional XEVI. El diumenge a les 11 del matí, a l'Església Parroquial, missa solemne amb acompanyament de la "Coral Empòrium", a les 12 al pati del Col·legi, "Sardinada Popular" i a les dues amb prop de mil tres-cents comensals "Arrossada Popular". Al llevant de taula, cantada d'havaneres

Can frigola

Pa cuit amb llenya

C/ del Mar, 15 - Tel. 972 770 344
17130 L'ESCALA

BOSCH
A.P.I.

Miquel Bosch i Gardella

C/ Enric Serra, 2 - Tel. i Fax 972 770 002
C/ Palau, 4 - Tel. 972 771 505
Fax 972 770 616
17130 L'ESCALA

BURGER46
DESDE 1989

PLANXA I PINTURA
autoPlacid^{S.L.}

Jaume Aiguabella Ros

REPARACIÓ DE VEHICLES
DE TOTES LES MARQUES

Tel. 972 776 100
699 462 013
Fax 972 776 101

Closa d'en Llop, 64
autoplacidsl@espai-i.com 17130 L'ESCALA (Girona)

Merceria Llenceria
Novetats
Tuti

C/ del Port, 41
17130 L'ESCALA
Tel. 972 770 756

HOTEL
RIOMAR

17130 SANT MARTÍ D'EMPÚRIES
Tel. i Fax 972 77 03 62
www.riomarhotel.com

Hostal Bar-Restaurant
LA VINYA

Av. Girona, 10 - 17130 L'ESCALA
Tel. 034 972 770 346
Tel./Fax 034 972 771 237
Mòbil: 034 646 881 349
www.hostallavinya.com

estètica
Marta

MAQUILLATGES · DEPILACIONS
TRACTAMENTS FACIALS · MANICURES
PEDICURES · UNGLES DE PORCELLANA...

C/ Ave Maria, 19 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 771 576
esteticamarta13@gmail.com

pel grup local "Oreig de Mar"; a les sis a la pista nord, ballada de sardanes interpretada per la cobla Costa Brava, agrupació musical que en formació d'orquestra i en el mateix recinte donava cloenda a la celebració amb un animat ball de nit.

També va ser dedicat al Col·legi l'Aplec de la Sardana –era el XII, el dia 7 de juny, amenitzat per les cobles PRINCIPAL DE BARCELONA, VILA DE BLANES, SELVATANA i CIUTAT DE GIRONA, quan s'estrenaren les composicions "Vivint de records" de Lluís Albert; "Trencatimons" de Francesc Camps i "Germans Vila-brú" d'Enric Vilà– en el butlletí del qual s'hi publicaren fotografies de diferents cursos i nombroses col·laboracions, la majoria de les quals degudes a alumnes i ex alumnes del nostre Centre docent. Igualment el Centre Esportiu i Recreatiu va homenatjar la conjuntura en el concert de sardanes i cançons que, amb participació de la cobla La Principal de Barcelona i la Coral Mixta de Banyoles, tenia lloc a la sala del local social de l'entitat la vesprada del dia 22 d'agost.

És habitual a la nostra vila que, en determinades ocasions, s'homenatgin entitats, equipaments, comissions i particulars, les més recents en les celebracions de les NITS DE LES ENTITATS. Així cal tenir present que en el decurs de la IV Nit, que va tenir lloc el 8 d'abril de l'any passat, precisament el Col·legi Empúries ja hi va ser distingit per aquest 75è aniversari, com també ho foren el Patronat de la Festa del Carme pel 60è aniversari de l'Homenatge a la Velleja, tot esmentant un recordatori als 60 anys de la creació del setmanari SLOAC. Alhora, com s'havia fet en anteriors edicions, es referenciaven els aniversaris d'entitats i equipaments que en aquest cas foren les desenes Conferències de Primavera que organitza la junta local de l'Associació Catalunya contra el Càncer i els deu anys de la carrossa del Jovent a la Rua de Carnaval. Com a novetat es féu una menció especial a l'Agrupació Sardanista Avi Xaxu amb motiu de l'organització dels actes de la proclamació de l'Escala "Ciutat Pubilla de la Sardana". En la III Nit (16 d'abril 2010) les distincions foren pels trenta anys de la Comissió de Carnaval "La Farandola" i el vint-i-cinc del Barri Rosa Lau, fent nominació al quaranta-cinquè aniversari del grup els Pescadors de l'Escala; als trenta-cinc de la inauguració del Centre Cultural Municipal "Xavier Vilanova"; als trenta-cinc de l'Aplec de la Sardana; al trentè de la primera festa de l'Escalenc Absent; a la trentena Mostra d'Artistes Escalencs; al vint-i-cinquè de la inauguració del curs de Formació Professional; al vint-i-cinquè de la inauguració de la televisió per cable; al quinze del Triumvirat Mediterrani; al quinze de la celebració de la Festa del Centenari de la portada de la Llum; al desé de la presentació de la Coral "Indika" i al cinquè de la Fundació privada "Víctor Mora". En la II Nit (17 d'abril 2009) les distincions destacades varen ser pels quaranta anys de la fundació del CER amb el nom actual; els trenta de la fundació de la Penya Blaugrana; els trenta de l'ensenyament secundari a la vila; el vint-i-cinc del Centre Excursionista Escalenc; els vint-i-cinc de la inauguració de la Biblioteca "Victor Català"; als vint-i-cinc de la fundació de Ràdio l'Escala; als vint-i-cinc de la fundació de l'Associació de Jubilats "Jardí del Pedró", i als cinc de la refundació de la cobla La Principal de l'Escala. La relació d'esdeveniments la configuraven el 100 anys del

descobriments de l'Esculapi; els seixanta de la primera edició de la Cavalcada de Reis; els quaranta de la primera edició del nomenament de la Pubilla escalenca; els quaranta del primer Concurs de Fotografia; el trenta-cinc del renascut Aplec a Sant Martí d'Empúries; als trenta del de Cinclaus; als trenta del monument a la Gent del Mar; als vint-i-cinc de la trobada de les relíquies de Santa Màxima; als vint-i-cinc de la primera edició de la Nit de la Sardana; als vint de l'edició dels Fulls d'Història Local; als vint de l'exposició de pintures dels alumnes de l'Escola d'Adults; als vint de la primera Trobada de Puntaires; als vint de la inauguració de les Pistes de Tennis Municipals; als vint de la primera Festa de l'Anxova; als quinze de la Mostra de Cuina de Nadal i als cinc de la inauguració del CAP, centre d'atenció primària Moisès Broggi. Pel que fa a la I Nit (18 d'abril 2008), les distincions foren per als deu anys de la instal·lació de TV l'Escala, a l'edifici de can Masset; els vint de la creació de l'Escola Municipal de Música; els vint de la constitució de la UBET (Unió de Botiguers i Empresaris Turístics); els vint de la Trobada Gegantera; els trenta que la Secció Sardanista del CER, adoptava el nom d'Agrupació Sardanista "Avi Xaxu"; els quaranta de la constitució de la primera Junta Directiva del Club Nàutic l'Escala i amb la menció especial per a l'Esbart de Dansaires, que féu la presentació a la plaça Víctor Català el 2 de setembre de 1948.

Amb aquesta relació hom pot adonar-se de la tirallonga d'activitats que es porten a terme en la nostra localitat. Encara no hi són totes, especialment perquè les organitzades no havien complert un nombre "rodó" d'anys per ser incloses en una de les FESTES D'ENTITATS. En aquest sentit se'n poden esmentar una diversitat, anotades sense tenir en compte cap ordre cronològic, com són, per exemple, el Club de Futbol, amb molts equips en competició i que aquest 2012 es compleixen cent anys des que es va iniciar la pràctica d'aquest esport a l'Escala; el Club de Bàsquet, amb equips masculins i femenins de totes les edats; les participacions a campionats del Club de Tennis i les de Tennis Taula aquesta especialitat amb un equip a la màxima categoria estatal. Tampoc no s'hi al·ludeixen la Festa de la Sal, ni el Via Crucis Vivent, ni els concerts d'estiu del CER, ni el Portal Blau, ni les exhibicions de Playback en diferents llocs estils i edats, ni la Nit de l'Esport, ni les tradicionals Cantades d'Havaneres que organitza la Penya Blaugrana, l'associació del Camp dels Pilans i els Amics de Montgó, ni la revetlla de Sant Joan i l'audició de sardanes als Pilans, ni la proliferació d'actes que organitza l'associació de Jubilats, ni els que són a càrrec del Centre Esportiu i Recreatiu—entre altres les sessions de cinema al carrer, teatre, les exposicions de flors i de bonsais—, ni els cicles de conferències, ni les competicions del Club Nàutic—amb regates de caràcter local, comarcal, dels països catalans, estatals, continentals i aquesta any un campionat mundial—, ni la varietat d'exposicions que s'inauguren, ni les presentacions de llibres, ni tot el que fa referència al Museu de l'Anxova i de la Sal, ni al que fa el Maram, ni les trobades de Vela Llatina, ni la Marató d'Empúries, ni a totes les proves que organitza el Club d'Atletisme Flama-91, ni la venda de castanyes, ni la quina, ni el Concurs de dibuix

infantil, ni les audicions de sardanes d'estiu, ni les Trobades sardanistes Infantils, ni l'audició a la Torre de Montgó, ni la Nit del Músics, ni les Jornades Gastronòmiques, ni el Mercat de Nadal, ni la Festa de Sant Jordi, ni els concerts de música clàssica a l'església d'Empúries, ni les activitats del CEDRHE, ni les visites guiades, ni a l'edició de diverses publicacions, ni a la Festa Major, ni...

Tota una tirallonga d'activitats que, a la majoria d'elles, els assistents de la localitat hi són en minoria. Incomprensible, però real. A més de tots els al·licients oferts per les diferents entitats, de les quals n'hauríem d'estar cofois i agraits, cal tenir present que molts d'ells són presentats a l'aire lliure de manera que, al mateix temps, permeten gaudir de les belleses naturals que enriqueixen la nostra població. Unes qualitats infinitat de vegades pregonades per forasters que ens honoren amb les seves visites, amb frases lloança que, fins i tot, els complauen els dies que no són precisament de calma i bonança. Alguns en fan un comentari escrit, com és el cas de l'autor de l'article de títol EL MAR DE L'ESCALA, publicat en un diari de les nostres comarques un dels dies de forta tramuntana del proppassat febrer, del qual em permeto copiar-ne algun dels paràgrafs. Diuen així: *Que no se m'empipin els escalencs, però sempre m'he preguntat a qui se li va acudir aixecar un poble cara a nord justament en el país del mon on més bufa el vent... del nord. Ironies a banda, a l'Escala sempre us hi acolliran molt bé, podeu menjar als seus magnífics restaurants, degustar l'anxova que tan bé hi salen o gaudir d'un lloc de la Costa Brava des d'on es pot veure, de terra estant, el mar i el Pirineu... A l'Escala s'hi pot anar tot l'any, però una visita un dia de tramuntana o de temporal de llevant és una bona experiència... El passeig de l'Escala és un lloc magnífic les tardes d'estiu quan no hi toca el sol. Entre això i la marinada, la fresca hi és assegurada... El mar a l'Escala, no és un mar qualsevol. Aneu-ho a comprovar en la pròxima ventada.*

Si a vegades, o tot sovint, faig referències negatives sobre qüestions diverses observades a la nostra població, no són en el sentit d'una crítica estricta, són senzillament perquè l'estima que hi tinc voldria sempre una millora. Per això quan llegeixo un comentari favorable em complau moltíssim i si en tinc ocasió procuro divulgar-lo.

Desitjo ferventment que l'Aplec de la Sardana, dedicat al Col·legi Empúries, una institució que, durant els darrers setanta-cinc anys ha acollit i educat a tres i en alguns casos a quatre generacions d'escalencs, tingui una especial aflluència per tot el que és i el que representa.

VILI – GRAN
març 2012

HOSTELERIA

GELATERIA

tamarca.cat

FRED

PASTISSERIA

tamarca

C/ Gerani - Tel. 972 773 068 - 17130 L'ESCALA

CENTRE MÈDIC

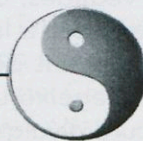
NARCÍS PRAT I SÀBAT

METGE DE CAPÇALERA I ENDOCRINÒLEG

ROSA M. CANTÓ TURON

DIPLOMADA EN INFERMERIA I ACUPUNTURA

LABORATORIS AMIEL

ANÀLISIS CLÍNICS

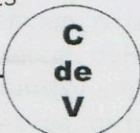
JORDI MORAL - CRISTINA ROCAS

PODÒLEGS - ORTOPEDES

CONCEPCIÓ DE VENTÓS I MAS

PSICÒLOGA TERAPEUTA HUMANISTA

VISITA A HORES CONVINGUDES

OBERT TOT L'ANY

C/ TRAMUNTANA, 7

17130 L'ESCALA

TEL. 972 774 856

En memòria de Ricard Guanter i Flaqué

Que finà el 8 de febrer proppassat. Deplorem pregonament la seva absència que també ha estroncat la seva pulcra col·laboració en aquest butlletí, participació que no hi havia mancat mai. Com també havia cooperat sense interrupció en totes les publicacions escalenques com el *Llibre de la Festa Major*, la revista *L'Escalenc* d'ençà del juliol de 1982 fins al darrer exemplar –ja pòstum– del passat mes de març. Així mateix, tenia un espai reservat al butlletí trimestral del

Casal del Jubilat *Jardí del Pedró*, des del número 8 de l'any 2005, genèricament definit "Des del meu mirador", capçal que li ha manllevat Josep Vilabrú i Ballesster per dedicar-li un record apològètic en l'edició d'aquest trimestre.

Fora de l'àmbit escalenc exercí la seva vocació periodística en altres mitjans de comunicació, com és ara *Ràdio Costa Brava* de Palamós, *Diari de Girona*, la revista *Canigó* i el setmanari *L'Empordà* de Figueres, i esportius com *Dicen*, i *Lean*, *Barcelona Deportiva*, etc.

Tot, sempre desinteressadament. Ricard Guanter ha estat d'aquelles persones que ha treballat per amor al país, d'aquelles que ha fet país per iniciativa pròpia. Devot de la família i fervent patriota, no escatimà el servei altruista a la seva vila, a la qual ha deixat, a més de la publicació de dos llibres de gran interès pel que fa a la història de la població, *L'Escala, el tarannà d'un poble* (2004) i *Caterina Albert i Paradís "Víctor Català" vista per un escalenc*, el llegat d'un extens i qualificat treball de recerca històrica sobre la població de l'Escala.

Gràcies, Ricard. Et trobarem molt a faltar.

Joaquim Armengol

PASTISSERIA EMPORI
BENJAMÍ GALLEGOS

Des de 1960. Més de 50 anys al seu servei

També tenim:

- Pastes salades.
- Rebosteria fina i de full.
- Coques de briox i fruita farcides de crema.

Reserveu les vostres coques per a revetlles!

Especialitat Esculls de l'Escala

i altres productes artesans

Maranges, 14 • Tel. 972 770 089 • 17130 L'ESCALA

Sancho

FORN DE PA PASTISSERIA

C/ del Mar, 18
L'ARMENTERA
Tel. 972 520 182

KIBUC Sancho

mobles i complementes

Closa d'en Llop, 1
17130 **L'ESCALA** (Girona)
Tel. 972 770 485 - Fax 972 772 705
sancho@kibuc.com
www.kibuc.com

**IMMOBILIARIA
VENDES I GESTIÓ
DE COMUNITATS**

C/ dels Horts 1, baixos
Tel. 972 775 848
Fax 972 776 287
e-mail: silvia@casasicasas.com
www.casasicasas.com
17130 **L'ESCALA**

En Manel Mañogil i Lucas, gran músic, gran professor i gran amic

El passat 5 de gener ens deixava, a l'edat de 69 anys, en Manel Mañogil i Lucas, en *Maño*. Era una persona excepcional, que vivia per la música i que la sentia molt endins. Aquest amor el va saber transmetre a tots els alumnes que va tenir exercint com a docent i formador de músics, ja fos en bandes musicals o en escoles de música. Sempre estava disposat a ajudar a qui ho requerís i mai fallava un consell seu.

La seva pèrdua ha estat un gran buit que ha deixat a familiars, amics, deixebles i companys. L'Agrupació Sardanista Escalencia *Avi Xaxu*, que l'apreciàvem tant i no l'oblidem, després de l'homenatge que va rebre al teatre de Palafrugell el passat 2011, hem demanat a diferents persones un escrit per aproximar-nos a la gran persona que fou en Manel Mañogil per, alhora, retre-li un sentit i afectuós homenatge, que malauradament l'hem de fer a títol pòstum.

Quan vam comentar la nostra intenció de fer el reconeixement a la Sole Martínez, la companya d'en Manel, ella va plorar de l'emoció i es brindà a ajudar-nos en el que calgués i, en tot moment, ens ha proporcionat material. Per a tu Sole, també aquest reconeixement, per haver-lo acompanyat durant la vostra vida.

*Una forta abraçada, Manel, eres un gran músic,
un gran professor i un gran amic.*

Mai t'oblidarem!

Agrupació Sardanista Escalencia *Avi Xaxu*

Manel Mañogil, el desconegut músic escalenc

En Manel Mañogil i Lucas va néixer a Torrevella (província d'Alacant) el 21 de maig de 1942 en el sí d'una família humil, ja que el seu pare treballava a les famoses salines de la població i la mare era mestressa de casa. El seu interès per la música se li desvetllà de menut, de ben segur perquè tant el seu pare Josep i com el seu oncle eren músics i formaven part de la Banda Municipal de la població, fundada el 1860 i des de 1927 coneguda com a Unión Musical Torrevejen-se. Cursà el solfeig a prompta edat i des dels 8-9 anys formà part de la banda com a saxo i, sobretot, com a clarinetista. Prova de la seva qualitat queda reflectida en el programa de mà de la vetllada celebrada en el Nuevo Teatro de Vera-no "Corralón del Hornico" el diumenge 3 de maig de 1953 i en la qual participà un jove Manel (encara no havia complert els 11 anys) qualificat, amb paraules textuais, com a "el mago del clarinete".

La seva vida donà un tomb l'any 1954, quan arribà a la població el nou director de la banda, el militar, músic i compositor Alberto Escámez i López (Linares, Jaén, 4/02/1896 – Torrevella, juliol de 1970). Comptava amb 12 anys i esdevingué un dels millors alumnes i amb més aptituds del mestre Escámez, fet que no passà inadvertit al professor, que sempre animà al jove Mañogil a treballar a fons i dedicar-se de ple a la música. Anys més tard, el mateix mestre li ho reconeixeria al deixeble en un carta tot dient-li:

*"[...] Ya sabia, por tu padre, el resultado de tus exámenes para adquirir el carnet nacional para músico profesional, pues me trajo también el telegrama que le mandastes. A la vista del resultado de todo, me es muy grato manifestarte que no me ha sorprendido nada, pues, así lo esperaba, ya que nadie mejor que yo sabe hasta donde llegan tus conocimientos musicales, por que durante el tiempo que has estado a mi lado he podido comprobar la facilidad con que te asimilabas mis enseñanzas, por cuyo motivo estaba convencido de que eres el más inteligente de todo mis discipulos. Así lo demostrastes cuando te llevé a examinarte en el Conservatorio de Murcia. Así, pues, te felicito de todo corazón y me felicito yo al mismo tiempo por haber tenido en tí un discipulo de tu categoria que ha sabido llevar por doquier el honor artistico de su maestro y el suyo propio. **Me siento muy orgulloso de ti.** Puedes tener la seguridad de que es la primera vez en mi vida que he dicho estas palabras a ningun discipulo mio y creo que me será muy difícil volver a repetirlas [...]"*

Alberto Escámez, el mestre, referent i desvetllador del gran músic que fou en Manel Mañogil

Exclòs del servei militar per la seva coixesa, als 19 anys abandonà el domicili i el seu municipi natal i es traslladà a Barcelona, ciutat en la qual l'ambient musical li plaïa més i li podia oferir un millor futur professional que no pas l'humil formació de la seva vila. D'aquesta manera, durant uns anys féu de músic en diferents sales de ball de la ciutat comtal i, posteriorment, fou cofundador del quartet *Kroniks*, conjunt musical que amenitzava els diferents balls i festes majors de barris i municipis de les comarques barcelonines amb les pròpies melodies dels anys 60. Però el cúmul d'experiències no s'aturà, ja que entre 1971 i 1972 fou contractat i s'enrolà a fer de músic en creuers de 15 dies que feien la Ruta de les Illes del Carib, sortint de Miami i passant per les illes de Granada, Martinica, etc.

El jove Manel Mañogil sempre tingué facilitat per aprendre nous instruments a mesura que les seves necessitats musicals li ho requerien. Tot i que sempre recongué que mai no li havien agradat la trompeta, el trombó o el violí, fou un músic molt polivalent, ja que arribà a dominar diferents instruments d'orquestra (clarinet, saxos, flauta travessera, flautí, piano i guitarres elèctrica i espanyola) i també s'acabà familiaritzant amb els instruments tradicionals per interpretar les sardanes.

D'aquesta manera, debutà com a músic de sardanes a mitjan dècada dels 70 a la cobla *Costa Brava* de Palafrugell, sota la direcció del jove Emili Juanals i Roqué. El 1977, junt a d'altres companys i al flabiolaire i director Antoni Mas i Bou, esdevin-

La cobla orquestra Costa Brava a mitjan dècada de 1970. En formació d'orquestra, en Manel, a baix a la dreta, amb el saxo i sense barba

El 1977 en Manel fou cofundador de la cobla orquestra Marina. En formació d'orquestra, en Manel tocant la flauta (a darrera a la dreta)

En formació de cobla, en Manel feia de 2n tible a la Marina. A la foto, actuant durant el 16è Aplec de l'Escala el 1991

gué cofundador de la cobla *Marina* de Lloret de Mar, formació en la qual ocupà la cadira de 2n tible a les sardanes i, al concert i el ball, el clarinet, el saxo i la flauta. Arran de l'accident d'un dels cotxes dels músics de la cobla-orquestra *Maravella* en tornant d'actuar a Lleida on moriren tres dels seus quatre ocupants el maig de 1983, fou cridat per a formar part del conjunt de Caldes de Malavella, en el qual romangué fins a l'any 1988 i on tocà el clarinet, el saxo baríton i hagué d'instruir-se per a ocupar les places de guitarra elèctrica i flabiol.

A la cobla orquestra Maravella, en Manel passà a fer de flabiol

GRAN ORQUESTA MARAVELLA

En formació d'orquestra, a la Maravella tocava la guitarra; a la foto, en Manel a la dreta a darrera

L'any 1989, en Manel Mañogil féu un canvi en la seva vida i retornà a la província de Barcelona, on formà part i desenvolupà dos projectes que el marcaren: ingressà a la reconeguda i famosa *Gran Orquestra Xavier Cugat Caravana Show* (fundada el 1986), en la qual actuà com a saxo, flauta i flautí, i fundà la Banda de Joves Músics de Mollet del Vallès, de la qual fou director entre 1989 i 1994 i durant el curs 1995-96 i en la qual pogué desenvolupar la seva faceta com a ensenyant, ja que la jove formació vallesana s'inicià amb 8 components i, quan ell la deixà, comptava amb 40 membres. Després de la seva experiència a l'*Orquestra de Xavier Cugat*, però, el 1991 reingressà, novament en els mateixes condicions, a la cobla *Marina*, formació en la qual es mantingué fins al final de la temporada 2002-2003, abans de complir 61 anys. Després d'uns anys, el 2006 ingressà com a 2n tenora a la cobla *La Principal del Rosselló*, canviant l'any 2011 a flabiolaire. Amb formació musical rossellonesa ha tocat sardanes a la vila de l'Escala el darrer dimecres de juny des de 2008, iniciant sempre el tradicional cycle estival de sardanes de la població. A més, a títol personal, i ininterrompudament, sempre participà de la Nit dels Músics de Cobla de l'Escala des de la seva creació l'any 2004.

Però a més del vessant com a músic i component de conjunts, formacions musicals i cobles, en Manel Mañogil desenvolupà una faceta per la que sempre més també serà recordat, la de l'ensenyament musical, especialment instruments. Abans de la fundació, direcció i formació dels membres de la Banda de Joves Músics de Mollet del Vallès, en Manel ja havia iniciat la seva tasca docent com a professor de l'Escola de Música Col·legi de Sta. Maria de Blanes a l'inici de la dècada de 1980, on tingué nombrosos alumnes, entre ells Òscar Sánchez i Moscatel, actual flabiolaire de la cobla *Ciutat de Girona* i que rebé lliçons de clarinet de la mà d'en Manel.

Durant força anys, en Manel fou el guia, director i formador dels membres de la Banda de Joves Músics de Mollet del Vallès

Des de la 2a meitat de la dècada de 1980 i durant més 25 anys fou professor en plantilla de l'Escola de Música Rita Ferrer de Palafrugell, on tingué un gran estol de deixebles, com l'escalenca Verònica Casellas, el musicòleg o tibleire de la cobla *Jovenívola de Sabadell* Oriol Oller, però entre els quals es podria destacar la cantant, instrumentista i compositora Sílvia Pérez i Cruz, de tanta anomenada actualment.

Entre les darreries dels anys 80 i l'inici de la dècada de 1990 ingressà com a professor a l'Escola de Música La Flauta Màgica de Figueres, de la qual fou titular durant 20 anys. La seva carrera com a docent la completà quan entrà com a professor a l'Escola Municipal de Música El Gavià de l'Escala, com a docent de clarinet, saxo i cobla i de la qual formà part durant uns 15 anys. Durant el seu pas per l'Escala, també tingué nombrosos alumnes, com en Joan Ylla i Boix i na Sílvia Trayter i Terrats (saxo tenor), en Joel Pera (saxo soprà), l'Oriol Callol i Albert (saxo alt) o na Núria Casamort i Llos, a qui animà i guià per formar-se com a flabiolaire i esdevenir la titular i representant de la cobla local, *La Principal de l'Escala*.

La predisposició d'en Manel a ensenyar tot el que ell sabia el portà, en els darrers anys, a dur un ritme frenètic durant tota la setmana, traslladant-se i impartint classes a Palafrugell (dilluns, dimecres i divendres), a Figueres (dimarts) i l'Escala (dijous) durant molts anys, fins i tot trobant un petit forat per impartir lliçons de guitarra espanyola al Centre Cultural Municipal Xavier Vilanova de l'Escala, centre que tan freqüentava i estimava, o tocar algunes peces amb el clarinet o saxo acompanyat al teclat pel seu amic escalenc i músic Andeu Font i Matabosch.

Durant 2 anys (1989 i 1990), en Manel va formar part de la Gran Orquestra Xavier Cugat; a la foto, en Manel amb el seu saxo, al centre, rere la primera cantant

En Manel, actuant com a 2n tenora (a baix a la dreta) amb la seva darrera cobla, La Principal del Rosselló

En Manel també deixà una petita petja com a compositor, ja que fou l'autor de la melodia d'una sardana que, posteriorment instrumentà el seu amic tibleire Joan Puig i Fornis. La composició, una obligada de tenora que fou titulada com a *S'estufadora*, fou estrenada per la cobla *Cadaqués* el diumenge 31 de maig de 1992 (fa 20 anys) amb motiu del 17è Aplec de la Sardana de l'Escala i, com a contribució a l'homenatge, enguany s'interpretarà també a l'aplec amb caràcter de reestrena. I encara queda pendent l'estrena de la sardana "*Primavera a l'Escala*" que el seu amic i company flabiolaire Remi Manent li va dedicar, una estrena que aquest estiu durà a terme la seva darrera cobla, *La Principal del Rosselló*.

El divendres 6 de gener de 2012 el temple parroquial de St. Pere de l'Escala esdevingué una vertadera mostra de dol, ja que s'hi aplegaren amics, companys, sardanistes, familiars i deixebles per a donar el darrer adéu a en Manel Mañogil, un gran escalenc, una gran persona, un gran amic, un gran músic i un gran mestre.

Per cloure aquesta breu biografia musical d'en Manel Mañogil, són ben escaients unes paraules que el seu mestre, Alberto Escámez, li escrigué des de Torrevella en la carta datada el 20 d'octubre de 1961:

"No sabes cuanto y cuanto te agradezco tus buenos deseos y sobre todo los consejos que les das a tus compañeros y amigos, respecto a mi persona. En esos consejos he podido ver el reflejo de mis enseñanzas, ya que yo soy un verdadero misionero y consejero de vosotros, para llevaros siempre por el mejor camino. He podido ver, también, en ellos el fruto de mis enseñanzas. Ya tengo un discípulo que sabe aconsejar. Si algun dia llegas a ser maestro práctico, en grande, como yo lo hago con vosotros, que si algunos no los toman o no saben comprenderlo y menos agradecerlo, algun dia podrán darse cuenta y te lo agradecerán".

Jordi Gallegos i Córdoba
Llicenciat amb Història

A un company i professor únic que mai no oblidarem

Manel,

amb aquestes petites ratlles potser no en tindrem prou per dir tot el que volem dir-te i que de ben segur a tu no t'agradaria sentir, però heu-les aquí.

L'Escola de Música de Palafrugell va créixer amb tu com a professor, mestre i company. Varem tenir la sort de tenir-te entre nosaltres durant molts anys, més de 25!, sempre et teníem com a referent musical i amic. La confiança era mútua i la complicitat present en cada activitat que fèiem, (concerts, audicions, viatges, festivals, assaigs etc). Què diu en Manel? Què et sembla Manel això o l'altre?

Els instruments de vent varen sorgir nombrosos i valents, es va crear el Conjunt Instrumental de Vent sota la teva direcció. Plegats portàrem la música arreu i els èxits aconseguits sempre tenien un nom: el teu. Els consells rebuts restaran a la ment, a la partitura i sobretot al cor de cadascun dels instrumentistes que amb habilitat, saviesa i discreció, els vares ensenyar, acompanyar, aconsellar i conduir.

*En Manel
dirigint els seus alumnes
durant una actuació
en una plaça
de Palafrugell*

Conduir i dirigir amb encert, amabilitat i rigor, tot i que la teva bondat a vegades permetia que l'ambient fos distés i sovint poc "seriós". Això no vol dir que els resultats finals no fossin bons, al contrari, sabies trobar aquest punt d'exigència i diversió. Aprenguérem a gaudir de la música en grup, a valorar-la i imbuir-nos del teu saber fer. Ens donaves seguretat, vàrem aprendre a viure la música des de la particularitat i la grandesa. Tenies la música al cor i al cap, a l'ànima i a la canya, però sobretot senties perfectament com havia de sonar i ho feies amb aquella senzillesa pròpia dels grans. Això eres: un gran músic, una gran persona i un bon amic.

Ens sentim molt orgullosos i al mateix temps molt tristos. A la teva aula, que per cert, sempre més serà la teva, hem decidit donar-li el teu nom; hi restarà la teva olor, les teves partitures i anotacions i sonarà la teva música. Aquesta és la nostra voluntat i des d'allà on siguis podràs sentir i veure com anem fent camí, un camí, no creguis que fàcil, però encara que ple de giravolts anirà trobant la dreuera per arribar fins a tu.

Els dilluns trobem a faltar la teva entrada joiosa. Darrerament, els resultats del teu Barça continuen sent bons i va treballant dia a dia per fer espectacle. I quan en parlem sempre diem ai! en Manel estaria ben afònic!

Ja ho veus, anem fent la crònica musical i esportiva sense perdre de vista la teva presència humana i que ens guia d'una manera o altra cap al camí de seguir treballant malgrat la teva absència.

Tal com varem dir-te el dia del teu comiat: T'estimem i cuidarem la Sole!

L'Escola de Música de Palafrugell

L'experiència de cinc generacions al servei del client

VICENS ASSESSORIA
Assessoria d'Empreses
Assessoria Fiscal, Comptable i financera
Assessoria Jurídica

VICENS MEDIADORS
Agència d'Assegurances exclusiva de:
Núm. Reg.: D.G.S.F.P.:C0723B17488115

Ad'a
COL·LEGIAT
NUMS:
13.976
51.193 - 69.129

AYA
SEGUROS E INVERSIONES

TORRENT ADVOCATS

Av. Girona, 34 - Apartat de Correus, 33
assessoria@vicens.cat - mediadors@vicens.cat
Tel. 972 770 424 - 686 961 317 - Fax 972 774 148
17130 L'ESCALA (Girona)

En Manel, un gran professor i un gran músic

Manel, vas entrar a la meua vida per casualitat, però per sort meua t'hi vas quedar fins a l'últim moment de la teua vida. Durant aquests anys m'has ensenyat moltes coses, tant del món de la música de cobla, com de la vida; moltes gràcies per tot.

Vas marxar de la pitjor manera possible, però dins de molts cors quedarà el teu record, sobretot, dels músics que van poder compartir una part de la teua vida, i de tots els alumnes i les alumnes que han passat per les teves mans, que no són pocs.

En un llunyà setembre de 1998 ens vam conèixer, quan m'ensenyares a tocar el clarinet. Com van costar aquelles les primeres classes. No hi havia manera que sonés tot: la "boquilla" sola, molt bé, però quan era l'hora de muntar-la, ja no sonava. Dos cursos més tard, em vas engrescar amb el flabiol i el tamborí. Tot i els entrebancs que ens van posar, me'n vas poder ensenyar moltes coses, i algunes de molt màgiques. Amb aquest instrument va ser amb el que vaig entrar a formar part del món dels músics de cobla.

Sempre dic que hi ha dos tipus diferents de mestres o de professors: uns que passen per la teua vida i queden allà en el record i en l'oblit i d'altres que deixen empremta, i tu ets d'aquest segon. M'has deixat un buit molt gran en el cor.

Moltes vegades he necessitat la teua ajuda perquè m'anessis a fer un "bolo" i en tots els casos que has pogut, sempre hi has anat, fins i tot un dia en què només hi havies d'anar a la tarda, i per raons grans, el dia abans a la nit et vaig trucar perquè també hi anessis al matí, i tu amb tota la teua amabilitat, hi vas anar.

En el moment en què els vaig dir als de la cobla que ens havies deixat, la seva resposta va ser: "Però si encara al mes d'agost ens va venir a ajudar i a la nit dels músics estava súper bé". I sí, aquesta és la veritat, encara l'agost de l'any passat vas anar-hi a tocar, amb aquell jovent, com en deies tu, i a la nit dels músics estaves allà amb tots nosaltres rient i passant-ho bé.

Què farem aquesta nit dels músics sense tu? Sense les teves rialles i les teves ganes de passar-t'ho bé i fer-nos ho passar bé a la resta? Doncs sabrem que seràs allà, que siguis on siguis et tindrem allà amb tots i totes nosaltres aquella nit tant especial, i que tant vas lluitar per tenir-la.

Manel siguis on siguis, cuida't moltíssim que nosaltres cuidarem la Sole, i la intentarem estimar com tu la vas estimar. No ens deixis mai i no t'oblidis de nosaltres, que aquí et recordarem sempre. Només et vull explicar una cosa, molt íntima, però ara ja tot és igual, en dia de la teua despedida, jo tota "xula" li vaig dir a la meua mare: "Mama vinc mentalitzada de no plorar", ja que després teníem un dinar de bateig, i la meua mare es va posar a riure. Doncs sí, després d'aquell comiat tan merescut que et van fer, em vaig haver de tornar a posar guapa, perquè tota la pintura havia desaparegut.

Manel, t'estimo i t'estimaré sempre! Fins sempre!

Un petonàs de la teua alumna que poques vegades estudiava.

Núria Casamort i Llos

A un gran amic

*En Manel i l'Andreu,
dos grans músics escalencs i dos bons amics*

*L'Andreu al teclat i en Manel al saxo
fent xalar als clients del bar del CER*

Recordat Manel:

Fa uns deu o dotze anys us vàrem conèixer aquí, a l'Escala, a tu i a la teva companya Sole. Els que hem tingut el goig de conèixer-te vàrem sentir un gran buit i una profunda tristesa el dia que ens vas deixar.

Recordem quan en el CER ens reuníem i gaudíem d'aquest Barça que tu tan estimaves. Ens ho passàvem d'allò més bé, puix eres un veritable fan del nostre equip i, a cada gol que marcaven els nostres jugadors, feies sonar l'himne barcelonista amb el teu saxo, el qual tenia aquell so tan personal.

També a les sardanes, tant si era quan coincidíem els dimecres d'estiu a la Platja o fent alguns bolos junts, com diem aquí, xalàvem com si fóssim joves amb la il·lusió i esperit que caracteritza la nostra música.

Com a professor de música eres dels que ja en queden pocs i, com a persona, amic dels teus amics, amb un cor tan gran que no hi tenies un NO per a ningú, amb una paciència infinita per als teus alumnes, per inculcar-los els valors i la sensibilitat de la música per fer-los uns veritables professionals.

El dia del teu enterrament, una de les teves alumnes que tant t'admirava, na Sílvia Pérez Cruz, va fer mans i mànigues per ser present en el teu comiat i agrair-te, amb la seva veu, tot el que havia après de tu amb el bell art de la música, igual que els alumnes de Palafrugell i l'Escala, els que et troben molt a faltar.

Jo, particularment, em sentia privilegiat de poder interpretar amb tu aquelles melodies americanes que tant m'agraden. Ara m'he quedat sol amb el meu piano.

Manel, si és que hi ha una altra vida, espero que algun dia puguem tornar a tocar junts. Allà on estiguis rep una forta abraçada de la Carme i l'Andreu, els teus amics que molt et recorden.

**Carme Mercader i Casanovas
Andreu Font i Matabosch**
L'Escala, 28 de març de 2012

Manel Mañogil en la vida de Sílvia Pérez Cruz

Sílvia Pérez Cruz (Palafrugell, 1983) fou deixeble d'en Manel Mañogil a l'Escola de Música de Palafrugell, una persona molt important per a ella.

En un article-entrevista, publicat al diari *La Vanguardia* (dilluns, 5 d'abril de 2010, pàg. 29), es referia al seu mestre tot dient:

"La meva mare és molt important perquè la seva forma de cantar ha estat per a mi un referent.

M'ha exigit molt a nivell artístic, ens ensenyava a observar les coses i explicava molt bé els contes, fet que m'ajuda molt en les meves actuacions.

Però hi ha algú que fou molt important en un altre aspecte, el meu professor de saxo dels 7 als 18 anys, en Manel Mañogil i Lucas, professor de

l'Escola de Música Rita Ferrer del meu poble, Palafrugell. És el primer enamorat de la música que vaig conèixer fora de la meva família. Em feia gaudir i s'entregava molt, perquè crec que veia el meu entusiasme. També fou qui em féu descobrir el jazz. Poc a poc m'ensenyà el que són els standards, els primers rudiments de la improvisació. Quasi no ens veiem, però l'aprecio i l'estimo molt perquè és un persona que m'ha marcat fortament".

Prova de la seva relació es denota en el seu perfil de facebook personal, quan el 8 de gener de 2012, na Sílvia Pérez comentava el següent:

"El dia 5 de gener, ens va deixar el meu rei mag, Manel Mañogil Lucas, el meu professor de saxo dels 7 als 18 anys. Ell va ser qui em va ensenyar que amb la música es podia ser lliure i et podia fer riure. Una persona encantadora, única, de la qual només guardo bons records. Quina sort que vaig tenir!

T'estimo Manel

Tu Cruz

P.d: Com que veies que sempre canviava les melodies de les lliçons de clàssic, em vas explicar que existia una música que es deia "jazz" on la gent no parava de canviar les melodies i inventaven constantment. les primeres cançons van ser "Misty" i "Make the knife"

Guapo!!!!!!!!!!

Gràcies"

Avui he somniat amb tu, Manel

Avui he somniat amb tu, Manel, jo era més petita, estava a l'escola i tu venies agafat del braçet de la Sole, em donaves un regal i em deies "quan tinguis temps i estiguis sola, mira-te'l". Tan punt has marxat, m'he adonat que havies vingut a acomiadar-te de mi, gràcies Manel. Després, he obert el regal i, evidentment, era una cançó, la partitura d'una melodia que em regalaves; he desitjat arribar a casa ràpidament per tocar-la amb el saxo i...

sense voler, m'he despertat i, amb la necessitat d'abraçar-te, he començat a recordar-te.

Vaig estudiar saxo amb tu dels 7 als 18 anys. Millor dit, vaig tenir la sort de gaudir de la música, d'aprendre la màgia, la força i el poder de la música al teu costat durant més de deu anys. Em vas deixar clar que la música no era per patir, sinó que era un món ple de llibertats on teníem la sort de passar-hi tantes hores com volguéssim. En teoria fèiem classe de saxo clàssic, però el saxo només era una excusa, ja que a la nostra aula tant podies arribar amb la guitarra com amb un clarinet... Quan vas veure que a mi m'avorria repetir cada dia la mateixa cançó de la mateixa manera, em vas explicar que hi havia una música que es deia jazz on es podia improvisar sempre i, a partir d'aquell dia, vaig començar a tocar solos transcrits mentre tu presumies i em feies tocar davant d'altres professors, jeje...

Recordo quan et vaig tocar *La pastoreta* de regal als 7 anys i et vaig fer tancar els ulls, recordo *Amigos para siempre*, *Misty*, *Make the knife*, *Michelle*... El conjunt instrumental dels dissabtes, les cercaviles de Calanda, les audicions a can Genís, a l'església...i tu sempre amb aquesta alegria. Amb el temps encara n'he sigut més conscient de la sort que vaig tenir de creuar-me amb tu tan aviat. Recordo que els altres professors deien: "en Manel és un músic de veritat". És veritat Manel, vas ser un gran músic i una gran persona, creatiu i generós. A partir d'ara et portaré de concert amb mi. Espero que un altre dia tornis a venir a un dels meus somnis i toquem junts la melodia que em vas regalar.

Moltes gràcies Manel Mañogil Lucas, gràcies rei mag.

"tu cruz"

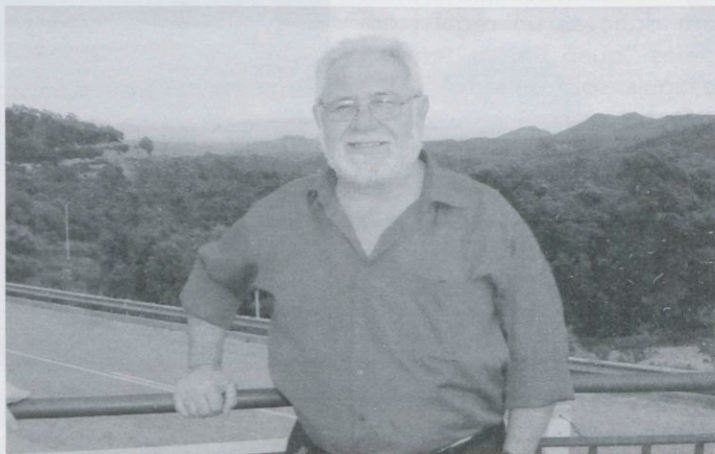
Sílvia Pérez Cruz
1 de maig de 2012

Manel, mai no t'oblidarem!

Eo, Manel.

Hi ha moments en què una persona no sap què dir i aquest és un d'ells. Se'm fa un nus a la gola, se m'humitegen els ulls i no em surten les paraules. Haig de respirar a fons i comptar fins a tres per, sense plorar, poder-te dir tot el que sento i que em té angoixat.

Personalment, em sento com si t'hagués fallat i aquest sentiment, diguin el que diguin, no me'l podrà treure ningú. El dia del teu darrer comiat la feina del negoci familiar em va impedir ser allà, al costat de tots els teus familiars,

alumnes, companys, amics i deixebles, per poder fer una pinya ben forta, que és com a tu t'agradava que estiguéssim. Ho sento, però et vaig fallar.

Tot i que feia poc que ens coneixíem, havies arribat a calar molt dintre meu, amb la teva bonhomia, la teva senzillesa, el teu caràcter, la teva manera de fer. Et prestaves a ajudar en el que fes falta i vaig tenir un referent en el qual poder-me emmirallar. El destí, però, te s'ha endut i ha privat que pogués compartir excel·lents moments amb tu.

Tinc gravat a la retina el teu blanc, sonor i preciós somriure blanc, en harmonia amb els teus cabells, símbol de tota la teva experimentada vida i dels teus coneixements. Així mateix, continua ressonant en les meves oïdes aquella satírica i humorística frase del *"Vaig a buscar xarop per la tos"* quan et referies a anar a la bodega del carrer Alfolí, o aquell *"Jordi!"* que amb força feies a l'entrada de la pastisseria, sense pujar, al qual jo sempre responia *"Bon jour, monsieur!"*.

De tot això, ja no en queda res, tot s'ha esfumat i s'ha volatilitzat. Ens has deixat amb un buit molt gran i se'ns fa difícil no tenir-te al nostre costat.

La Sole, la teva Sole, m'ha ajudat a poder fer el teu perfil d'excel·lent músic i m'ha facilitat tot el material, records i fotografies que tenia a l'abast. Et prometo que cuidarem d'ella i espero, que amb el senzill i humil homenatge que et podem fer, puguis perdonar-me.

Ens haurem d'habituar a viure sense tu, però sempre et recordarem.

Manel, mai no t'oblidarem!

Jordi Gallegos i Córdoba

Índex

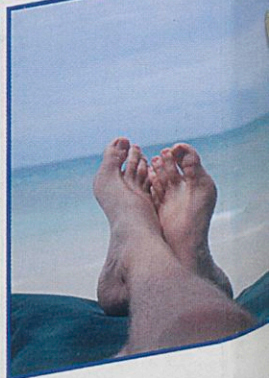
Convit a l'Aplec. COMISSIÓ ORGANITZADORA.....	1
Pubilla de la Sardana de l'Escala 2011.....	3
Benvinguts a l'Aplec. ESTANISLAU PUIG	5
La nova junta de la Federació	6
Nou equip, noves idees i noves il·lusions a la Federació Sardanista de Catalunya. JOAQUIM RUCABADO.....	7
La dansa de tots. XAVIER TRESSERRAS	9
El president de la Junta s'acomiada. BARTOMEU DURAN	10
L'Escola Empúries, ara que fa 75 anys. NARCÍS VIDAL	12
Dibuixos Escola Empúries.....	13
Himne Escola Empúries.....	19
Carta als lectors. L'escola, sardanes i diversió	20
Les sardanes a l'escola	21
L'Escola Empúries de l'Escala: RECORDA. PILAR PELLICER	22
Més que un relat històric. PILAR PELLICER	25
Jo no crec en la tristor. JOAN BARCELÓ	31
Diccionari escolar escalenc. JORDI PIQUÉ	33
L'Escalenc, una icona cultural en perill.....	41
La música de Bou i la cobla <i>Marinada</i> , a l'Escala	42
Actes previs de l'aplec.....	45
XXXVII Aplec de la Sardana de l'Escala, programa.....	46
Estrena, reestrenes i recuperacions de l'aplec.....	49
L'ensenyament de la sardana a l'Escala: cursets, monitors i trobades sardanistes. JORDI GALLEGOS	51
L'aparició escrita de la paraula "sardana". EMILI CASADEMONT.....	62
Sardanes i pírricos a Creta el 1933. LLUÍS COLOMEDA	64
Josep Maria de Sagarra i la sardana. LLUÍS SUBIRANA	68
Pas - Lliure com l'aroma. ASSUMPCIÓ COSTALS	73
Instruments estridents que refilen. PERE JUHÉ	74
Despenjafigues. QUIM GIBERT	76
Celebracions i esdeveniments. VILI - GRAN.....	79
En memòria de Ricard Guanter i Flaqué. JOAQUIM ARMENGOL.....	85
En Manel Mañogil i Lucas, gran músic, gran professor i gran amic. AGRUPACIÓ SARDANISTA ESCALENCA AVI XAXU	87
Manel Mañogil, el desconegut músic escalenc. JORDI GALLEGOS	88
A un company i professor únic que mai no oblidarem. ESC. MÚSICA DE PALAFRUGELL.....	94
En Manel, un gran professor i un gran músic. NÚRIA CASAMORT.....	96
A un gran amic. CARMÉ MERCADER i ANDREU FONT.....	97
Manel Mañogil en la vida de Sílvia Pérez i Cruz.....	98
Avui he somniat amb tu, Manel. SILVIA PÉREZ	99
Manel, mai no t'oblidarem! JORDI GALLEGOS	100

CAMPING / CARAVANING

COSTA BRAVA

Camping Bungalows Caravaning

www.campingscala.com

